

MANİSA MERKEZ
1 Nolu TOPLUM SAĞLIĞI MERKEZİ
BAŞKANLIĞI
2010 Yılı Çalışma Raporu

HALK SAĞLIĞI
ANABİLİM DALI
2012

Hazırlayan:

Araş Gör. Dr. Bahadır Dede

ÖNSÖZ

*Başta değerli bilgi birikimi ve araştırmacı kimliği ile çalışmaya zaman ayıran, yöntem ve içerik konusundaki titiz yaklaşımı ile çalışmalarına yol gösteren danışmanım Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanımız **Prof. Dr. Erhan Eser** olmak üzere;*

*Sağlık mevzuatı ve sağlık yönetimi konusundaki engin deneyim ve tecrübesi ile otör olan bilgi ve notlarından yararlandığım **Prof. Dr. Cemil Özcan**'a ;*

*Bu raporun oluşturulması ve geliştirilmesi aşamasında, çalışmama yardımcı olan verilerin sağlanmasında bana desteklerini esirgemeyen 1 Nolu Toplum Sağlığı Merkezi sorumlu hekimi **Uzman Dr. Ümit Atman** ve ekibine ;*

*Manisa İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Destek Hizmetleri şubesi hekimi **Dr. Tolga Ovayurt**'a , Manisa Sağlık Müdürlüğü Özel Sağlık Hizmetleri , Eczacılık ve Tıbbi Cihazlar şube müdürü **İsmail Yıldırım**'a, Türkiye İstatistik Kurumu Manisa Bölge Müdürlüğü istatistik uzmanı **Reşat Tulçal**'a; Ahmetli Toplum Sağlığı Merkezi sorumlu hekimi **Dr. Berrin Erdil**'e ve Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalında **Dr. Deniz Altun**'a;*

*Eğitimim boyunca ilginç deneyimleri paylaştığım ve çalışmaktan onur duyduğum **Prof. Dr. Pınar Erbay DüNDAR**, **Yrd. Doç. Dr. Beyhan Cengiz Özyurt** ve **asistan arkadaşlarıma**;*

TEŞEKKÜR EDERİM...

İçindekiler:

1.Bölüm - GİRİŞ	9
1.1. Genel Bilgiler	9
1.2. Merkez 1 Nolu TSM Hizmet İçeriği ve Mevzuata Dayalı Görev Tanımları	10
1.2.1. İdari ve mali işler:	10
1.2.2. Kayıt ve istatistik:	10
1.2.3. Plan ve program yapma:	10
1.2.4. Üniversiteler ve diğer kurumlarla işbirliği:	11
1.2.5. İzleme ve değerlendirme:	11
1.2.6. Bulaşıcı hastalıkların kontrolü:	12
1.2.7. Verem savaşı hizmetleri:	12
1.2.8 Sıtma savaş hizmetleri:	13
1.2.9. Bulaşıcı olmayan hastalıkların kontrolü:	13
1.2.10. Üreme sağlığı hizmetleri:	13
1.2.11. Ulusal programlar ile ilgili hizmetler:	13
1.2.12. Adli tıbbi hizmetler:	14
1.2.13. Acil sağlık hizmetleri:	14
1.2.14 Kaza ve yaralanmalardan korunma hizmetleri:	14
1.2.15. Görüntüleme ve laboratuvar hizmetleri:	14
1.2.16. Çevre sağlığı hizmetleri:	14
1.2.17 İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri:	15
1.2.18. Afet hizmetleri:	15
1.2.19. Sağlığın geliştirilmesi ve teşviki:	15
1.2.20. Sağlık eğitimi hizmetleri:	15
1.2.21. Toplu yaşam alanları ve okul sağlığı hizmetleri:	15
1.2.22. Sosyal hizmet çalışmaları:	15
1.3.Toplum Sağlığı Merkezi Hekimlerinin Görevleri	16
1.3.1 Sağlık grup başkanlığı ve sağlık grup başkanının görevleri	16
1.3.2 Sorumlu hekimin görevleri	17
1.3.3 Hekimin görevleri	17
2.BÖLÜM-BÖLGENİN TANITIMI	19
2.1. Tarihçe	19
2.1.1 Osmanlı Döneminde Sağlığın Tarihçesi	19
2.1.2 Cumhuriyet Döneminde Sağlığın Tarihçesi	20
2.1.3 Cumhuriyet'in İlanından Sonra Manisa İlinde Sağlık Hizmetleri	23
2.1.4 Manisa İlinde Sosyalizasyon Uygulamaları ve 1. ve 2. Basamak Sağlık Kurumları Ve Tarihi	23
Tablo 1. Yıllar İtibari ile Birinci Basamak Sağlık Kuruluşları ve Eğitim Kurumlarının Dağılımı	24
Tablo 2. Manisa Merkez'de Yataklı Tedavi Kurumları	24
Tablo 3. Manisa İli Kıyaslamalı Personel Tablosu	25
Tablo 4. Sağlık Bakanlığı ve SSK Sağlık Kurumları Hekim Başına Düşen Nüfuslar - Manisa	25
Tablo 5.Sağlık Bakanlığı ve SSK Sağlık Kurumları Hemşire Ebe Başına Düşen Nüfuslar - Manisa	26

<i>Şekil 1. Bir Hekime Düşen Nüfus</i>	26
<i>Şekil 2. Bir Hemşireye düşen nüfus</i>	26
<i>Şekil 3. Bir Ebeye düşen nüfus</i>	26
2.2. Coğrafi Durum ve İklim	27
2.2.1 Manisa İli İlçeler Arası Mesafe Cetveli	28
<i>Şekil 4. Manisa İli İlçeler Arası Mesafe Cetveli</i>	28
2.2.2. MERKEZ 1.NOLU TSM ve MANİSA MERKEZ İLİ	29
<i>Şekil 6. Manisa Merkez Haritası</i>	29
<i>Şekil 7. Manisa Merkez Haritası Uydu Görüntüsü</i>	29
2.3. Sağlık Bakanlığı Merkez ve Taşra Örgütlenmesi ve Sağlık kuruluşları(il merkezi). Sağlık insan gücü(il merkezi)	30
2.3.1. Sağlık Bakanlığı 2012 Yılı Teşkilat Şeması	30
2.3.2. Manisa Sağlık Müdürlüğü 2012 Yılı Teşkilat Şeması	31
<i>Şekil 8. Manisa Sağlık Müdürlüğü Teşkilat Şeması 2012</i>	31
2.3.3 Manisa Sağlık Müdürlüğü 2010 Yılı Teşkilat Şeması	31
2.4 Sağlık kuruluşları(il merkezi). Sağlık insan gücü(il merkezi)2010	32
2.4.1 Sağlık kuruluşları(il merkezi)	32
Tablo 6. Manisa Merkez İlçe 2009 - 2010 yılında Aile Sağlığı Merkezlerinin (ASM) Bağlı Olduğu TSM'ler ve bu ASM'lere Bağlı Bulunan Aile Sağlığı Birimleri	32
Tablo 7. Bir Nolu Toplum Sağlığı Merkezi (TSM) Ve ASM'lere Bağlı Bulunan Aile Sağlığı Birimleri 2010-2011	32
Tablo 8. Manisa İli Merkez 1 Nolu TSM' Ye Bağlı ASM Ve ASB Dağılımları	32
Tablo 9. Manisa İli Merkez 1 Nolu Tsm' Ye Bağlı Aile Sağlığı Birimi Hekimlerinin Mesleki Unvan. Cinsiyet Ve Yardımcı Sağlık Personeli Dağılımları	33
Tablo 10. Manisa İli Merkez 1 Nolu TSM' ye Bağlı ASB' lerin Kent / Kır Dağılımları	33
Tablo 11. Manisa İli Merkez 1 Nolu Tsm' Ye Bağlı ASB'lerin Kent / Kır Özelliğine Göre Hane Sayıları	33
Tablo 12. Manisa İli Merkez 1 Nolu Tsm' Ye Bağlı Aile Sağlığı Merkezleri Yerleşim Yeri Bilgileri	34
2.4.2 Merkez 1 Nolu TSM 2010 Yılı Personeli	35
Tablo 13. Yıllara Göre Merkez 1 Nolu Toplum Sağlığı Merkezi Personel Dağılımı	35
2.4.3 Merkez 1 Nolu TSM 2010 Bina ve Donanım	35
3. BÖLÜM -YÖNTEM:	36
3.1 Bölge Tanımı. Veri Toplama Yöntemi ve Veri Kaynakları	36
4. BÖLÜM- DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	37
4.1. Nüfus Yapısı	37
Tablo 14. NÜFUSUN YAŞ GRUPLARI VE CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI TABLOSU	37
Manisa İli 2010 Nüfus Sayımı (Adrese Dayalı Kayıt Sistemi)	37
Tablo 15. Manisa İli Nüfus Gelişimi	37
<i>Şekil 10. Manisa İli Bölgesi Nüfus Piramidi</i>	38
Tablo 16. MANİSA 1 NOLU TSM BÖLGESİ NÜFUSU YAŞ GRUPLARI VE CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI TABLOSU	39
<i>Şekil 11. Manisa Merkez 1 Nolu TSM Bölgesi Nüfus Piramidi</i>	40
4.1.1 Nüfus Yapısının Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Dağılımı:	41
<i>Şekil 12. Manisa Merkez 1 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	41
<i>Şekil 13. Manisa Merkez 2 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	42
<i>Şekil 14. Manisa Merkez 3 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	43

<i>Şekil 15. Manisa Merkez 4 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	44
<i>Şekil 16. Manisa Merkez 5 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	45
<i>Şekil 17. Manisa Merkez 6 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	46
<i>Şekil 18. Manisa Merkez 7 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	47
<i>Şekil 19. Manisa Merkez 8 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	48
<i>Şekil 20. Manisa Merkez 9 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	49
<i>Şekil 21. Manisa Merkez 10 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	50
<i>Şekil 22. Manisa Merkez 11 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	51
<i>Şekil 23. Manisa Merkez 12 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	52
<i>Şekil 24. Manisa Merkez 13 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	53
<i>Şekil 25. Manisa Merkez 14 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	54
<i>Şekil 26. Manisa Merkez 15 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	55
<i>Şekil 27. Manisa Merkez 16 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	56
<i>Şekil 28. Manisa Merkez 17 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	57
<i>Şekil 29. Manisa Merkez 18 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	58
<i>Şekil 30. Manisa Merkez 19 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	59
<i>Şekil 31. Manisa Merkez 20 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	60
<i>Şekil 32. Manisa Merkez 21 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	61
<i>Şekil 33. Manisa Merkez 22 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	62
<i>Şekil 34. Manisa Merkez 23 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	63
<i>Şekil 35. Manisa Merkez 24 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	64
<i>Şekil 36. Manisa Merkez 25 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi</i>	65
4.2. Nüfusun Merkez İlçede Yerleşim Yeri ve Cinsiyete Göre Dağılımı	66
Tablo 17. İlçelere göre Merkez ve Belde/Köy Nüfus Toplamları - TÜİK - 2010	66
4.3. Nüfusun Bağımlılık Durumu	66
Tablo 18. Yaş grubuna göre nüfus ve yaş bağımlılık oranı [Türkiye]	66
Tablo 19. Yıllara Göre Bağımlılık Oranları (etf nüfusları) [Manisa]	67
<i>Şekil 37. Genç Bağımlılık Oranı [Manisa]</i>	67
<i>Şekil 38. Yaşlı Bağımlılık Oranı [Manisa]</i>	68
Tablo 20. Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Bağımlılık Oranları (etf nüfusları) [Manisa]	68
<i>Şekil 39. Manisa Merkez 1 Nolu TSM Bölgesi ASM'lere Göre Genç Bağımlılık</i>	69
<i>Şekil 40. Manisa Merkez 1 Nolu TSM Bölgesi ASM'lere Göre Yaşlı Bağımlılık</i>	69
<i>Şekil 41. Manisa Merkez 1 Nolu TSM Bölgesi ASM'lere Göre Toplam Bağımlılık Oranı</i>	70
4.4. Hane Halkı Büyüklüğü ve Konutlar	70
Tablo 21. İlçelere göre hane büyüklükleri - 2010	70
Tablo 22. Manisa Merkez ve İlçelerde Hane Sayıları	71
Tablo 23. Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Hane Sayıları [Manisa]	71
4.5. Manisa İli Nüfus Artışı Ve Göçlerin İller Bazlı Kıyaslaması	72
Tablo 24. Manisa İli Nüfus Artışı Ve Göçlerin İller Bazlı Kıyaslaması	72
4.6. Nüfusun Sağlık Güvence Durumu	72
Tablo 25. Hane halkı reislerinin sağlık güvence yüzde dağılımı MNSA 2005	72
4.7. Nüfusun Öğrenim Durumu	73
Tablo 26. Bitirilen Eğitim Düzeylerinin Merkez İlçe ve Cinsiyete Göre Yüzde Dağılımı (15 + yaş) TÜİK 2010	73
Tablo 27. MANİSA İLINE AİT İSTATİSTİKSEL GÖSTERGELER TÜİK 2010	73

4.8. Nüfusun Medeni Hal Durumu _____	74
Tablo 28. Medeni durum. cinsiyet ve yaş grubuna göre nüfusu - 15+ Yaş TÜİK 2010 _____	74
Tablo 29. Türkiye ve Manisa Medeni Durum Kıyaslamalı Hızlar _____	75
4.9. Ekonomik Durum _____	76
Tablo 30. MANİSA İLİNDE EKONOMİK DURUMA AİT GÖSTERGELER TÜİK 2010 _____	76
4.10. Manisa Merkez İlçe Hane Halklarının Konut Tiplerine Ve Yerleşim Yerlerine Göre Özellikleri ____	78
Tablo 31. Hane Halkının Konut Özelliklerine Ve Yerleşim Yerlerine Göre Yüzde Dağılımı. 2005 MNSA ____	78
Tablo 32. BÖLGE DOĞURGANLIK GÖSTERGELERİ (2010) _____	79
5.BÖLÜM- ANA ÇOCUK SAĞLIĞI ve AİLE PLANLAMASI HİZMETLER _____	79
5.1.Kadın sağlığı hizmetler _____	79
4.2. Bebek. Çocuk ve Kadın Sağlığı hizmetleri _____	80
Tablo 33. Son Beş Yılın Bebek. Çocuk. Gebe. Lohusa Başına Düşen Ortalama İzlem Sayıları _____	80
Tablo 34.Son Beş Yılın Bebek. Çocuk. Gebe. Lohusa Sayıları _____	80
Tablo 35. 2010 yılı Merkez İlçeye Göre Bebek. Çocuk. Gebe. Lohusa Başına Düşen Ortalama İzlem Sayıları	81
Şekil 42. Çocuk İzlem _____	81
Şekil 43. Bebek İzlem _____	81
Şekil 44. Lohusa İzlem _____	82
Şekil 45. Gebe İzlem _____	82
Tablo 36. Son Beş Yılın Bebek. Çocuk. Gebe. Lohusa Başına Düşen Ortalama İzlem Sayıları _____	82
Tablo 37. 2010 yılı ASM'lere Göre Bebek. Çocuk. Gebe. Lohusa Başına Düşen Ortalama İzlem Sayıları ____	82
5.3. Doğum Verileri _____	83
5.3.1 Doğumun Yapıldığı Yere Göre Dağılımları _____	83
Tablo 38. Doğumların Yapıldığı Yere Göre Dağılımı 2006-2010 İL GENELİ _____	83
Tablo 39. Doğumların Yapıldığı Yere Göre Dağılımı 2009-2010 KENT MERKEZİ _____	83
TABLO 40. 2010 Yılı Asm'lere Göre Doğumu Yaptırana Göre Sayılar _____	84
5.3.2 Doğurganlık Verileri Kent Merkezi Dağılımları _____	84
Tablo 41. 2010 Yılı Merkez İlçeye Göre Doğurganlık Verileri _____	84
5.3.3 (15-49) Yaş Doğurgan Çağ Kadınların Verileri _____	85
Tablo 42. 2010 Yılı 15-49 Yaş Kadın Sayısı _____	85
Şekil 46. 2010 Yılı 15-49 Yaş Kadınların Nüfusa Oranı _____	85
Tablo 43. 2010 yılı Manisa Merkez ASM'lere Göre Doğurganlık Verileri _____	85
5.3.4 Düşükler _____	86
Tablo 44. Son Beş Yılın Düşük Hızları _____	86
Şekil 47.Son beş yılın Düşük Hızları _____	86
Tablo 45. Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Düşük Hızları _____	87
5.3.5 Aile Planlaması Hizmetleri _____	88
Tablo 46. 2010 Yılı Aile Planlaması Yöntem Kullananların Dağılımı _____	88
Şekil 50. Korunmayanların _____	88
Şekil 49.Etkisiz Yöntem _____	88
Şekil 48.Etkili Yöntem _____	88
Tablo 47. Manisa İli Son Beş Yılın Etkili Aile Planlaması Yöntemleri ¹ _____	88
TABLO 48. 2010 YILI AİLE PLANLAMASINDA KULLANILAN ETKİLİ YÖNTEMLERİN MERKEZ İLÇELEYE GÖRE DAĞILIMI _____	89
Tablo 49. 2010 yılı Manisa Merkez ASM'lere Göre Etkili Yöntem ve Etkisiz Yöntem Kullanım Verileri ____	89
TABLO 50. 2010 YILI MANİSA MERKEZ ASM'LERE GÖRE YÖNTEM KULLANMAMA VERİLERİ _____	90

5.3.6 Aşılar ve Bağışıklama Hizmetleri	91
TABLO 51. TSM BÖLGESİ SIFIR YAŞ GRUBUNA YAPILAN AŞI ORANLARI 2010	91
Tablo 52. Manisa İl Geneli Son 5 Yılın Bebek Aşı Oranları	91
Tablo 53. Manisa İl Geneli Son 5 Yılın Gebe Aşı Oranları	92
TABLO 54. 1 NOLU TSM BÖLGESİ ASM'LERE GÖRE SIFIR YAŞ GRUBUNA YAPILAN AŞI ORANLARI 2010	92
TABLO 55. MANİSA 1 NOLU TSM BÖLGESİ ASMLERE GÖRE GEBE AŞI ORANLARI	95
6.BÖLÜM - MORBİDİTE VERİLERİ	96
6.1. Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar	96
Tablo 56. Yıllara Göre Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıkların Morbidite Hızları (% 00)	96
Şekil 51. Kızamık Vakaları	97
Şekil 52. Sıtma Vakaları	97
5.2. Sık Görülen Paraziter Hastalıklar	97
Tablo 57. Sık Görülen Paraziter Hastalıklar 2010 Yılı	97
6.3. Aşı ile Korunabilir Hastalıklar	98
6.3.1 Boğmaca	98
Tablo 58. Boğmaca Vaka ve Ölüm Sayıları. Morbidite ve Mortalite Hızları. Manisa. 2004-2010	98
Şekil 53. Boğmaca Morbidite Hızları Manisa, Türkiye. 2004-2010	98
6.3.2 Kızamık	99
Tablo 59. Kızamık Vaka ve Ölüm Sayıları. Morbidite ve Mortalite Hızları. Manisa. 2004-2010	99
Şekil 54. Kızamık Morbidite Hızları Manisa, Türkiye. 2004-2010	99
6.3.3 Hepatit B	100
Tablo 60. Hepatit B Vaka ve Ölüm Sayıları, Morbidite ve Mortalite Hızları, Manisa. 2004-2010	100
Şekil 55. Hepatit B Morbidite Hızları Manisa, Türkiye, 2004-2010	100
6.3.4 Tetanoz	101
Tablo 61. Tetanoz Vaka ve Ölüm Sayıları, Morbidite ve Mortalite Hızları, Manisa, 2004-2010	101
Şekil 56. Tetanoz Morbidite Hızları Manisa, Türkiye, 2004-2010	101
6.4 Su ve Besinlerle Bulaşan Hastalıklar	102
6.4.1 Tifo	102
Tablo 62. Tifo Vaka ve Ölüm Sayıları. Morbidite ve Mortalite Hızları. Manisa. 2004-2010	102
6.4.2 Amipli Dizanteri	103
Tablo 63. Amipli Dizanteri Vaka ve Ölüm Sayıları. Morbidite ve Mortalite Hızları. Manisa. 2004-2010	103
Şekil 58. Amipli Dizanteri Morbidite Hızları Manisa, Türkiye, 2004-2010	103
6.4.3 Hepatit A	104
Tablo 64. Hepatit A Vaka ve Ölüm Sayıları. Morbidite ve Mortalite Hızları. Manisa. 2004-2010	104
Şekil 59. Hepatit A Morbidite Hızları Manisa, Türkiye, 2004-2010	104
Tablo 65. Manisa Merkez Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Bildirimi Zorunlu Hastalıkların Dağılımları	105
6.5 Hasta Bakım Hizmetleri	106
6.5.1. Birinci Basamak Hasta Bakım Hizmetleri	106
Tablo 66. Yıllara göre Manisa İli kişi başına düşen muayene sayıları	106
Tablo 67. Yıllara göre 1. Basamakta Poliklinik Hizmetleri	106
Şekil 60. MANİSA İLİ 1. BASAMAK YILLARA GÖRE SEVK YÜZDELERİ 2005-2010	107
Tablo 68. 2010 Yılı Merkez 1 Nolu TSM Bölgesi I. Basamak Poliklinik Hizmetleri	107
Şekil 61'de Manisa İli 1. Basamak yaş gruplarına göre poliklinik sayıları	107
6.5.2. Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Birinci Basamakta 2010 Yılı Hasta Bakım Hizmetleri	108
Tablo 69. 2010 yılı Manisa Merkez ASM'lere Göre I. Basamak Poliklinik Hizmetleri	108

6.5.3. Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Birinci Basamakta 2010 Yılında En Çok Tanı Alan Hastalıklar _____	109
Tablo 70. Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Birinci Basamakta 2010 Yılında En Çok Tanı Alan Hastalıklar ____	109
6.5.4. Birinci Basamak 2010 Yılı Laboratuvar Hizmetleri _____	116
Tablo 71. Manisa İli Geneli Yıllara göre 1.Basamak Laboratuvar / Poliklinik Oranı _____	117
Tablo 72. Manisa İli Geneli Yıllara göre Laboratuvar hizmetleri - 2010 _____	117
Tablo 73. Manisa Merkez İlçede I. Basamak Laboratuvar/Poliklinik Oranları - 2010 _____	117
7.BÖLÜM - MORTALİTE VERİLERİ _____	118
7.1. Ölüm istatistikleri _____	118
Tablo 74. KIYASLAMALI BÖLGE ÖLÜMLÜLÜK GÖSTERGELERİ 2010 _____	118
Tablo 75. 2010 Yılı Yaşa ve Cinsiyete Göre Kaba Ölüm Hızları _____	118
Şekil 62. Kaba Ölüm Hızı _____	119
Tablo 76. Yıllara Göre Kaba Ölüm Hızları ; Bebek Ölüm Hızları (Binde); Anne Ölüm Hızları _____	119
7.2. Ölüm nedenleri _____	120
Tablo 77. Kategorilere göre ölümün en çok olduğu ilk beş hastalık kategorisi ve yüzdeleri - 2010 _____	120
Tablo 78. Manisa Merkez 1 Nolu TSM Bölgesi Ölüm Verilerinin Karşılaştırmalı Dağılımları _____	120
8.BÖLÜM - ÇEVRE SAĞLIĞI HİZMETLERİ _____	121
Tablo 79. Türkiye’de İller Bazında Çevre Koşulları Parametreleri _____	121
9.BÖLÜM – ARAŞTIRMA _____	122
9.1. Manisa Merkez 1 Nolu Tsm Bölgesinde Sağlık Hizmet Özelliklerinin Değerlendirilmek İçin Yapılan Araştırmanın Özeti _____	122
9.2. Manisa Merkez 1 Nolu Tsm’nin Yarı Kentsel Bölgesinde Kadınlarda Bazı Birinci Basamak Sağlık Hizmet Özelliklerinin Değerlendiren Araştırmanın Özeti _____	123
10.BÖLÜM - EĞİTİM _____	124
Tablo 80. Manisa Merkez 1 Nolu Toplum Sağlığı Merkezinin Karşılaştırmalı Sağlık Düzeyi Ölçütlerinin Özeti _____	125
KAYNAKÇA _____	127

1.Bölüm - GİRİŞ

1.1. Genel Bilgiler

25.05.2010 tarihli Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği'nin 3. maddesinde. Toplum Sağlığı Merkezi;

“Bölgesinde yaşayan toplumun sağlığını geliştirmeyi ve korumayı ön plana alarak sağlıkla ilgili risk ve sorunları belirleyen, bu sorunları gidermek için planlama yapan ve bu planları uygulayan, uygulatan; birinci basamak koruyucu, iyileştirici ve rehabilite edici sağlık hizmetlerini müdürlüğün sevk ve idaresinde organize eden, bu hizmetlerin verimli şekilde sunulmasını izleyen, değerlendiren ve destekleyen, bölgesinde bulunan sağlık kuruluşları ile diğer kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyonu sağlayan sağlık kuruluşu” olarak tanımlanmıştır.

Toplum Sağlığı Merkezlerinin Kurulması ve Çalıştırılmasına Dair Yönerge ile Toplum Sağlığı Merkezlerinin kurulma usul ve esasları açılma ve kapatılma esasları belirlenmiştir; bu yönergeye göre her ilçede ve 10.07.2004 tarihli 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa tabi olmayan il merkezlerinde bir toplum sağlığı merkezi kurulur ve sorumluluk alanları. kuruldukları ilçenin mülki idare ile sınırlarıdır. Toplum sağlığı merkezleri nüfusa göre; 20.000 nüfusa kadar "D" tipi. 20.001 - 50.000 nüfusa kadar "C" tipi 50.001 - 100.000 nüfusa kadar "B" tipi ve 100.001 nüfusun üzerinde "A" tipi olarak sınıflandırılır. Toplum sağlığı merkezleri valiliğin teklifi ve Bakanlığın onayı ile hizmete açılır veya kapatılır.

Toplum Sağlığı Merkezi'nin açılabilmesi için bazı kriterleri sağlaması gerekir:

- Merkez binanın il veya ilçe merkezinde olması,
- Bölgenin coğrafyası ve nüfus yapısı,
- Sağlık alt yapısı,
- Sağlık göstergeleri, bölgenin sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi,
- Turizm ve sanayi bölgesi mevcudiyeti gibi durumlar değerlendirilerek açılmasına, tipine veya kapatılmasına karar verilir.

Toplum sağlığı merkezi kişilerin kolay ulaşabileceği merkezi yerlerde, verdiği hizmetlere yetecek büyüklükte olan bina veya binalarda hizmete açılır. Öncelikle uygun kamu binaları kullanılır. Buralarda yeterli sayıda oda, eğitim salonu ile araç, gereç, tıbbi donanım, büro malzemeleri ve sarf malzemeleri bulundurulur. Verem savaş dispanserleri, ana çocuk sağlığı merkezleri, halk sağlığı laboratuvarları ve benzeri toplum sağlığı merkezi birimleri farklı binalarda hizmet verebilirler. Bilindiği gibi, Aile Hekimliği Pilot Kanunu ve Kanun'a dayanılarak çıkarılan yönetmeliklerde toplum sağlığı merkezinin ve toplum sağlığı merkezinde çalışan hekimlerin görevleri tanımlanmamıştır. Bu görevler, Sağlık Bakanlığınca yayınlanan “Aile Hekimliğinin Pilot Uygulandığı İllerde Toplum Sağlığı Merkezleri Kurulması ve Çalıştırılmasına Dair Yönerge” ile belirlenmiştir. Yönerge birkaç değişiklik geçirmiş olup. Sağlık Bakanlığı'nın 21.09.2010 tarihli “olur”u ile son halini almıştır.

“Aile Hekimliğinin Pilot Uygulandığı İllerde Toplum Sağlığı Merkezleri Kurulması ve Çalıştırılmasına Dair Yönerge”nin 8. maddesine göre, toplum sağlığı merkezi;

“Bölgesinde sağlık hizmetlerini yürütür. Sağlık hizmetini bir bütün olarak değerlendirir. Sağlık kuruluşları ile koordinasyonu sağlamak, gerektiğinde diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle toplumun ve bireylerin sağlığını korumak ve sağlık düzeylerini yükseltmekten sorumludur.”

Toplum sağlığı merkezi bu sorumluluklarını yerine getirmek için, Yönerge'nin 9. ve devamı maddelerinde sayılan şu hizmetleri verir:

1.2. Merkez 1 Nolu TSM Hizmet İçeriği ve Mevzuata Dayalı Görev Tanımları

1.2.1. İdari ve mali işler: Bakanlıktan veya diğer kurumlardan gelen genelgesi ve talimatları bölgesindeki aile sağlığı merkezlerine ulaştırır. Demirbaş kayıtlarının tutulmasını ve denetlemesini yapar. Döner sermaye işlemlerinin yürütülmesinde müdürlükçe kendisine verilen görevleri yapar. Aile sağlığı merkezi çalışanlarının göreve başlama veya ilişik kesme, personelin izinli olduğu durumlarda diğer personelin görevlendirilmesi işlerini ve yazışmalarını yürütür. Aile hekimlerinin çalışma saatlerine uyumunu ve çalışmalarını izler, değerlendirir. Müdürlükteki şubelerin sahadaki uygulamalarında görev alır.

1.2.2. Kayıt ve istatistik: Bakanlığın belirlemiş olduğu ulusal sağlık veri sözlüğüne uygun olarak, yürütülen hizmetlerin kayıt ve istatistiklerini elektronik veya basılı ortamda tutar. Topladığı verileri müdürlüğe zamanında iletir.

Aile hekimini değiştirmek isteyen ya da bir aile hekimine yeni kayıt olmak isteyen bireylerin başvurularını kabul eder ve bu taleplerin mevzuata uygun olması durumunda gerekli değişikliği yaparak müdürlüğe bildirir.

Aile hekiminin, görevinden ayrılması veya kişinin aile hekimini değiştirmesi halinde aile hekimince tutulmuş olan kayıt ve belgeleri eksiksiz olarak teslim alır. Bu belgeleri ve bilgileri eksiksiz muhafaza ederek sorumlu olacak yeni aile hekimine devreder.

1.2.3. Plan ve program yapma: Bölgesinde sunulan sağlık hizmetini bir bütün olarak değerlendirir. Kişilerin bu hizmetlerden en iyi şekilde yararlanması için ekip anlayışı ile her türlü önlemi alır.

Bölgesindeki toplumun sağlığını korumak ve geliştirmek, sağlık risk ve sorunlarını belirlemek amacıyla gerekli verileri toplar, epidemiyolojik açıdan değerlendirerek planlamalar yapar ve gerekli müdahalelerde bulunur.

Kuruluşundan itibaren ilk bir yıl içerisinde müdürlük ile birlikte bölgesinin sağlık ile ilgili faaliyet planını hazırlar, ilgili kuruluşlarla paylaşır, uygular ve/veya uygulatır. Sonuçları izler ve değerlendirir. Takip eden dönemde altı aylık periyodlarla (Ocak - Temmuz) faaliyet plan ve raporlarını müdürlüğe sunar.

Kişilere ve topluma en iyi sağlık hizmetinin sunulabilmesi için aile sağlığı merkezleri arasında koordinasyonu sağlar. Ayrıca laboratuvar, görüntüleme hizmetleri, eğitim, lojistik konularında da doğrudan destek verir. Bölgesinde planladığı hizmetler ile ilgili olarak aile hekimleriyle beraber çalışmalar yapar. Bölgede ihtiyaç duyulan aile sağlığı merkezlerinin sayısını, yerlerini ve burada çalışacak aile hekimi ile diğer personel sayısını planlar. Hazırlayacağı raporun içinde bu konu ile ilgili önerilerini belirtir.

Toplumun ve kişilerin sağlığını korumak ve geliştirmek amacıyla Bakanlıkça gönderilen her türlü materyal, ilaç ve malzemelerin aile sağlığı merkezine ulaştırılması için tüm lojistik desteği sağlar.

Aile sağlığı merkezlerinde verilen hizmetlerden kişisel ve toplumsal boyutu olan işler (bebek ve çocuk sağlığı, gebe ve loğusa takibi, aşı, aile planlaması vb.) için hem aile hekimleri arasında hem de diğer ilgili kurumlar arasında koordinasyonu sağlar.

Aile sağlığı merkezlerinden ikinci basamak sağlık kuruluşlarına sevk edilenlerin işlemlerinin izlenmesi, ikinci basamak sağlık kuruluşlarından geri bildirim sağlanması ve değerlendirilmesinde oluşabilecek aksamaları tespit eder ve giderilmesini sağlar.

Toplum sağlığı merkezince rutinde yapılmayan ancak Bakanlıkça yürütülen tarama, kampanya, aşılama hizmetleri gibi işleri bölgesindeki aile sağlığı merkezleri ile işbirliği içinde yapar ve/veya yaptırır.

1.2.4. Üniversiteler ve diğer kurumlarla işbirliği: Hizmetin her aşamasında ilgili kamu, özel ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapar.

Bakanlık ve üniversiteler arasında imzalanacak protokol esasları çerçevesinde;

a) Başta halk sağlığı alanında olmak üzere, sağlık personeli yetiştiren üniversitelerde mezuniyet öncesi ve sonrası öğrenim görenler ile Bakanlık personelinin teorik ve uygulamalı eğitimlerine katkı amacıyla; sağlıkla ilgili programlarda eğitim gören mezuniyet öncesi ve sonrası öğrencilerin toplum sağlığı merkezi ve bölgedeki diğer sağlık kuruluşlarının çalışma ve uygulamalarına katılımlarına destek verir.

b) Halk sağlığı ve epidemiyoloji araştırma görevlileri başta olmak üzere ilgili üniversitede eğitim gören araştırma görevlilerinin toplum sağlığı merkezi faaliyetleri içinde görev yapmalarını sağlar. Üniversiteler başta olmak üzere bilimsel nitelikte araştırma yapan kurumların, Bakanlık veya müdürlükle işbirliği içerisinde yapacakları sağlıkla ilgili araştırmalar ve projeleri destekler ve katkıda bulunur.

Bakanlık ya da müdürlüğün hazırladığı programlar çerçevesinde bölgesinde çalışan personelin eğitimlerini bölge içi veya dışındaki kurumlar ile işbirliği içinde sağlar.

Bu kapsamda C.B.Ü Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.D 'da staj yapan intern hekimlere Toplum Sağlığı Merkezini tanıma görev ve sorumluluklarını kavratma amaçlı eğitim aktiviteleri yapar.

1.2.5. İzleme ve değerlendirme: Aile sağlığı merkezlerinin durumunun, aile hekimleri ile aile sağlığı elemanlarının sahada verdiği hizmetlerin mevzuat ve sözleşme hükümlerine uygunluğunun izleme ve değerlendirme çalışmalarını yapar. Sonuçları müdürlüğe iletir. Aile hekimlerinin resmi kayıt ve evrak niteliğinde kullandığı basılı veya elektronik ortamda tutulan verilerini belirli aralıklarla düzenli olarak toplar ve zamanında müdürlüğe bildirir. Bölgesinde hizmet veren aile sağlığı merkezlerinin ve buralarda görev yapan aile hekimlerinin çalışmalarını yerinde ve tuttuğu kayıtlarından izler ve değerlendirir. Bu amaçla aile sağlığı merkezlerini ziyaret eder ve her türlü kayıtlarına erişir, yaptığı değerlendirmeleri altışar aylık dönemlerde müdürlüğe yazılı olarak, aile sağlığı merkezi çalışanlarına öncelikli olarak yazılı ya da sözlü olarak bildirir. Bu görevini yaparken hasta haklarına ve kişisel mahremiyetin korunması ilkelerine riayet eder. Gezici sağlık hizmeti veren aile hekimince aylık olarak yapılan gezici sağlık hizmeti bölgelerinin planlamasını bir önceki ayın son haftası içinde aile hekiminden alır. Aile hekiminin bu programa uyup uymadığını izleyip değerlendirerek hazırladığı raporu müdürlüğe bildirir. Aile hekiminin koruyucu sağlık hizmetlerine yönelik çalışmalarını sahada izler ve değerlendirir. Hazırladığı raporu müdürlüğe iletir.

Hasta hakları ile ilgili çalışmaların yürütülmesini sağlar.

1.2.6. Bulaşıcı hastalıkların kontrolü: Bakanlığın yürüttüğü programlara uygun olarak; bölgesindeki bulaşıcı hastalık verilerini toplar, kayıtlarını tutar, değerlendirir, sürveyansın yapar veya yaptırır ve gerekli tüm tedbirlerin alınması için ilgili kuruluşlarla işbirliği yapar. Bölgesinde bulaşıcı hastalıkların usulüne uygun olarak bildirimini ve filyasyonunu yaparak ilgili aile hekimleri ile durumu birlikte değerlendirir. Eğer aile hekimi başka bir toplum sağlığı merkezinin bölgesinde ise yapılan filyasyon sonucunu o toplum sağlığı merkezine bildirir.

Bölgenin aşı ve anti serum ile ilgili lojistik malzeme ihtiyacını belirler. Soğuk zincir sisteminin kurulmasını ve düzgün olarak işletilmesini sağlar ve denetler. Bölgesi için gereken aşılardan ve diğer malzemeleri müdürlükten sağlar, usulüne uygun olarak saklar ve aşılardan uygulanacağı birimlere dağıtır.

Her aile sağlığı merkezinde en az bir sağlık personelinin PPD (tüberküloz deri testi) uygulaması konusunda eğitilmesini sağlar/sağlatır. Aile hekimlerinin ve aile sağlığı elemanlarının bulaşıcı hastalıklar, sürveyans ve aşı uygulaması konusundaki eğitimlerini müdürlük ile koordineli olarak planlar ve uygulamasını sağlar.

Bölgesinde bulaşıcı hastalık salgınına neden olabilecek aşılama problemleri, mevsimsel değişimler, çevre şartlarındaki değişimler, yerleşim birimlerinin alt yapı durumları gibi faktörleri yakından izler ve gerekli önlemleri almak için ilgili kurumlarla işbirliği yapar.

Bölgesinde bulaşıcı hastalıklara yönelik “Erken Uyarı ve Yanıt Sistemi”ni işletir. Bölgesinde bulaşıcı hastalık salgını olduğunda aile hekimleri ve müdürlükle birlikte tüm sağlık kuruluşları ve ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yaparak mevzuata göre her türlü tedbiri alır, bölgesindeki sağlık çalışanlarını, ilgili kurum çalışanlarını ve halkı bilgilendirerek kişi ve toplum farkındalığı oluşturur. İlgili kurumlarca alınan tedbirleri izler ve sürdürülmesini sağlar.

Bildirimi zorunlu hastalıklar listesinde yer alan bulaşıcı hastalıkların bildirimlerini sağlar. Ulusal Hastalık Kontrol Programları çerçevesindeki özel sürveyans çalışmalarını yürütür.

Bulaşıcı hastalıkların tanısında numune nakline yönelik özellikli malzemeyi (özel besiyerleri, numune nakil kapları gibi) müdürlükten temin eder ve aile hekimlerine ulaştırır. Alınan numunelerin referans laboratuvarlarına öngörülen sürelerde ulaştırılmasını müdürlük kanalı ile sağlar. Bazı bulaşıcı hastalıklara veya bulaşıcı hastalık komplikasyonlarına yönelik olarak Bakanlık ve müdürlük tarafından temin edilen ilaçların ilgili kişilere ulaşmasını aile hekimleri yolu ile sağlar. Bölgesinde grip pandemisi gibi durumlara yönelik planları yapar, müdürlüğün onayına sunar ve aile hekimleri ile paylaşır. Bölgesinde bulaşıcı hastalıklar ve aşılama çalışmaları konusunda yapılacak olan saha araştırmalarına katılır ve destek sağlar. Bulaşıcı hastalıklar alanında yönergeler ve daimi genelgeler ile verilen diğer görevleri yapar.

Zoonotik hastalıklarla ilgili Bakanlığın öngördüğü çalışmaları yapar. İlgili kuruluşlarla iş birliğinde bulunur. Verileri müdürlüğe iletir.

1.2.7. Verem savaşı hizmetleri: Aile hekimleri verem kuşkusu olan hastaları ilgili kuruluşlara sevk eder ve bölgesindeki toplum sağlığı merkezine bildirir. Bu kuruluşlarla işbirliği içinde şüpheli kişinin kayıtlarını tutar ve takip eder. Hastaneler kesin tanısı konmuş yeni verem hastalarının muayene neticelerini bölgesindeki toplum sağlığı merkezine bildirirler. Toplum sağlığı merkezi bu hastaların bilgilerini tüberkülozlu hastalar listesine kaydeder, tedavisi ve izlenmesini programlar, ilgili aile hekimi ve müdürlüğe bildirir. Bu hastaların ilaçlarını aylık olarak aile hekimine ulaştırır. İlgili toplum sağlığı merkezi aile hekiminin belirlenen programa uygun olarak hastasını izlemesini, ilaçlarının doğrudan gözetim ile verilmesini ve kontrollerinin düzenli olarak yapılmasını sağlar.

Belli aralıklarla halk eğitim programları düzenler. Her ay yeni tedaviye alınan, tedavide olan, tedaviden çıkan, ilaçsız kontrole ayrılan, korumaya alınan, korumadan çıkan ve veremli hastaların temaslılarından kontrolü gerekenleri, kişinin bağlı olduğu aile hekimine bildirir ve aile hekimleriyle işbirliği içinde çalışarak bu hizmetlerin yürütülmesini sağlar.

1.2.8 Sıtma savaş hizmetleri: Sıtma savaşı ile ilgili her türlü plan ve program toplum sağlığı merkezleri tarafından yapılır. Sıtma şüphesi ile gönderilen hastaların tanı için gereken tetkiklerini yapar veya yaptırır. Sıtma şüphesi olup, toplum sağlığı merkezine gelemeyen kişilere ulaşarak tanı için gereken numuneleri yerinde alır. Aile hekimi sıtma şüpheli hastaları ilgili kuruluşa sevk eder.

Sıtmanın yerli bulaş olduğu yerleşim birimlerinde aktif sürveyans yapar, pasif sürveyansın aile hekimince yapılmasını izler. Sıtma laboratuvar hizmeti verilen ve vektör mücadelesi yapılan toplum sağlığı merkezleri her ayın sonunda sıtma paraziti açısından negatif kan yaymalarının % 20'sini ve pozitif kan yaymalarının tamamını müdürlüğe gönderir.

Sıtma tanısı konan hastaların aile hekimine bildirimini yapar, tedavisinde kullanılan ilaçları müdürlükten alarak aile hekimine veya hastanın tedavisinin yapıldığı hastaneye verir.

Hastaların tedavi sürecini takip ve koordine eder, Müdürlüğe bildirimini yapar.

1.2.9. Bulaşıcı olmayan hastalıkların kontrolü: Bölgedeki sağlık kuruluşlarının (hastaneler, üniversiteler, aile hekimleri, özel sağlık kuruluşları vb.) bulaşıcı olmayan hastalıklar ve kronik durumlar ile ilgili kayıtlarını ve bilimsel çalışmalarını izler, sık görülen hastalıkları ve durumları belirler. Bunların önlenmesi için programlar geliştirir, geliştirilmiş olan programları uygular veya bölgedeki sağlık kuruluşları ve diğer kurumlarla işbirliği yaparak uygulanmasını sağlar. Bedensel engelliler, kronik fiziksel veya ruhsal hastalığı bulunanlar, yaşlılar, ergenler, doğurgan çağdaki kadınlar vb. risk gruplarına yönelik olarak ilgili kurumlar ile işbirliği içinde çalışmalar yapar. Bakanlığın kanser ve ruh sağlığı dâhil kronik hastalıklar konusunda yürüttüğü proje ve programları bölgesinde yürütür ve/veya yürütülmesini sağlar.

1.2.10. Üreme sağlığı hizmetleri: İlgili diğer sağlık kuruluşlarıyla işbirliği içinde üreme sağlığı, aile planlaması ve diğer ana çocuk sağlığı hizmetlerinin koruyucu sağlık hizmetleri ilkelerine uygun biçimde aile hekimleri tarafından gerçekleştirilmesini sağlar. Ana çocuk sağlığı eğitim merkezi bulunan toplum sağlığı merkezleri bu konularda teorik ve beceri kazandırma eğitimi ile danışmanlık hizmetlerini verir veya verilmesini sağlar. Bakanlık planlamasına uygun olarak Müdürlükçe bu tür merkezlerde il dışı hekim ve hekim dışı sağlık personelinin katılımına da imkan veren bilgi ve beceri kazandırıcı kurslar düzenlenebilir.

Her aile sağlığı merkezinde üreme sağlığı hizmetlerinin yürütülebilmesi için planlama yapar. Bu planlama dâhilinde aile hekimleri ve/veya aile sağlığı elemanlarına RİA (rahim içi araç) ve üreme sağlığı ile ilgili diğer teorik ve beceri kazandırma eğitimlerini verir veya verilmesini sağlar. Ayrıca ilgili hizmetleri veren tüm sağlık personeline kadın, ana çocuk sağlığı ve aile planlaması konularında adaptasyon eğitimi verir.

Üreme sağlığı konusunda halk eğitimleri için yerel idareciler ve toplum liderleri başta olmak üzere ilgili kişi ve kurumlarla işbirliği yapar, eğitim programlarını planlar ve uygular.

Anne ve bebek ölümlerinin azaltılması ile ilgili olarak (Misafir Anne Projesi gibi) Bakanlığın planladığı tüm programları yürütür ve yürütülmesini sağlar.

1.2.11. Ulusal programlar ile ilgili hizmetler: Bakanlık tarafından kararlaştırılan ulusal ya da bölgesel programları yürütür ve yürütülmesini sağlar. Bakanlık veya müdürlük tarafından gerekli görüldüğü hallerde

uygulanan aşı kampanyalarını kendi bölgesinde yapar ve/veya yapılmasını sağlar. Bu çalışmalara bölgesindeki sağlık çalışanlarının ihtiyaca göre aktif olarak katılımını sağlar.

1.2.12. Adli tıbbi hizmetler: Adli tıp kurumunun doğrudan hizmet vermediği yerlerde bu hizmetlerin planlanması görevi toplum sağlığı merkezine aittir. Toplum sağlığı merkezi bölgesindeki adli tıp hizmetinin devamlılığının sürdürülmesinde adli makamlarla işbirliği içinde çalışır. Toplum sağlığı merkezinde yeterli hekim olmadığı durumlarda mesai saatleri dışında öncelikle toplum sağlığı merkezi hekimleri olmak üzere aile hekimleri ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarındaki hekimlerin de dahil edilebileceği bir havuzla hizmetin devamlılığını sağlar. Toplum sağlığı merkezi bu görevin yapılabilmesi için gerekli koşulları ve desteği sağlar. Adli vakaların bildirilmesi, evrakların tutulması gibi konularda aile hekimleri ile koordinasyonu sağlar ve gerekli eğitimleri düzenler. Bütün bu hizmetler müdürlüğün sorumluluğu ve koordinasyonunda yürütülür.

1.2.13. Acil sağlık hizmetleri: Bölgesi için müdürlüğün belirlediği acil sağlık hizmeti planlamasını uygular. Bölgesinde ve bölgesine yakın konumdaki hastanelerde acil sağlık hizmetinin devamlılığı sağlanamıyor ise ihtiyacı giderecek şekilde müdürlük ile birlikte planlama yapar. Bunun için; sağlık hizmetinin sürekliliğini dikkate alarak bölgesinin ihtiyacına cevap verecek şekilde mesai saatleri dışında toplum sağlığı merkezinde, aile sağlığı merkezinde veya başka yerde lojistik desteği de sağlayarak toplum sağlığı merkezi personeli, aile hekimleri, aile sağlığı elemanları ve yardımcı sağlık personelinin de dâhil edilebileceği fiili veya icap şeklinde bir nöbet sistemi oluşturarak yürütür. Bölgesindeki acil sağlık hizmetleri istasyonlarına gerekli lojistik desteği verir.

Geçici görev ile görevlendirmeler; TSM 'de hekim ve yardımcı sağlık personeli ihtiyacını artırır.

1.2.14 Kaza ve yaralanmalardan korunma hizmetleri: Acil ve Afetlerde Sağlık Hizmetleri Şube Müdürlüğü ile işbirliği içinde bölgesinde halka yönelik ilk yardım bilinci oluşturmak üzere planlama yapar, yapılan planlamalar doğrultusunda eğitim çalışmalarını yürütür. Günlük hayatta karşılaşılabilecek kazalar ve riskli durumlar için halkın bilinç seviyesini yükseltmeye yönelik çalışmalar yapar. Yönergede tanımlanan görev kapsamında olmasına rağmen aktif olarak yapılmamaktadır.

1.2.15. Görüntüleme ve laboratuvar hizmetleri: Aile sağlığı merkezlerinde yapılamayan görüntüleme ve laboratuvar hizmetlerini yapar veya müdürlüğün uygun gördüğü sağlık kuruluşunun laboratuvarlarında yapılmasını sağlar(Merkez Laboratuvar). Halk sağlığı laboratuvarları toplum sağlığı merkezlerine bağlı birer birim olarak hizmetlerine devam ederler. İhtiyaç duyulan yerlerde toplum sağlığı merkezleri. bünyesinde halk sağlığına ve çevreye yönelik laboratuvar hizmetlerinin verilmesini sağlar.

1.2.16. Çevre sağlığı hizmetleri: Bölgesinde insan sağlığı ile ilgili her türlü çevre şartlarını izler ve değerlendirir. Önlem alınması gereken durumlarda ilgili kuruluşlarla işbirliği yapar.İçme ve kullanma sularının kontrolünü yapar. İlgili mevzuata göre yerleşim birimlerindeki su kaynaklarının dökümünü çıkarır. Bölgesinde yıllık ve aylık olarak yapacağı klor ölçümü, bakteriyolojik ve kimyasal analiz sayısına göre hedeflerini belirler. Yaptığı çalışmaları bu hedefe göre değerlendirir. Tespit edilen eksiklikler veya oluşan kirliliklerin giderilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlara bilgi verir, alınacak önlemleri takip eder. Gayri sıhhi müesseselerin, sıhhi müesseselerin, umuma açık işyerlerinin denetiminde mevzuattan kaynaklanan görevleri yerine getirir. Hava kirliliğini açık ve kapalı alan olarak değerlendirir. Özellikle umuma açık işyerlerinin kapalı alan kirliliğinin önlenmesinde bu işyerlerinin yeterli havalandırma sisteminin olması için ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapar. Hava kirliliği, gürültü, atıklar, elektromanyetik kirlilik ve diğer çevre sorunları konusunda alınan ve alınacak önlemlere yönelik olarak ilgili kuruluşlarla işbirliği yapar. Piyasa gözetim ve denetim hizmetlerinin yapılması amacıyla bölgesinde gerekli çalışmaları yürütür.

1.2.17 İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri: Bölgesindeki tüm çalışanların ve işyerlerinin, özellikle sağlık açısından tehlikeli işyerlerinin kayıtlarına ulaşarak koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin sunulması için işyeri ve diğer kurumlarla işbirliği yapar. İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimlerinde görevli olan işyeri hekimleri ile işbirliği yapar. İşyeri hekimi ve aile hekimleri arasında oluşabilecek problemleri çözer ve koordinasyon içinde çalışılmasını sağlar.

İlgili mevzuata uygun olarak ortak sağlık ve güvenlik birimi kurabilir ve/veya ihtiyacı olan personeli hizmet satın alma yöntemiyle temin edebilir.

1.2.18. Afet hizmetleri: Bölgesinde afet organizasyonunda; afete hazırlık, afete müdahale ve afet sonrası önlemler aşamasında müdürlüğün sevk ve idaresinde ihtiyaçları belirler, sağlıkla ilgili tüm çalışmalarını yapar. Aile hekimleri ve halka yönelik afet sağlık eğitimleri düzenler.

1.2.19. Sağlığın geliştirilmesi ve teşviki: Toplumun sağlık konusunda bilgi düzeyinin artırılması, sağlığın korunması, geliştirilmesi ve bireylerin sağlıklı davranış alışkanlıkları kazanması için faaliyetler planlar, Planlama aşamasında bölgedeki sağlık kuruluşları, üniversiteler ve ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapar. Bakanlıkça yürütülen tütün, alkol ve madde bağımlılığı, obezite gibi risk faktörlerine yönelik olarak toplum eğitimi ve diğer gerekli çalışmaları yürütür. Bu alana yönelik olarak oluşturulan ulusal kontrol programlarını bölgesinde uygular veya uygulanmasını sağlar. Planlanan eğitim programlarını hedef gruba (toplu halk eğitimi, esnaf eğitimi vb.) ve amacına göre uygular ya da bölgesindeki sağlık kuruluşları aracılığı ile uygulanmasını sağlar.

1.2.20. Sağlık eğitimi hizmetleri: Bakanlık tarafından “sürekli eğitim” kapsamında oluşturulan hizmet içi eğitim programlarını yürütür. Aile hekimi ve aile sağlığı elemanlarına yönelik. Bakanlıkça belirlenen aile hekimliği kapsamındaki yıllık hizmet içi eğitimlerin planlamasını yapar. lojistik desteği verir. Bölgenin genel durumunu ve sağlık ölçütlerini dikkate alarak bilgi yenilenmesi ihtiyacı gerekli görülen eğitimler konusunda müdürlük ile işbirliği yaparak ve gerekli durumlarda diğer kuruluşlardan destek alarak hizmet içi eğitimleri düzenler.

Toplum sağlığı merkezi personeli başta olmak üzere bölgesinde bulunan sağlık personelinin hizmet içi eğitimleri için, seminer, bilimsel tartışma ve bilgilendirme toplantıları gibi etkinlikler yapar, gerekirse personelinin diğer kurumlardaki eğitici etkinliklere katılmalarını sağlar.

1.2.21. Toplu yaşam alanları ve okul sağlığı hizmetleri: Bölgesindeki okul, özellikle yatılı bölümü olan veya özellikli okul (bedensel engelliler için vb.), yurt (resmi ve özel), huzurevi ve çocuk esirgeme kurumu, otel, motel, pansiyon gibi konaklama yerlerinin sağlık ve genel hijyen kuralları yönünden yılda en az iki kez kontrolünü yapar. Bu kontrol esnasında okullardaki hastalık yoğunluğunu değerlendirir.

Kurum ve kuruluşlardaki suların kaynaklarını, şebeke durumunu ve depo denetimini yaparak bakteriyolojik ve kimyasal değerlendirmeler için su numuneleri alır, ayrıca tuvaletler, kantin, yemekhane, yatakhane, spor sahası, havuzlar vb. bölümleri değerlendirir. Bölgesindeki öğrencinin okula kayıtlarında aile hekimince periyodik muayenesinin yapılmasını sağlar, sonuçları ve aşılama durumlarını okul idaresi ile birlikte değerlendirir. Okullarda aile sağlığı merkezleri ve diğer sağlık kurumları ile işbirliği yaparak, aile ve okul idaresinin katılımıyla madde bağımlılığına ve şiddete karşı eğitim yolu ile mücadele edilmesini sağlar. Bakanlığın belirlediği sağlıklı beslenme, fiziksel aktivite ve benzeri eğitim ve uygulamalarla ilgili konularda okul idaresi ile işbirliği yapar.

1.2.22. Sosyal hizmet çalışmaları: Toplum kalkınması çalışmalarında ve yardım hizmetlerinde ilgili kuruluşlarla iş birliği yapar.

1.3.Toplum Sağlığı Merkezi Hekimlerinin Gevleri

Yönerge’de toplum sağlığı merkezinde çalışan tüm personelin gevleri ayrı ayrı sıralanmıştır. Buna göre;

1.3.1 Sağlık grup başkanlığı ve sağlık grup başkanının gevleri

İlçe düzeyinde sağlık hizmetlerinden birinci derecede sorumlu sağlık yöneticisi grup başkanıdır. Sağlık grup başkanlığı, toplum sağlığı merkezlerinin çalışmalarına ek olarak, Yönerge’nin 32. maddesinde sayılan aşağıdaki işleri yapar:

- a) Toplum sağlığı merkezleri tarafından yapılacak planlama çalışmalarını destekler, bu birimlerce hazırlanmış olan planları sorumlu olduğu bölge için derler ve son değerlendirmeleri yapıp müdürlüğe sunar, bu plan ve programların uygulanmasını sağlar.
- b) İlçedeki sağlık hizmetlerini nicelik ve nitelik yönünden sürekli olarak değerlendirir. ilçedeki sağlık kuruluşları hakkındaki görüşlerini ve sundukları hizmetlerin geliştirilmesi için gerekli gördüğü ortak çalışmaları rapor halinde yıllık olarak müdürlüğe önerir.
- c) İlçedeki kuruluşların görevlerini gerektiği gibi yapabilmeleri için gerekli malzemeyi belirleyerek müdürlüğe bildirir; gönderilen araç-gereç, ilaç, basılı kâğıt ve öteki malzemelerin en verimli olabilecek şekilde, zamanında ve yeterli sayıda dağıtımını sağlar.
- ) Toplum sağlığı merkezleri ve diğer sağlık kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonu sağlayarak birlikte ve ekip halinde çalışmasını sağlar.
- d) Sağlık kuruluşlarının hizmetlerini ve buralarda çalışan personelin çalışmalarını denetleyip hizmetin aksayan yönlerini saptar; bu aksaklıkların nedenlerini belirler ve sorunların çözümlenmesi için gereken önlemleri alır; bu amaçla personeli destekleme, eğitme, mevzuatına göre ödüllendirme ya da cezalandırma işlemlerini yürütür.
- e) İlgili mevzuat hükümlerine göre ilçedeki personelin disiplin amirliğini yapar, sicillerinin verilmesini ve özlük haklarının yerine getirilmesini sağlar.
- f) Sağlık hizmetlerinde sektörler arası işbirliğini sağlamak amacıyla, kamu ve özel sektördeki kuruluşlarla sağlık kuruluşları arasında koordinasyon sağlar.
- g) Sağlık grup başkanlığında aylık toplum sağlığı merkezi toplantılarını yürütür; bu toplantılarda ilçedeki sağlık sorunlarını ve çözüm yollarını tartışır, hizmetle ilgili görüş ve nerileri alır, uygun olanların gerçekleşmelerini sağlar.
- ę) Denetimleri mevzuatla Bakanlığa verilmiş olan sağlık kuruluşlarını (eczane, tıp merkezleri vb.) denetler veya denetlenmesini sağlar.
- h) İlçe Hıfzıssıhha Kurulu’na katılarak sekreteryaya hizmetlerinin yürütülmesini sağlar.
- ı) İlçe sağlık ve yönetim kurullarında müdürlüğü temsil eder.
- i) Piyasa gözetim ve denetim hizmetlerini yürütür.
- j) Yeşil kart hizmetlerinin sağlıkla ilgili koordinasyonunu yürütür.
- k) zel sağlık kuruluşlarının ruhsatlandırılması ve denetimi işlerini yürütür.

l) Bakanlığın ruhsatlandırma ve denetim yetkisinde olan işletmelerin ruhsatlandırılması ve denetimi işlerini yürütür, kayıtlarını tutar, belediye hekimi olmayan yerlerde sıhhi kurumların ruhsatlandırma komisyonunda görev alır.

m) Müdürlüğün verdiği diğer görevleri yapar.

1.3.2 Sorumlu hekimin görevleri

Toplum sağlığı merkezi çalışanlarının amiridir. Toplum sağlığı merkezinin idari ve teknik tüm işlerini ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak yürütür ve denetler. Bu görevini yerine getirmek amacıyla, Yönerge'nin 33. maddesinde sıralanan şu işleri yapar:

a) Toplum sağlığı merkezi sorumluluğundaki bölgeyi ve toplumu tanır.

b) Bölgesinin sağlık ölçütlerini değerlendirir ve buna göre sorunları ve öncelikleri saptar.

c) Toplum sağlığı merkezindeki hizmetlerin mevzuata uygun olarak yürütülmesini sağlar.

ç) Toplum sağlığı merkezindeki personelin çalışmalarını koordine eder, denetler, aksaklıkları belirleyerek işlerin düzgün olarak yürütmesi için gereken önlemleri alır.

d) Müdürlüğün planlamaları doğrultusunda aile hekimlerinin vermiş olduğu hizmetlerin izlenmesini sağlar ve sağlık gurup başkanlığı aracılığıyla müdürlüğe bildirir.

e) Yürürlükteki mevzuat çerçevesinde personelin sicil ve özlük hakları ile ilgili görevleri yürütür.

f) Toplum sağlığı merkezi kayıtlarını düzenli olarak kontrol eder ve eksikliklerin giderilmesini sağlar.

g) Her yıl ocak ve temmuz ayı içinde, geçmişe dönük altı aylık çalışma raporunun ve geleceğe dönük faaliyet planının hazırlanmasını sağlar ve sağlık grup başkanlığına sunar.

ğ) Çalışmaların yapılan planlar doğrultusunda yürütülmesi için, yeterli sayıda personel, uygun çalışma ortamı ve ihtiyaç duyulan araç-gereci sağlar.

h) Bakanlık politika ve stratejileri doğrultusunda, bölgesinde bağışıklama hizmetleri için aylık, yıllık plan ve programları hazırlar, bunları uygular ve uygulatır.

ı) Toplum sağlığı merkezince ve diğer sağlık kurumlarınca tespit edilen ve bildirilen bildirim zorunlu hastalıklar ile ilgili kayıtların düzenlenmesini sağlar ve bir üst kuruma periyodik olarak iletir.

i) Hasta hakları ile ilgili çalışmaları yürütür.

j) Personelin hizmet içi eğitimlerini planlar, uygular veya uygulatır.

k) Toplum kalkınması hizmetlerinde görev alır.

l) Hizmet ile ilgili verilen diğer görevleri yapar.

1.3.3 Hekimin görevleri

Yönerge'nin 34. maddesine göre, hekimlerin görevleri şunlardır:

a) Toplum sağlığı merkezi hizmetlerini uygular ve personelin verdiği hizmetleri denetler.

b) Hizmet götürülecek bölge ve toplumu tanır.

- c) Okul sağlığı hizmetlerini yürütür.
- ) evre sağlığı hizmetlerini mevzuattaki yetki ve sorumluluğuna uygun olarak yürütür.
- d) Bulaşıcı hastalıklarla ilgili programları yürütür.
- e) Ana ocuk sağlığı ve aile planlaması hizmetlerinin yürütülmesini sağlar.
- f) Beslenme ve fiziksel aktivite gibi sağlığı geliştirici programları yürütür.
- g) Koruyucu ruh sağlığı hizmetlerini yürütür.
- đ) Gereken hallerde iş sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerini yürütür.
- h) Halkın sağlık eğitimini yapar.
- ı) Personele yönelik hizmet içi eğitim programlarını yürütür.
- i) Laboratuvar hizmetlerinin yürütülmesini sağlar.
- j) Belediye hekimi olmayan yerlerde, belediye hekiminin görevlerini yapar.
- k) Aile hekimlerinin lojistik ihtiyaçlarını izler, destekler ve gerekli önlemleri alır.
- l) Sağlığın geliştirilmesi ve teşviki ile toplum kalkınması hizmetlerinde görev alır.
- m) Halk eğitimi materyali ihtiyacının belirlenmesi, hazırlanması ve kullanılmasını sağlar.
- n) Görevi ile ilgili kayıt ve formları tutar.
- o) Sorumlu olduğu bölgede çeşitli saha ve salgın araştırmalarını, bulaşıcı hastalık filyasyon çalışmalarını yürütür, sürveyans çalışması yapar.
- ) Sağlığı olumsuz etkileyen kötü alışkanlıklarla mücadele edilmesi ve sağlıkla ilgili denetim hizmetlerini yerine getirir.
- p) Bulaşıcı hastalıklar ve salgın hastalıklarla mücadele eder ve yapılan çalışmaları denetler.
- r) Kronik hastalıkların (diabetes mellitus, KOAH, kardiyovasküler hastalıklar, kanser, v.b.) erken teşhisi ve takibi konularında çalışır, halk eğitimi yapar.
- s) Bulunduğu bölgedeki aile sağlığı merkezinde görevli sağlık personelinin yıllık plan ve programlar dâhilinde hizmet içi eğitimini verir.
- ř) Hizmet ile ilgili verilen diğer görevleri yapar.

Grldğu gibi, “Aile Hekimliğinin Pilot Uygulandığu İllerde Toplum Sağlığı Merkezleri Kurulması ve alıştırılmasına Dair Yönerge” uyarınca, toplum sağlığı merkezi hekimlerinin;

- İdari ve mali işler.
- Kayıt ve istatistik.
- Plan ve program yapma.
- Üniversitelerle işbirliği.

- İzleme ve değerlendirme.
- Bulaşıcı hastalıkların kontrolü.
- Bulaşıcı olmayan hastalıkların kontrolü.
- Üreme sağlığı hizmetleri.
- Ulusal programlar.
- Adli tıp hizmetleri.
- Acil sağlık hizmetleri.
- Kaza ve yaralanmalardan korunma hizmetleri.
- Görüntüleme ve laboratuvar hizmetleri.
- Çevre sağlığı hizmetleri.
- İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri.
- Afet hizmetleri.
- Sağlığın geliştirilmesi ve teşviki.
- Sağlık eğitimi hizmetleri.
- Toplu yaşam alanları ve okul sağlığı hizmetleri.
- Sosyal hizmet çalışmaları

gibi oldukça geniş bir alanda, birinci basamak koruyucu, iyileştirici ve rehabilite edici sağlık hizmetlerini organize etmek, hizmetin verimli şekilde sunulmasını izlemek, hizmeti değerlendirmek ve desteklemek görevleri bulunmaktadır. Yanı sıra nöbet yükünü de eklemek lazım.

Bu raporun hazırlanma amacı; yukarıda ayrıntısı ile paylaşmaya çalıştığımız düzenlemelerden görüldüğü üzere ; birinci basamak sağlık hizmeti sunumundan aile sağlığı merkezi/aile hekimi; birinci basamak sağlık hizmetinin planlanma ve organizasyonundan ise toplum sağlığı merkezi sorumludur.

Toplum sağlığı merkezi sorumluluğunda bölge sağlık yönetiminde sağlık hizmeti sunucularının klinik gereksinimler temelinde yaş, cins, ırk, sosyal durum ve coğrafi bölge ayrılıklarına bakmadan kalitenin altı bileşeni; etkililik, erişim ve zamanındalık, kapasite, güvenlik, hasta merkezlilik, eşitlik ilkeleri çerçevesinde 2010 yılı verilerini analiz etmektir.

2.BÖLÜM-BÖLGENİN TANITIMI

2.1. Tarihçe

2.1.1 Osmanlı Döneminde Sağlığın Tarihçesi

Osmanlılarda sağlıkla ilgili kurumlar Fatih devrine kadar genellikle devlet merkezi olan Bursa, Edirne ve Manisa gibi şehirlerde yapılmıştır. 1469 yılında Fatih Sultan Mehmet, Saray ve çevresindeki sağlık hizmetleri yanında tüm ülkenin sağlık hizmetlerinden sorumlu hekimbaşılar tayin etmiştir. 1849 yılına kadar hekimbaşıların nezaretindeki sağlık hizmetleri, ücretle hasta bakan hekimler, cerrahlar ve vakıf hastaneleri tarafından yürütülürdü. 1850'de hekimbaşı yetkileri Mektep-i Tıbbiye nezaretine devredilmiştir. 1827'de açılan Tıp hane ve cerrah hane 1839'da birleştirilerek modern bir tıp fakültesi haline getirilmiştir. 1870'de Nezaret-i Tıbbiye-i Mülkiye (Sivil Tıp İşleri Bakanlığı) kurulmuş buna bağlı olarak ilçelerde memleket tabiplikleri, Livalarda (sancaklar) sıhhiye müfettişlikleri oluşturulmuştur. 1914 yılında Sağlık

Hizmetleri Yönetimi İçişleri Bakanlığı'nda Sağlık İşleri Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir. Ülke hekimlerinin görevleri arasında bulaşıcı hastalıklarla savaş, aşı uygulama, hasta bakma, bölgedeki hastane ve eczaneleri denetleme, adli tıp işleri, içme suları, kanalizasyon, besin maddelerinin kontrolü, çocuklar arasında sık görülen ölümlerin sebeplerini araştırma gibi hususların yer alması sağlanmıştır.

20 Mayıs 1920'de Sağlık Bakanlığı kurulmuştur. Bakanlık ilk iş olarak Sıhhiye Müdüriyet-i Umumisinin yasa ve tüzüklerini ülke şartlarına göre değiştirmiş, görev başındaki hekimler tespit edilerek usul ve kadrolar belirlenmiştir. Bu dönemde çiçek aşısı, Hilal-i Ahmer (Kızılay) yoluyla İstanbul Telkih hanesi (aşı üretim merkezi)'nden ayrıca Sivas Sıhhi Müessesinin çalışmaları önemlidir.

Bu dönemde ülkemizde sadece 560 doktor, 554 sağlık memuru, 136 ebe, 69 hastabakıcı hemşire ve 4 eczacı vardır, Bakanlığın 1920 bütçesi 1 milyon liradan azdır.

2.1.2 Cumhuriyet Döneminde Sağlık Tarihçesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinde Sağlık Hizmetlerini yönetmek görevi 3 Mayıs 1920'de (3 nolu Kanun) Sıhhat ve içtimai Muavenet Vekâletine (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı) verilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk Sağlık Bakanı Dr. Adnan Adıvar'dır. Atatürk ve arkadaşlarının halk sağlığına ne kadar çok önem verdiklerinin bir kanıtıdır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİNDE SAĞLIK HİZMETLERİ

- Dr. Refik Saydam Dönemi (1923 – 1937)
- 1937 – 1960 Dönemi (Dr. Behcet Uz)
- 1960 – 2002 Dönemi (Prof. Dr. Nusret Fişek)
- Prof. Dr. Recep Akdağ Dönemi (2003-2013)

Dr. Refik Saydam Dönemi (1923 – 1937)

Cumhuriyet Hükümetinin ilk Sağlık Bakanı Refik Saydam'dır. O, kısa bir aralık hariç, 25 Ekim 1937'ye kadar 14 yıl Bakanlık yapmıştır. Refik Saydam, Türk sağlık hizmetlerinin gelişmesinde en büyük etkisi olan bir Bakandır. Bu nedenle Refik Saydam'ın politikasının bilinmesi gereklidir.

İlkeler

- Koruyucu sağlık hizmetleri öncelikli ve Bakanlığın görevi
- Tedavi edici sağlık hizmetleri mahalli idarelere bırakılmış, hiçbir zaman hükümet görevi olarak ele almamıştır. Bu konuda daha ziyade mahalli idarelere yol gösterici

Ankara, İstanbul, Sivas, Erzurum ve Diyarbakır'da Sağlık Bakanlığına bağlı numune hastaneleri (1924)

- Köylerde hasta tedavi hizmeti için örgütlenme yok

- Sıtma, trahom, frengi lepra ve salgın yapan bulaşıcı hastalıklarla savaşı en uzak köyler dahil tüm yurda götürülen vertikal örgütler .(**geniş bölge monovalan hizmet**)

Sağlık insan Gücü

86 Yataklı tedavi kurumu (6437 hasta yatağı),554 Hekim,69 Eczacı,4 Hemşire,560 Sağlık Memuru,136 Ebe

Hekim ihtiyacını karşılamak için Tıp Fakültesi mezunlarına mecburi hizmet usulünü koymuş ve tıp talebe yurduunu açmıştır. Tıp talebe yurdu, hekim ihtiyacını karşılamada çok etkili olmuştur.

1930 da 1182 hekim, 1940 da 2387 hekim, Refik Saydam, hükümet tabiplerinin hizmetlerine yardım ile görevli sağlık memurlarının yetiştirilmesine de önem vermiş, hemşire ve ebe yetiştirilmesine gereken önemi vermemiştir.

1937 -1960 Dönemi (Dr. Behçet Uz)

- Bu dönemde en önemli olgu ikinci Dünya Savaşında, Türkiye savaşa girmemekle beraber sağlık durumunun bozulması (sıtma, epidemik tifüs ve çiçek salgınları)
- 1945 yılında sıtma ile savaş için yeni «Olağanüstü Sıtma Savaş Kanunu» çıkarılma zorunluluğu
- 1945 yılında işçi Sigortaları Kurumu, 1952 yılında sigortalı işçiler için sağlık örgütü kurma, işletme ve sağlık personeli atama yetkisi verilmiştir.
- 1946-1947 yıllarında, **Dr. Behçet Uz**'un Sağlık Bakanlığı zamanında ileri ülkelerdeki gelişmelere paralel olarak, Milli Sağlık Planı hazırlanmıştır.
- Her 40 köy için (20.000 nüfusa) bir sağlık merkezi
- Koruyucu sağlık hizmetleri ve 1. basamak tedavi hizmetleri entegre ayrıca 2. basamak tedavi hizmeti.
- 10 hasta yatağı.
- 2 hekim ve 11yardımcı sağlık personeli.
- Bağlı köylere mobil hizmet verilmiştir.
- Açıkça belirtilmemekle beraber bu planda Sosyal Tıp ilkelerinin kısmen kabul edildiği de görülmektedir. Dr. Refik Saydam zamanında genellikle şehirli ve kasabalıya yönelik olan, köylünün sınırlı ölçüde faydalanabildiği tedavi hizmetinin, örgütlenmiş olarak köye götürülmesi öngörülmüştür.
- Dr. Behçet Uz'dan sonra gelen bakanlar bu planı uygulayamamışlar ve yetersizliklerini de planı hayalî bulmakla örtmeğe çalışmışlardır. Bu plan, hastanesi olmayan ilçe merkezlerinde 10 yataklı (25. 50 yataklı) hastane yapımına dönüşmüştür.

1960 – 2002 Dönemi:

- Milli Birlik Komitesince son gece kabul edilen:
- 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkındaki Kanun, sağlık hizmetlerinde bir devrim kanunudur.
- Bu kanun tüm sağlık hizmetlerinin bir Devlet görevi olduğunu, ilk basamak tedavi hizmetini köylere kadar yayarak herkesin sağlık hizmetinden yararlandırılmasını, koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerinin entegre edilmesini, kamu sektöründe sağlık hizmetlerinin bir elden yönetimini, kamuda hekimlerin tam süre çalışma ilkesini öngörmektedir.
- 1963 yılında Muş'ta uygulamasına başlanılan bu kanuna göre:
Sağlık örgütlerinde temel ünite, 5000-10.000kişiye hizmet veren sağlık ocaklarıdır.
Koruyucu ve tedavi edici hizmetleri entegredir.
Sağlık ocaklarının koruyucu sağlık hizmetleri sağlık müdürlüğünün halk sağlığı başkanlıkları tarafından, hasta tedavi hizmetleri devlet hastaneleri tarafından desteklenir.
- 50.000 nüfus 5-10 sağlık ocağı ve 1 hastaneyi içeren Sağlık Grup Başkanlıkları.
- Sağlık örgütleri il içinde bir bütündür, Sağlık müdürü sağlık örgütünün amiridir.
- Bir ocakta, 1 hekim, 1 sağlık memuru, 1 hemşire, 2-4 köy ebesi ve 1 tıbbî sekreter, 1 şöför, 1 hizmetli vardır.
- 2000-2500 kişiye Ana-çocuk sağlığı ağırlıklı hizmet verecek Sağlık Evlerinin her birinde 1 ebe var,
- Ebeler hizmet ettikleri köyleri ve evleri gezerek hizmet yapacaklardır.
- 1982 de 53 il de uygulanırken aynı yıl tüm Türkiye'ye yaygınlaştırılmıştır.
- Uygulamalar başarısız olmasına rağmen bu modelin yerine konacak başka bir örgüt modeli bulunamamıştır. Bu sürede Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkındaki Kanunun ve yönetmeliklerin bazı maddeleri uygulanmamış, bazıları da değiştirilmiştir
- 1982 de getirilen zorunlu hizmet yasası ile hekim eksikliği giderilmeye başlamıştır.

Prof. Dr. Recep Akdağ dönemi: 2003- 2013

Türkiye Sağlıkta Dönüşüm Proramı

- 2003 yılında 4924 sayılı sözleşmeli sağlık personeli çalıştırılmasına ilişkin yasa
- 2003 yılında performansa göre ek ödeme sistemi

- 2004 yılında 5258 sayılı Aile hekimliği Pilot Uygulaması Hakkında Kanun
- 2005 SSK hastanelerinin Sağlık Bakanlığına devri
- 2006 Genel Sağlık Sigortası
- 2007 sevk zincirinin kaldırılması
- 2010 tam gün çalışma
- 2011 tam gün ve performans sisteminin üniversitelerde de uygulamaya konulması
- 2012 'de 663 sayılı KHK (Sağlık Bakanlığı merkez Teşkilatı ve buna paralel olarak taşra teşkilatının yeniden yapılandırılması süreci
- Hasta memnuniyeti 2003 de %39.5 ;2009 da % 65.1 olmuştur.

2.1.3 Cumhuriyet'in İlanından Sonra Manisa İlinde Sağlık Hizmetleri

Manisa'da sağlık hizmetleri çok eskidir. İl'imizde sağlık hizmetleri 1539 yılında Merkez Efendi'nin; Kanuni Sultan Süleyman'ın annesi Hafsa Sultan'ın yaptırdığı, Darüşşifayı (Hastaneyi) ve imarethanesini (aşevi) açması ile başlar. Bu müessese önceleri tam bir hastane olarak çalışırdı. 1910 yılından itibaren yalnız akıl hastalarını iyileştirmeye çalışan bir hastane şeklinde çalıştırılmaya başlandı. Moris Şinasi Hastanesinin Yapılışı ise 1933 yılındadır.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında (1923-1926) Manisa ve çevresindeki sağlık hizmetleri;

* Memleket Hastanesi'nde 5 doktor ve 90 yatak

* Emraz-ı Akliye ve Asabiye Hastanesi'nde 1 doktor, 50 yatak

* Demirci, Kırkağaç, Kula, Salihli ve Soma ilçelerinde 1'er hükümet tabibi ve bir-iki kişi sağlık personeli mevcut olup diğer ilçelerde doktor ve sağlık personeli yoktu.1930'lu yıllara gelindiğinde hastanelerin yatak sayıları artmaya başlamış, ancak hekim sayısında bir değişiklik olmamıştır. 1930 yılında Manisa'da 4, Akhisar'da 3, Turgutlu ve Salihli'de ikişer, Alaşehir, Kula, Demirci, Gördes, Kırkağaç ve Soma kazalarında birer özel eczane vardır. İl özel idaresi tarafından yönetilen Memleket Hastanesi 1935'te 110 yatağa, Sağlık Bakanlığı tarafından yönetilen Emraz-ı Akliye ve Asabiye Hastanesi 75 yatağa ulaşmıştır. Manisa Merkezde Operatör Dr. Orhan Bey'e ait 20 yataklı özel bir hastane de bulunmaktaydı. Ayrıca vilayete ait 1 bakteriyoloji laboratuvarı bulunmaktaydı. Turgutlu'da 12 yataklı bir belediye hastanesi, Alaşehir'de 20 yataklı bir belediye hastanesi, Akhisar'da 14 yataklı bir belediye hastanesi, Kula 'da 5 yataklı bir belediye hastanesi, Gördes'te 5 yataklı bir muayene ve tedavi evi, Demirci'de 5 yataklı bir muayene ve tedavi evi, Eşme'de 5 yataklı bir muayene ve tedavi evi vardı.

2.1.4 Manisa İlinde Sosyalizasyon Uygulamaları ve 1. ve 2. Basamak Sağlık Kurumları Ve Tarihi

Manisa'da Sağlık Hizmetleri 01.01.1984 tarihinden itibaren sosyalleştirilmiş, sosyalizasyon ile bina yapılmadan belediye ve muhtarlıkların tahsis ettikleri, standartlara uygun olmayan, yetersiz geçici binalarda 66 sağlık ocağı ile hizmete başlanmıştır. Sağlık ocağı sayısı her yıl sayı artarak 1987 yılında 79. 2006 yılında 161 olmuştur. 2006 yılının ikinci yarısında bu sağlık ocakların dan 10 tanesi kapatılarak 151 sağlık ocağı ile 2008 yılı başına kadar hizmete devam edilmiştir.

Sağlık evi sayısı; 1987 Yılında, köy 286, mahalle 160 olmak üzere toplam 432, 2004 yılında köy 257, mahalle 411 olmak üzere toplam 668 olmuştur.

2005 yılında köylerde binası olan sağlık evleri bırakılmış diğerleri kapatılıp 59 sağlık evi ile hizmete devam edilmiştir.

2008 yılında, 5 Verem Savaş Dispanseri, 1 Aşsap Merkezi 18 TSM, 146 Aile Sağlığı Merkezi ve 378 aile hekimliği birimi ile Aile Hekimliği Uygulamasına geçilmiştir.

Tablo 1. Yıllar İtibari ile Birinci Basamak Sağlık Kuruluşları ve Eğitim Kurumlarının Dağılımı							
	SAĞLIK OCAĞI/ ASM	HEKİM/ AİLE HEKİMİ	SAĞLIK EVİ SAYISI	VEREM SAV. DİS	HALK SAĞ. LAB.	AÇSAP MERKEZ.	SAĞLIK MES. LİSELERİ
2002	146	352	646	6	1	14	9
2003	149	423	654	6	1	14	9
2004	153	415	668	6	1	14	8
2005	158		59	6	1	4	-
2006	151	384	59	6	1	3	-
2007	151	451	124	6	1	3	-
2008	154	378	124	5	1	1	-
2009	154	378	124	3	1	1	-
2010	154	378	124	3	1	1	-
2003 -2007 yılları arasında hekim sayılarında Sağlık Grup Başkanlığı ve Sağlık Müdürlüğünde çalışan hekimlerde dahil edilmiştir							
Gölmarmara ve Yayla Sağlık Merkezleri 2003 yılında kaldırılmıştır.							
Sağlık Meslek Liseleri 2004 yılı ortalamasında Milli Eğitim Bakanlığına devredilmiştir.							

Tablo 2. Manisa Merkez'de Yataklı Tedavi Kurumları					
İLÇE ADI	HASTANE ADI	AÇILIŞ YILI	ARSA ALAN(m2)	KAPALI ALAN(m2)	2010 YATAK SAYISI
Merkez	Manisa DH	1938-61-74-84-02	20.785	15.839	325
Merkez	Merkez Efendi DH	1979	75.000	12.932	294
Merkez	Moris Şinasi Çocuk Hast H.	1938-88-90	27.206	5.000	
Merkez	Manisa Doğumevi	1953-02	3.679	3.695	

Merkez	Ruh Sağlığı ve Hast.H.	1926-58-66-68-73	76.300	14.785	786
SAĞLIK BAKANLIĞI HASTANELERİ TOPLAM					1405
Merkez	C.B.U. Uygulama ve Ar.H.	1995	14.288	12.650	439
ÜNİVERSİTE HASTANESİ TOPLAM					439
Merkez	Özel Universal Hospital	2000	2.919	4.400	40
Merkez	Özel 8 Eylül Hastanesi	2008	392	3.316	27
ÖZEL HASTANELER TOPLAM					67
İL TOPLAMI					3.176

Tablo 3. Manisa İli Kıyaslamalı Personel Tablosu

KADROSU	2007	2008	2009	2010	ARTIŞ % 2007 - 2010
Uzman Tabip	483	464	493	514	6.03
Pratisyen Hekim	633	670	645	640	1.09
Diş Tabibi	99	100	117	126	21.43
Eczacı	35	35	32	33	-6.06
Hemşire	1.381	1.340	1.348	1.325	-4.23
Ebe	966	943	953	895	-7.93
Sağlık Memuru ¹	1.027	1.100	1.317	1.163	11.69
Diğer	121	248	912	938	87.10
Genel Toplam*	4.745	4.900	5.817	5.634	15.78

¹Toplum Sağlığı ve tüm Sağlık Teknisyenlerini içerir.

(*) İlimizde; Kadrolar taban alındığında hekim sayılarında ciddi değişiklik olmamıştır. Aile Hekimliği sürecinde pratisyen hekim sayısında küçük bir artış olmuştur. Bu artışın büyük kısmı; hemşire ve sağlık memuru kadrolarından meydana gelmiştir. 2004 yılında ilk sözleşmeli (4924) personel alımına başlanmış, 2007 yılında 657 ve 4B li personel alımlarından dolayı sayılarda artış meydana gelmiştir. Bunlar; Vekil ebe, ATT, Paramedik, Sağlık memuru alımları ve Hastane PDC sayılarındaki arttırma ve hastanelerin 4B 'li personel alımları şeklinde olmuştur.

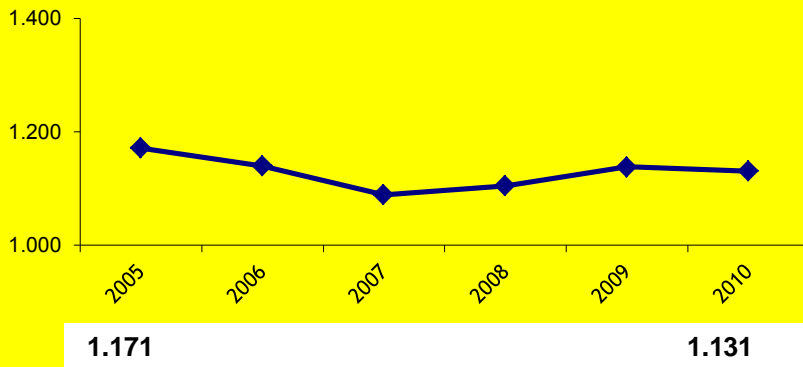
Tablo 4. Sağlık Bakanlığı ve SSK Sağlık Kurumları Hekim Başına Düşen Nüfuslar - Manisa

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Uzman Hekim	2.726	2.525	2.516	2.700	2.628	2.538
Pratisyen Hekim	2.054	2.078	1.920	1.870	2.008	2.039
Toplam	1.171	1.140	1.089	1.105	1.138	1.131

Tablo 5.Sağlık Bakanlığı ve SSK Sağlık Kurumları Hemşire Ebe Başına Düşen Nüfuslar - Manisa

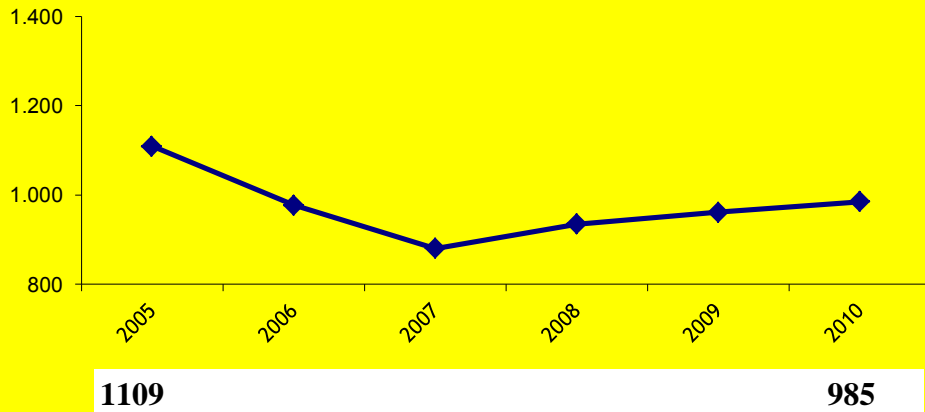
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hemşire	1.109	977	880	935	961	985
Ebe	1.354	1.289	1.258	1.328	1.359	1.458

Şekil 1. Bir Hekime Düşen Nüfus

Bir Hekime düşen nüfus 2009 da **1138** iken 2010 da **1.131** olmuştur.

Şekil 2. Bir Hemşireye Düşen Nüfus

Şekil 2. Bir Hemşireye düşen nüfus 2009 da **961** iken 2010 da **985** 'e çıkmıştır.

1354 ↑ 1.458

Şekil 3. Bir Ebeye düşen nüfus 2009 da **1.354** iken 2010 da **1.458** olmuştur.

2.2. Coğrafi Durum ve İklim

Manisa, Batı Anadolu'nun denize kıyısı bulunmayan fakat kıyıya en yakın ilidir. 27 08' ve 29 05' doğu

MANİSA

boylamları ile 38 04' ve 39 58' kuzey enlemleri arasında yer alır. Doğuda Uşak ve Kütahya, Batıda İzmir, Kuzeyde Balıkesir, Güneyden Aydın, Güneydoğudan Denizli illeri ile çevrilidir. Yüzölçümü 13.810 km² dir. Yükselti ise 50 metre ile 850 metre arasında değişmektedir. İl merkezinden doğuya gidildikçe yükselti artmaktadır. Ege kıyılarına nazaran iklimi daha serittir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçer. Dağlık olan kuzey ve kuzeydoğu bölgesinde yazlar serin ve kışlar soğuk geçer. En soğuk aylar ocak ve şubattır. En çok yağış aralıkta ve en az yağış temmuz ve ağustos aylarındadır. Senelik ortalama yağış miktarı 750 mm'dir. Bazı seneler hiç kar yağmaz. Sıfır derecenin altında gün sayısı 25'i geçmez. Sıcaklık -17.5°C ile +44.2°C arasında seyreder.

Manisa'da Akdeniz iklimi ile beraber İç Anadolu'nun karasal iklim özellikleri hâkimdir. Ovalar ve ovaları çevreleyen vadilerde karasal nitelikli Akdeniz iklimi görülürken. Yüksek dağlık bölgeler ve platolar ile kuzey ve kuzeydoğusundaki dağlar ve platolarda İç Anadolu'nun karasal nitelikli ikliminin etkileri görülür.

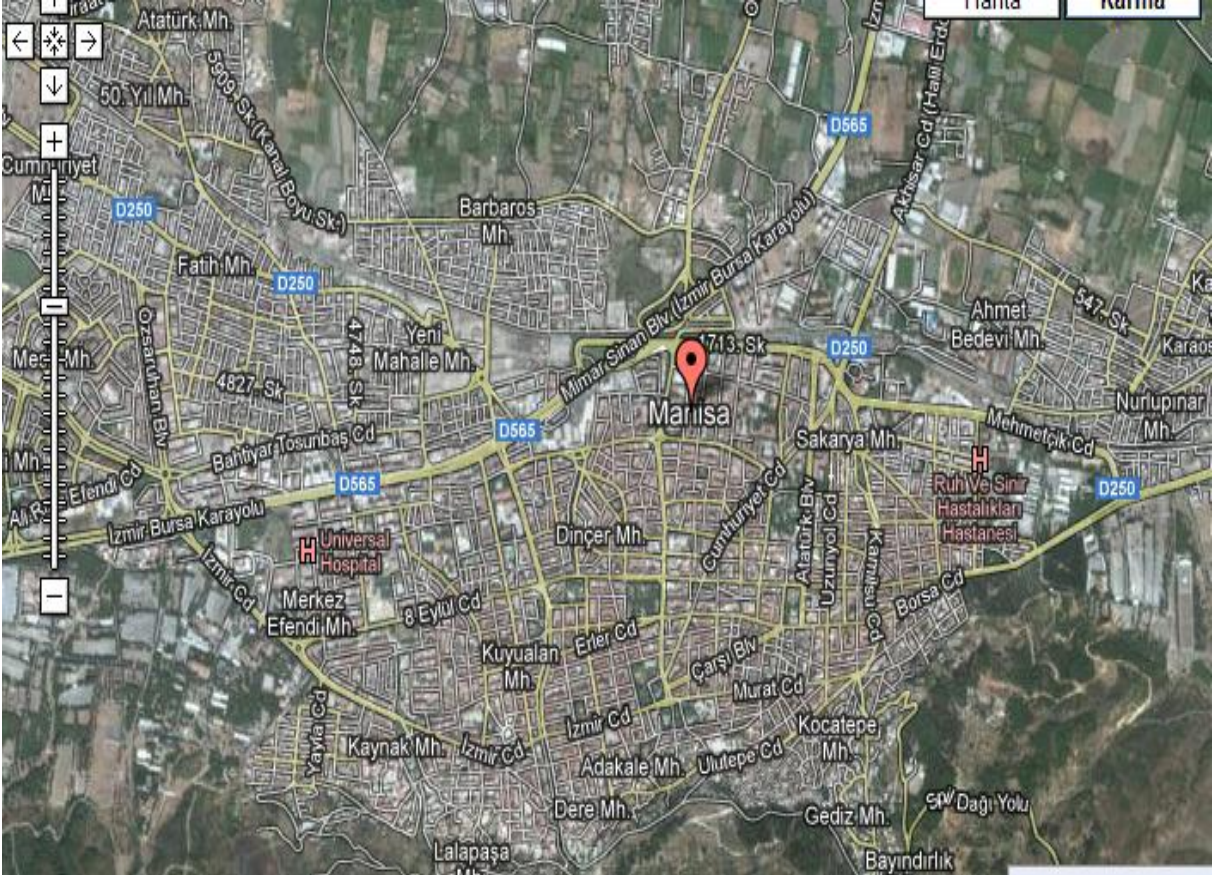

2.2.2. MERKEZ 1.NOLU TSM ve MANİSA MERKEZ İLİ

Şekil 6. Manisa Merkez Haritası

Şekil 7. Manisa Merkez Haritası Uydu Görüntüsü

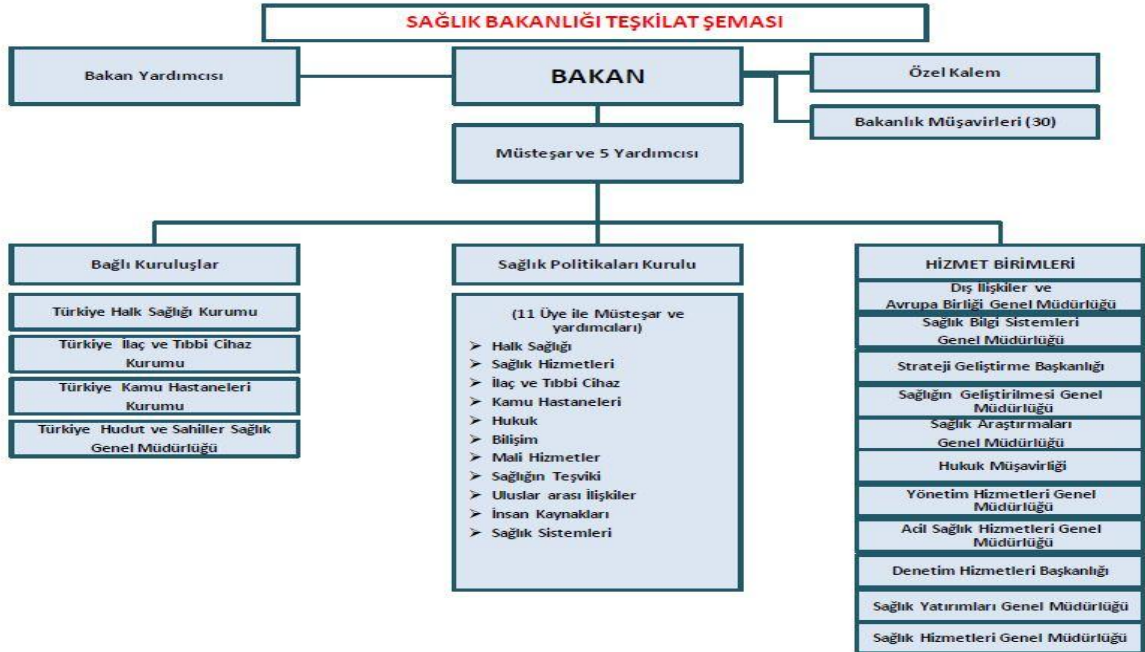
2.3. Sağlık Bakanlığı Merkez ve Taşra Örgütlenmesi ve Sağlık kuruluşları (il merkezi). Sağlık insan gücü (il merkezi)

Sağlık Bakanlığı Ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname;

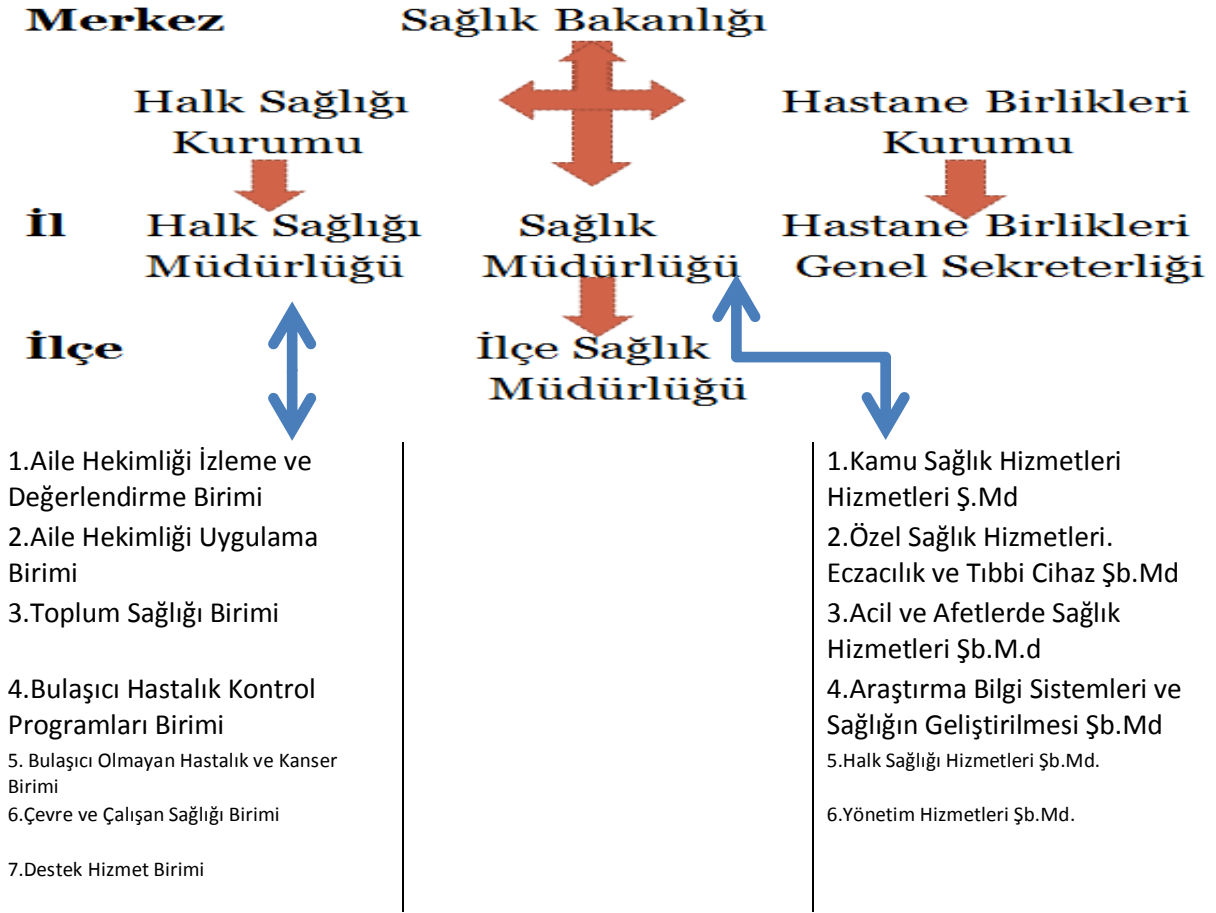
MEVZUAT:

- Sağlık Bakanlığı Ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Karar Sayısı: KHK/663 Resmî Gazete 2 Kasım 2011 Sayı : 28103 (Mükerrer)
- Sağlık Bakanlığı Taşra Teşkilatı İdari Ve Hizmet Birimleri Kadro Standartları Yönetmeliği Resmi Gazete:04.01.2012-28163 (Değişik:RG 13.01.2012-28172)
- Bakanlık Taşra Teşkilatının Yeniden Yapılandırılması Genelgesi Sağlık Bakanlığı Müsteşarlık 2/2/2012 – 22
- Sağlık Bakanlığı Bağlı Kuruluşları Hizmet Birimlerinin Görevleri İle Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik Resmi Gazete 7/3/2012 / 28226
- Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Daire Başkanlıkları Yönergesi Bakanlık Oluru 22.03.2012 / 2012 /85
- T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Halk Sağlığı Müdürlüğü Yönetim Rehberi ANKARA. Mart 2012
- Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Taşra Teşkilatı Hizmet Birimlerinin Görevleri. Çalışma Usul ve Esasları İle Kadro Standartları Hakkında Yönerge
- Sağlık Bakanlığı Taşra Teşkilatı Kadro Standartları Yönergesi Bakanlık Oluru 23.05.2012 / 2012 /5314

2.3.1. Sağlık Bakanlığı 2012 Yılı Teşkilat Şeması

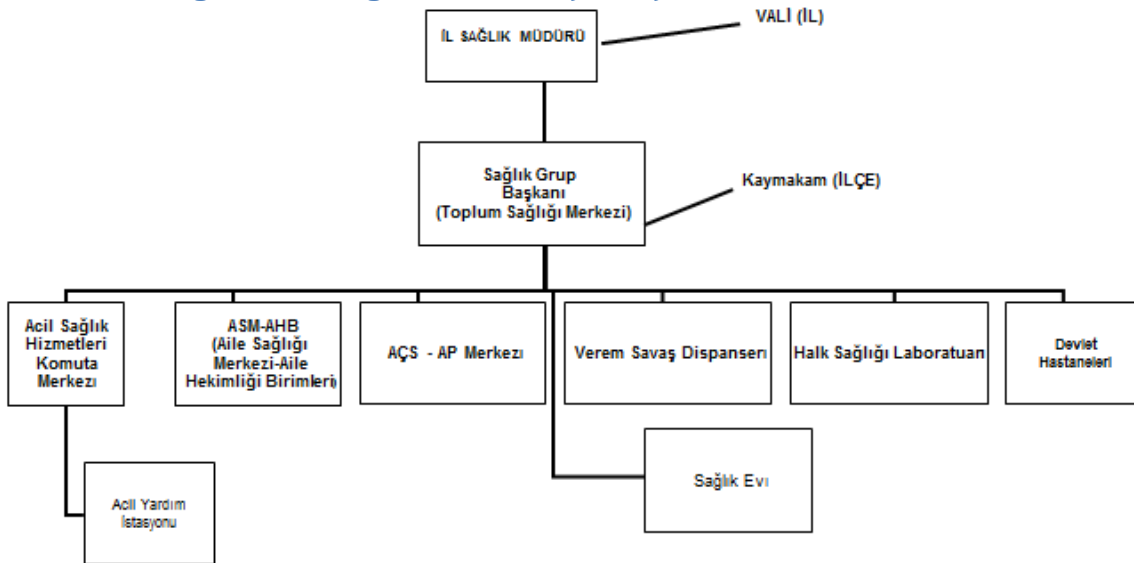
2.3.2. Manisa Sağlık Müdürlüğü 2012 Yılı Teşkilat Şeması

Şekil 8. Manisa Sağlık Müdürlüğü Teşkilat Şeması 2012

Kaynak: C.B.Ü Halk Sağlığı A.D. Prf. Dr. Cemil Özcan

2.3.3 Manisa Sağlık Müdürlüğü 2010 Yılı Teşkilat Şeması

Şekil 9. Manisa Sağlık Müdürlüğü 2010 Yılı Teşkilat Şeması

2.4 Sağlık kuruluşları(il merkezi). Sağlık insan gücü(il merkezi)2010

2.4.1 Sağlık kuruluşları(il merkezi)

Manisa İlinde 01.01.2008 tarihinde sağlık reformu kapsamında Aile Hekimliği (AH) Sistemine geçiş olmuştur. Aynı yıl merkez ilçede üç adet Toplum Sağlığı Merkezi (TSM) kurulmuştur. Manisa Merkez İlçede 2010 yılında Aile Sağlığı Merkezlerinin (ASM) bağlı olduğu TSM'ler ve bu ASM'lere bağlı bulunan Aile Sağlığı birimlerinin (ASB) toplam sayıları aşağıda verilmiştir. 2010 Yılında,16 TSM, 3 Verem Savaş Dispanseri, 1 Açıp Merkez, 154 Aile Sağlığı Merkezi,124 Sağlık evi 378 Aile hekimliği Birimi ile Birinci Basamak Hizmetleri yürütülmektedir.

Tablo 6. Manisa Merkez İlçe 2009 - 2010 yılında Aile Sağlığı Merkezlerinin (ASM) Bağlı Olduğu TSM'ler ve bu ASM'lere Bağlı Bulunan Aile Sağlığı Birimleri

Merkez	Merkez ASM No	Toplam ASB Sayısı (92)
1 Nolu TSM	3. 6. 11. 16. 17. 18. 20. 21. 22. 23	30
2 Nolu TSM	2. 7. 8. 9. 14. 15. 25	33
3 Nolu TSM	1. 4. 5. 10. 12. 13. 19. 24	29

Kurulmuş olan bu TSM'ler sağlık personeli sayısındaki yetersizlikler nedeniyle işlevsel hale gelememiştir. 21.09.2010 tarihli "Aile Hekimliği'nin Pilot Uygulandığı İllerde Toplum Sağlığı Merkezleri Kurulması ve Çalıştırılmasına Dair Yönergede Değişiklik Yapılmasına Dair Yönerge" ile ilçedeki birden fazla her toplum sağlığı merkezinin kapatılmasına karar verilmiştir. Bu düzenlemeyle Aralık 2010 ' da Merkez ilçede TSM sayısı bire indirilmiştir.

Tablo 7. Bir Nolu Toplum Sağlığı Merkezi (TSM) Ve ASM'lere Bağlı Bulunan Aile Sağlığı Birimleri 2010-2011

Merkez	Merkez ASM No	Toplam ASB Sayısı (92)
1 Nolu TOPLUM SAĞLIĞI MERKEZİ (TSM)	1.2.3.4.5.6.7.8.9.10.11.	92
	12.13.14.15.16.17.18.	
	19.20.21.22.23.24.25.	

Tablo 8. Manisa İli Merkez 1 Nolu TSM' Ye Bağlı ASM Ve ASB Dağılımları

AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ DAĞILIMI				
	Sayı	%	Top Sayı	%
İL MERKEZİ	16	64	25	100
BELDE	5	20		
KÖY	4	16		
AİLE SAĞLIĞI BİRİMİ DAĞILIMI				
	Sayı	%	Top Sayı	%
İL MERKEZİ	80	86.9	92	100
BELDE	8	8.6		
KÖY	4	4.5		

İSM verilerinden elde edilen bilgilerde ASM 'lerin % 64 'ü İl Merkezi . % 20 'si Belde ve % 16 'sı Köy hudutları içinde yer almış olup toplam ASM sayısı yirmi beştir.

Tablo 9. Manisa İli Merkez 1 Nolu Tsm' Ye Bağlı Aile Sağlığı Birimi Hekimlerinin Mesleki Unvan, Cinsiyet Ve Yardımcı Sağlık Personeli Dağılımları

AİLE SAĞLIĞI BİRİMİ HEKİMİ			
ÖZELLİK		Sayı	%
MESLEKİ ÜNVAN	Hekim	85	92.3
	Aile Hekimi Uzmanı	7	7.7
CİNSİYET	Erkek	71	77.2
	Kadın	21	22.8
YARDIMCI SAĞLIK PERSONELİ	Ebe	72	78.3
	Hemşire	16	17.4
	A.T.T	3	3.3

Manisa İli Merkez 1 Nolu Tsm ' ye bağlı ASB' lerde görevli hekimlerinin toplam doksan ikisinden; Merkez 1 Nolu ASM 'de bir, Merkez 2 Nolu ASM 'de iki ve Merkez 6 Nolu ASM'de dört kişi toplam yedi kişi Aile Hekimi uzmanıdır. ASB' lerde görevli hekimlerin % 77.2 sini erkek , % 22.8 ' ini kadın hekimler oluşturmaktadır. Yardımcı Sağlık Personeli durumuna bakıldığında ASB hekimleri % 78.3 ile en çok ebe çalıştırırken bunu % 17.4 ile Hemşire ve % 3.3 ile A.T.T izlemektedir.

Tablo 10. Manisa İli Merkez 1 Nolu TSM' ye Bağlı ASB' lerin Kent / Kır Dağılımları

Özellik		Sayı	%
ASB	KENT	80	87
Yerleşke	KIR	12	13
Total		92	100

Tablo 11. Manisa İli Merkez 1 Nolu Tsm' Ye Bağlı ASB'lerin Kent / Kır Özelliğine Göre Hane Sayıları

Özellik	KENT (n:80)		KIR (n:12)	
	Ort±Std		Ort±Std	
HANE SAYISI	1246.9± 226.0		1114.7± 93.8	
	Min_Max	709 - 1669	978 - 1257	
ASM ve ASB No	3 Nolu ASM 19 Nolu ASB	24 Nolu ASM 76 Nolu ASB	21 Nolu ASM 92 Nolu ASB	18 Nolu ASM 89 Nolu ASB

Tablo 12. Manisa İli Merkez 1 Nolu Tsm' Ye Bağlı Aile Sağlığı Merkezleri Yerleşim Yeri Bilgileri

ASM ADI	Yerleşim Yeri (İl Merkezi / İlçe Merkezi / Belde / Köy)	KENT/KIR	Sağlık Evi Sayısı
MERKEZ 1 NOLU ASM	İl Merkezi	KENT	
MERKEZ 2 NOLU ASM	İl Merkezi	KENT	
MERKEZ 3 NOLU ASM	İl Merkezi	KENT	
MERKEZ 4 NOLU NÜKHET-SALİM YAVAŞ ASM	İl Merkezi	KENT	İKİ
MERKEZ 5 NOLU ASM	İl Merkezi	KENT	
MERKEZ 6 NOLU HATİCE ALMIŞ ASM	İl Merkezi	KENT	
MERKEZ 7 NOLU GÜZİDE YURTSEVEN ASM	İl Merkezi	KENT	
MERKEZ 8 NOLU ŞOFÖRLER CEMİYETİ ASM	İl Merkezi	KENT	BİR
MERKEZ 9 NOLU ESNAF KEFALET ASM	İl Merkezi	KENT	
MERKEZ 10 NOLU ASM	İl Merkezi	KENT	
MERKEZ 11 NOLU SUZAN YURTSEVEN ASM	İl Merkezi	KENT	
MERKEZ 12 NOLU AKARLAR ASM	İl Merkezi	KENT	
MERKEZ 13 NOLU AŞAĞIÇOBANİSA ASM	Belde	KIR	ÜÇ
MERKEZ 14 NOLU KARAAĞAÇLI ASM	Belde	KIR	BİR
MERKEZ 15 NOLU KARAYENİCE ASM	Köy	KIR	ÜÇ
MERKEZ 16 NOLU MURADİYE ASM	Belde	KIR	İKİ
MERKEZ 17 NOLU OSMANÇALI ASM	Köy	KIR	BİR
MERKEZ 18 NOLU PELİTALAN ASM	Köy	KIR	BİR
MERKEZ 19 NOLU SANCAKLİBOZKÖY ASM	Belde	KIR	BİR
MERKEZ 20 NOLU ÜÇPINAR ASM	Belde	KIR	BİR
MERKEZ 21 NOLU YAYLA ASM	Köy	KIR	İKİ
MERKEZ 22 NOLU ASM	İl Merkezi	KENT	
MERKEZ 23 NOLU ASM	İl Merkezi	KENT	
MERKEZ 24 NOLU ASM	İl Merkezi	KENT	
MERKEZ 25 NOLU ASM	İl Merkezi	KENT	

Merkez 1 Nolu TSM' ye Bağlı; İl merkezinde 3 tane, Belde merkezinde 8 tane ve Köy 'de 7 tane olmak üzere toplam 18 Sağlık Evi bulunmaktadır. Merkez 15 nolu Karayenice Asm, merkez 17 nolu Osmançalı Asm, merkez 18 nolu Pelitalan Asm, merkez 21 nolu Yayla Asm yerleşim yeri köy olan Asm 'lerdir.

Bu rapor 'da 2010 yılına ait veriler kullanılmaktadır. 2009 yılı Manisa Toplum Sağlığı Merkez Raporu ile karşılaştırmalı olarak hazırlanan bu rapor Manisa Merkez ilçenin aynı zamanda 1 Nolu TSM hizmet bölgesinin yıllar içindeki sağlık düzeyi göstergelerinin değişimini göstermek hedeflenmiştir.

Bu raporun hazırlanması sırasında kullanılan veri İSM bilgi işlem şubesinden ve Manisa Merkez Türkiye İstatistik Kurumun 'dan alınmıştır.

2.4.2 Merkez 1 Nolu TSM 2010 Yılı Personeli

TSM’de 2009 yılında 8 hekim (7 TSM hekimi, 1 TSM sorumlu hekimi), 1 sağlık memuru, 2 çevre sağlık teknisyeni, 1 tıbbi sekreter, 5 ebe, 3 hemşire ve 2 şoför görev yapmakta idi.

2010 yılı Merkez 1 Nolu TSM personel dağılımına bakıldığında 1 TSM sorumlu hekimi ve 6 TSM hekimi toplam 7 hekim, 1 sağlık memuru, 3 çevre sağlık teknisyeni, 1 tıbbi sekreter, 5 ebe, 4 hemşire, 1 memur, 2 şoför, 2 hizmetli görev yapmaktadır.

Tablo 13. Yıllara Göre Merkez 1 Nolu Toplum Sağlığı Merkezi Personel Dağılımı

ÖZELLİK		2009-2010 Yıl	2010- 2011 Yıl
MESLEK	Sorumlu Hekim	1	1
	Hekim	7	6
	Sağlık Memuru	1	1
	Ebe	5	5
	Hemşire	3	4
	Çevre Sağlık Teknisyeni	2	3
	Tıbbi Sekreter	1	1
	Memur		1
	Şoför	2	2
	Hizmetli		1

2.4.3 Merkez 1 Nolu TSM 2010 Bina ve Donanım

İki katlı bir binanın giriş katında hizmet vermektedir. Binada bir sorumlu hekim odası, bir doktor odası, bir tıbbi sekreter odası, bir ebe-hemşire odası, bir çevre sağlığı teknisyen-memur odası , bir çay ocağı ve depo bulunmaktadır. Binanın üst katı Hemoglinopati (Talesemi) Tanı Merkezi ve AÇSAP TSM bünyesinde İSM bağlı olarak hizmet vermektedir. Bina İl Sağlık Müdürlüğü’nün malı olmayıp kiradır.

3. BÖLÜM -YÖNTEM:

3.1 Bölge Tanımı. Veri Toplama Yöntemi ve Veri Kaynakları

Sağlık Bakanlığı'nın 21.09.2010 tarihli Aile Hekimliğinin Pilot Uygulandığı İllerde Toplum Sağlığı Merkezleri Kurulması ve Çalıştırılmasına Dair Yönerge" nin ikinci bölümünde Toplum Sağlığı Merkezlerinin Kurulma Usul ve Esasları kısmında 10.07.2004 tarihli 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa tabi olmayan il merkezlerinde en az bir toplum sağlığı merkezi kurulur. Sorumluluk alanları, kuruldukları ilçenin mülki idare sınırlarıdır. Mülki idare sınırları içinde kalmak kaydıyla sorumluluk bölgeleri müdürlükçe belirlenir veya ihtiyaca göre sonradan değiştirilebilir denmiştir. Bizim çalışmamızda da mülki idare sınırları Manisa Kent Merkezi ve 1 nolu TSM bölgesinde görev yapan 92 Aile sağlığı hekimine kayıtlı mahalle ve adresler dikkate alınmıştır.

Bu envanterin veri kaynaklarını:

1- Kişisel olarak yapılan talep sonucu Toplum Sağlığı Merkezi Sorumlu hekiminin onayı ve görevlendirdiği personel tarafından

2- Kişisel olarak yapılan talep sonucu Manisa Sağlık Müdürlüğü İstatistik Şubesi'nin onay ve yardımları ile hazırlanan Manisa İstatistik 2010 Yılığında ki veriler

3- Kişisel olarak yapılan talep sonucu Manisa Halk Sağlığı Müdürlüğü hizmet birimi Araştırma Bilgi Sistemleri ve Sağlığın Geliştirilmesi Şubesi Md'lüğü veri havuzundan

4- Kişisel olarak yapılan talep sonucu Türkiye İstatistik Kurumu Manisa Bölge Müdürlüğü'nden edinilen veriler

5-Manisa Merkez 1 Nolu Toplum Sağlığı Merkezi 2009 Yılığında alınan veriler birleştirilmiştir.

4.BÖLÜM- DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

4.1. Nüfus Yapısı

Manisa 1.4 Milyon'luk toplam Nüfusuyla **İzmir**'den Sonra **Ege Bölgesi**'nin 2. Büyük kentidir. Günümüzde Manisa. 1.400.000'e yaklaşan Toplam Nüfusuyla Türkiye'nin 14.büyük ilidir. Kent Merkezi Nüfusu 370.000'e yaklaşır ve bu özellikleriyle **Manisa**, Büyükşehir Belediyesi olmayı bekleyen illerden biridir.

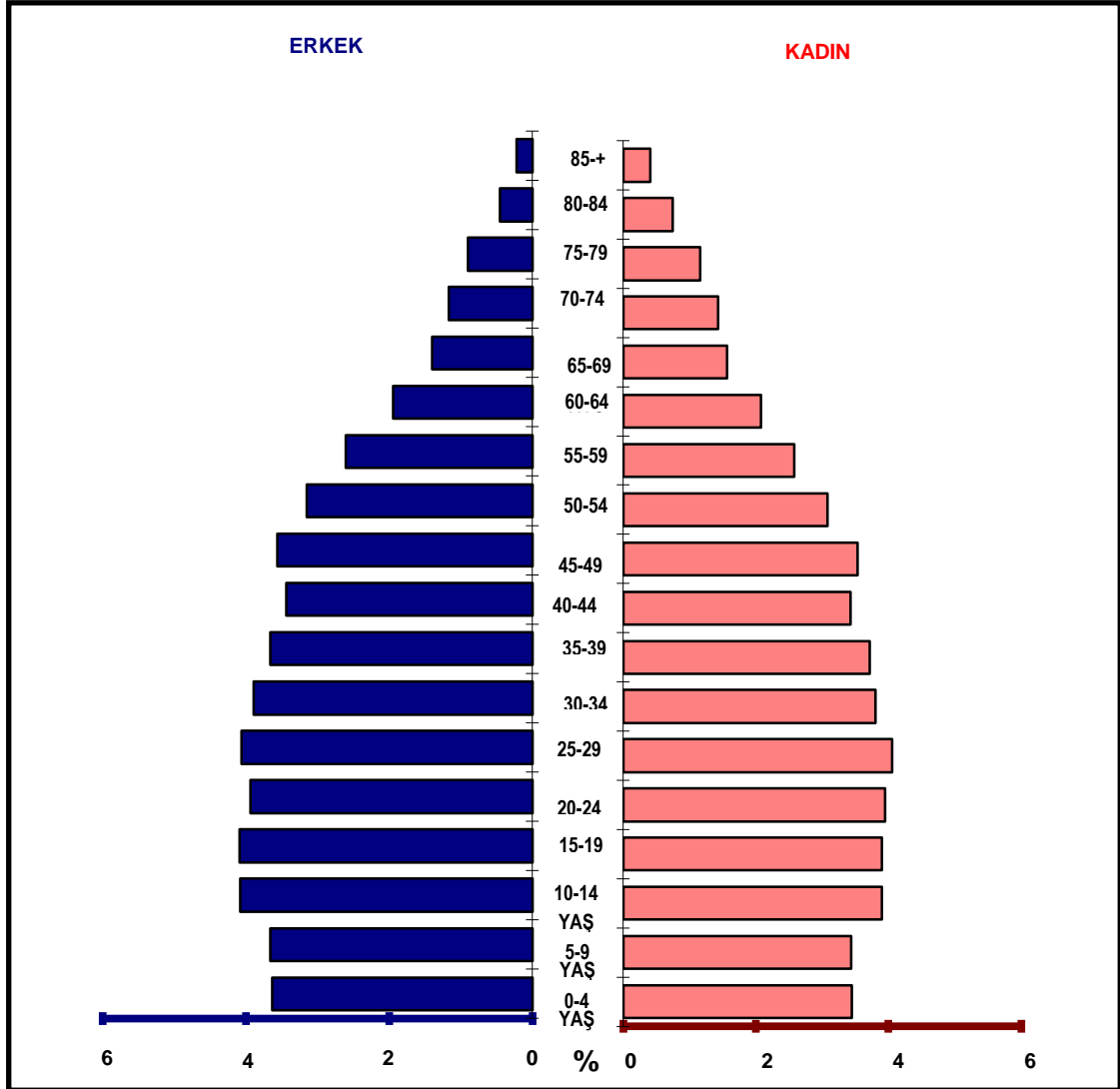
Tablo 14. NÜFUSUN YAŞ GRUPLARI VE CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI TABLOSU

Manisa İli 2010 Nüfus Sayımı (Adrese Dayalı Kayıt Sistemi)

Yaş Grubu	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek %	Kadın %	Tablo 15. Manisa İli Nüfus Gelişimi	
						YILI	
0-4	47.624	45.149	92.773	3.44	3.26		
5-9	48.241	44.960	93.201	3.50	3.26	1940	455.812
10-14	53.879	51.051	104.930	3.91	3.70	1945	472.789
15-19	53.202	50.626	103.828	3.86	3.67	1950	520.091
20-24	51.324	51.4774	146.876	6.92	3.73	1955	562.155
25-29	59.319	53.354	112.673	4.30	3.87	1960	657.104
30-34	54.297	51.801	106.098	3.94	3.76	1965	748.545
35-39	50.048	49.504	99.552	3.63	3.59	1970	805.650
40-44	46.399	45.830	92.229	3.36	3.32	1975	872.375
45-49	47.789	47.223	95.012	3.47	3.42	1980	941.941
50-54	41.258	39.967	81.225	2.99	2.90	1985	1.050.130
55-59	36.860	36.760	73.620	2.67	2.67	1990	1.154.418 1.096.810
60-64	26.251	28.159	54.410	1.90	2.04	1997	1.232.015 1.203.934
65-69	18.716	21.160	39.876	1.36	1.53	2000	1.260.169 1.244.428
70-74	15.007	18.603	33.610	1.09	1.35	2007	1.319.920 1.215.465
75-79	11.523	15.285	26.808	0.84	1.11	2008	1.316.750 1.252.581
80-84	5.649	9.686	15.335	0.41	0.70	2009	1.331.957 1.295.388
85- +	2.550	4.878	7.428	0.18	0.35	2010	1.379.484 1.304.722
Toplam	714.064	665.420	1.379.484	51.76	48.24		

Manisa ili 2010 yılı nüfus verilerine bakıldığında toplam nüfus 1.379.484 kişi olduğu görülmektedir. Erkek ve kadın toplam nüfus yüzdeleride benzer görülmekle birlikte erkek nüfus toplam nüfusun %51.76 'sını kadın nüfus ise %48.24' ünü oluşturmaktadır.

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
İL GENELİ
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

Şekil 10. Manisa İli Bölgesi Nüfus Piramidi

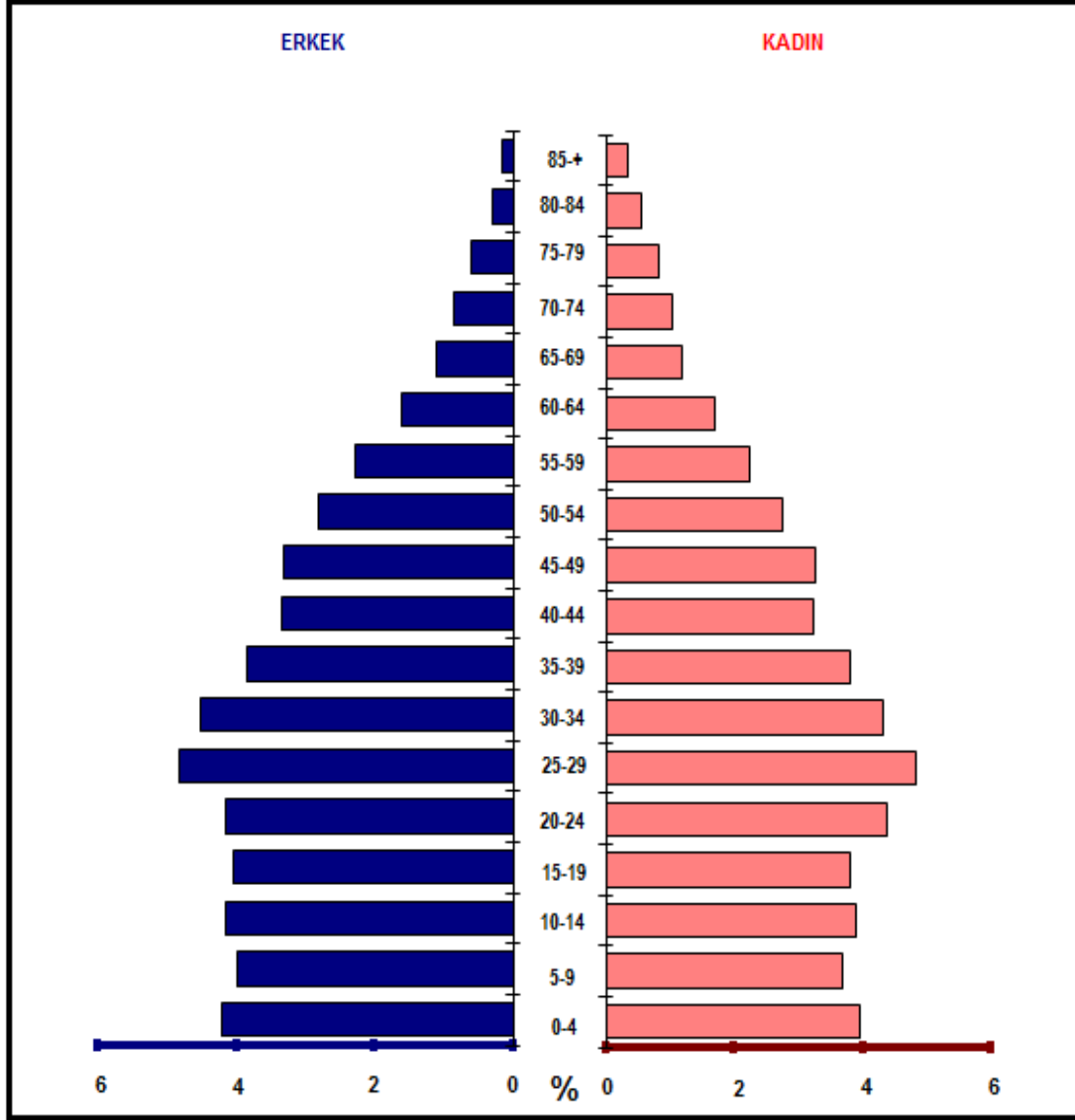
Tablo 16. MANİSA 1 NOLU TSM BÖLGESİ NÜFUSU YAŞ GRUPLARI VE CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI TABLOSU

Yaşlar	Erkek	Erkek	Kadın	Kadın
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
0-4YAŞ	13.735	4.21	12.980	3.98
5-9YAŞ	12.999	3.98	12.029	3.69
10-14YAŞ	13.528	4.14	12.725	3.90
15-19YAŞ	13.162	4.03	12.483	3.82
20-24YAŞ	13.534	4.15	14.276	4.37
25-29YAŞ	15.746	4.82	15.769	4.83
30-34YAŞ	14.751	4.52	14.076	4.31
35-39YAŞ	12.534	3.84	12.470	3.82
40-44YAŞ	10.927	3.35	10.587	3.24
45-49YAŞ	10.773	3.30	10.632	3.26
50-54YAŞ	9.150	2.80	9.052	2.77
55-59YAŞ	7.414	2.27	7.337	2.25
60-64YAŞ	5.281	1.62	5.585	1.71
65-69YAŞ	3.609	1.11	3.930	1.20
70-74YAŞ	2.799	0.86	3.359	1.03
75-79YAŞ	1.985	0.61	2.730	0.84
80-84YAŞ	980	0.30	1.825	0.56
85-+YAŞ	530	0.16	1.114	0.34
TOPLAM	163.437	50.07	162.959	49.93
GENEL NÜFUS TOPLAM	326.396			% 100

2009 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçlarına göre merkez ilçenin nüfusu 340.466 kişidir. Yıllık nüfus artış hızı binde 11.5'tir. Aynı yıl aile hekimlerine kayıtlı toplam nüfus 322.592 kişidir. Nüfusun %49.9'u erkek, %50.1'i kadınlardan oluşmaktadır.

2010 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemi (ETF) bilgilerine göre merkez ilçenin nüfusu 326.396 kişidir. 2010 yılı Manisa TÜİK verilerine göre kent merkezi toplam nüfus 364.547 kişidir. TÜİK verilerine göre il geneli nüfusun % 51.76'sı erkek, % 48.24'ü kadınlardan oluşmaktadır. 20-24 yaş bandında erkekler toplam nüfusun % 6.92'sini kadınlar ise % 3.73' ünü oluşturmaktadır. Merkez 1 Nolu TSM Bölge nüfusunun % 50.07'si erkek ve % 49.93 kadınlardan oluşmaktadır. Genel toplamda erkek nüfus (163.437) ile kadın nüfustan (162.959) çok olmasına karşın 60-64 yaş bandından itibaren artan yaşlarda kadın nüfusunun erkeklere göre fazla olduğu dikkati çekmektedir.

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
Merkez 1 Nolu TSM Bölgesi
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

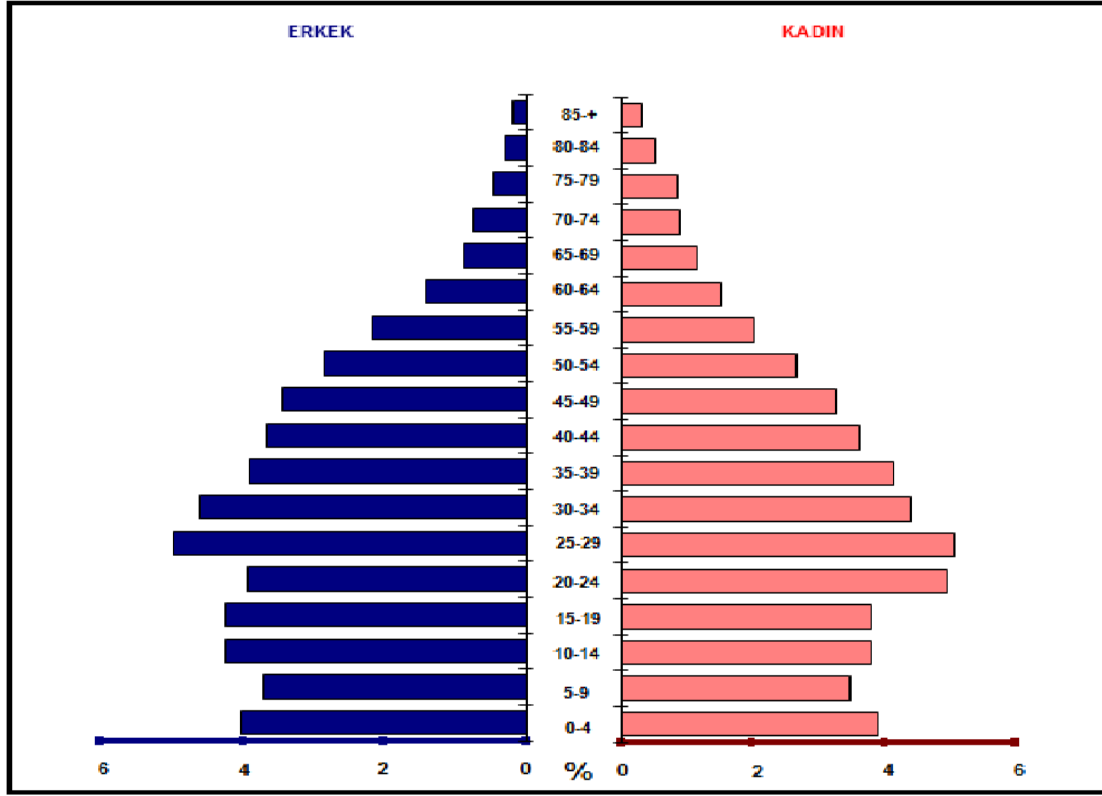

Şekil 11. Manisa Merkez 1 Nolu TSM Bölgesi Nüfus Piramidi

4.1.1 Nüfus Yapısının Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Dağılımı:

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ 1 NOLU ASM 2010 Yılı Nüfus Piramidi

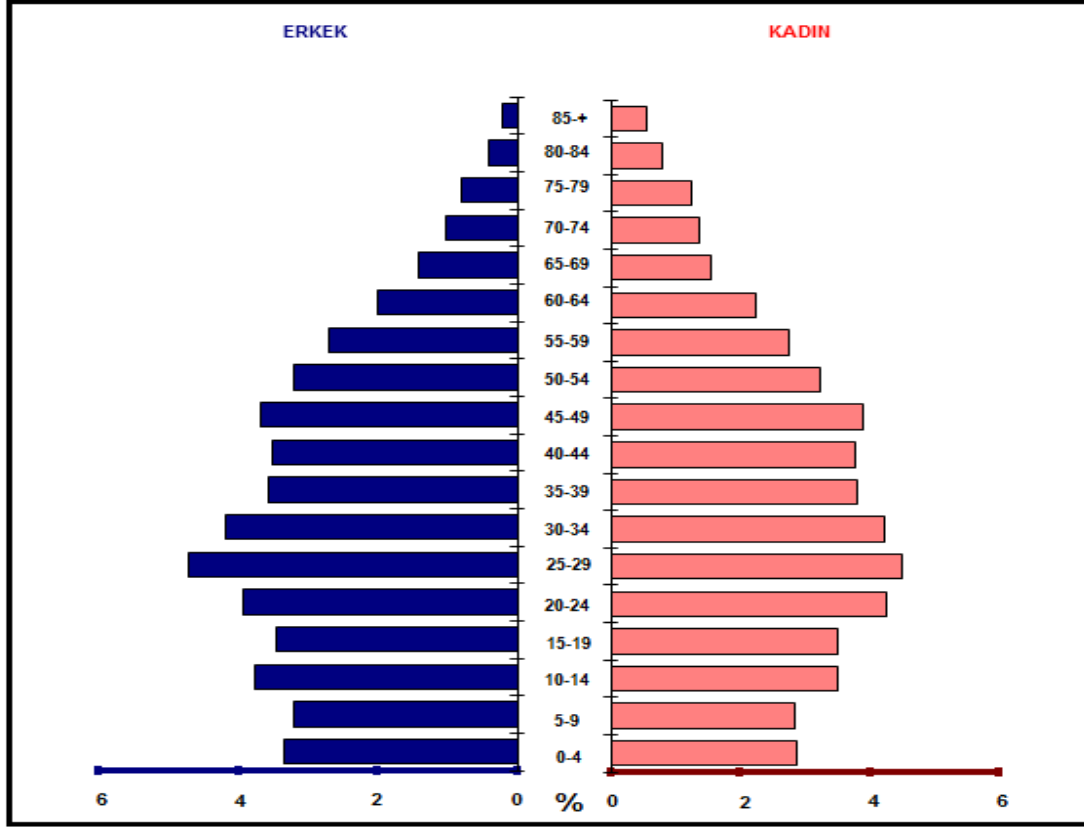

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
0-4YAŞ	1.331	1.297	4,00	3,90
5-9YAŞ	1.228	1.158	3,69	3,48
10-14YAŞ	1.405	1.268	4,22	3,81
15-19YAŞ	1.408	1.268	4,23	3,81
20-24YAŞ	1.302	1.648	3,91	4,95
25-29YAŞ	1.653	1.691	4,97	5,08
30-34YAŞ	1.527	1.475	4,59	4,43
35-39YAŞ	1.297	1.377	3,90	4,14
40-44YAŞ	1.213	1.211	3,64	3,64
45-49YAŞ	1.136	1.084	3,41	3,26
50-54YAŞ	939	885	2,82	2,66
55-59YAŞ	719	682	2,16	2,05
60-64YAŞ	472	509	1,42	1,53
65-69YAŞ	291	390	0,87	1,17
70-74YAŞ	246	299	0,74	0,90
75-79YAŞ	156	288	0,47	0,87
80-84YAŞ	96	174	0,29	0,52
85-+YAŞ	59	107	0,18	0,32
TOPLAM	16.478	16.811	49,50	50,50
GENEL NÜFUS TOPLAM	33.289			

Şekil 12. Manisa Merkez 1 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 1 Nolu ASM'si toplam 9 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (1- 9)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
2 NOLU ASM
2010 Yılı Nüfus Piramidi

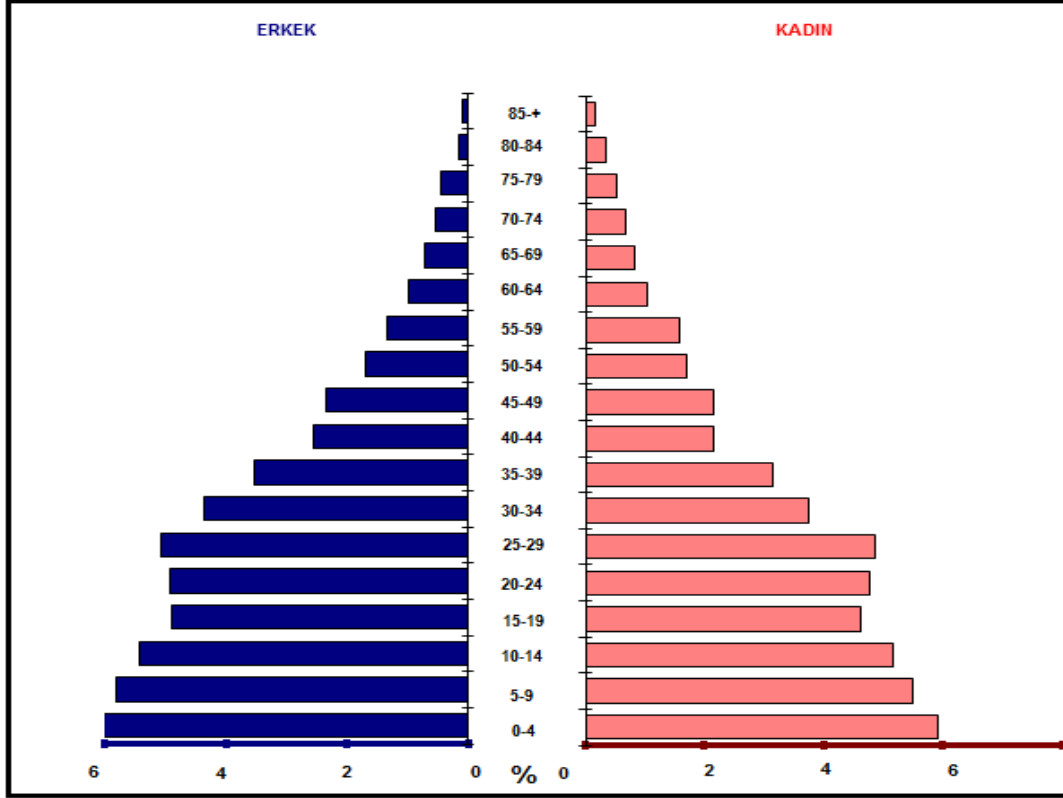

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
0-4YAŞ	943	815	3,34	2,88
5-9YAŞ	906	803	3,21	2,84
10-14YAŞ	1.062	992	3,76	3,51
15-19YAŞ	975	991	3,45	3,51
20-24YAŞ	1.112	1.207	3,93	4,27
25-29YAŞ	1.327	1.275	4,70	4,51
30-34YAŞ	1.179	1.196	4,17	4,23
35-39YAŞ	1.007	1.075	3,56	3,80
40-44YAŞ	986	1.066	3,49	3,77
45-49YAŞ	1.038	1.101	3,67	3,90
50-54YAŞ	905	915	3,20	3,24
55-59YAŞ	759	778	2,69	2,75
60-64YAŞ	563	639	1,99	2,26
65-69YAŞ	395	441	1,40	1,56
70-74YAŞ	285	390	1,01	1,38
75-79YAŞ	222	351	0,79	1,24
80-84YAŞ	118	230	0,42	0,81
85-+YAŞ	60	154	0,21	0,54
TOPLAM	13.842	14.419	48,98	51,02
GENEL NÜFUS TOPLAM	28.261			

Şekil 13. Manisa Merkez 2 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 2 Nolu ASM'si toplam 8 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (10- 17)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
3 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

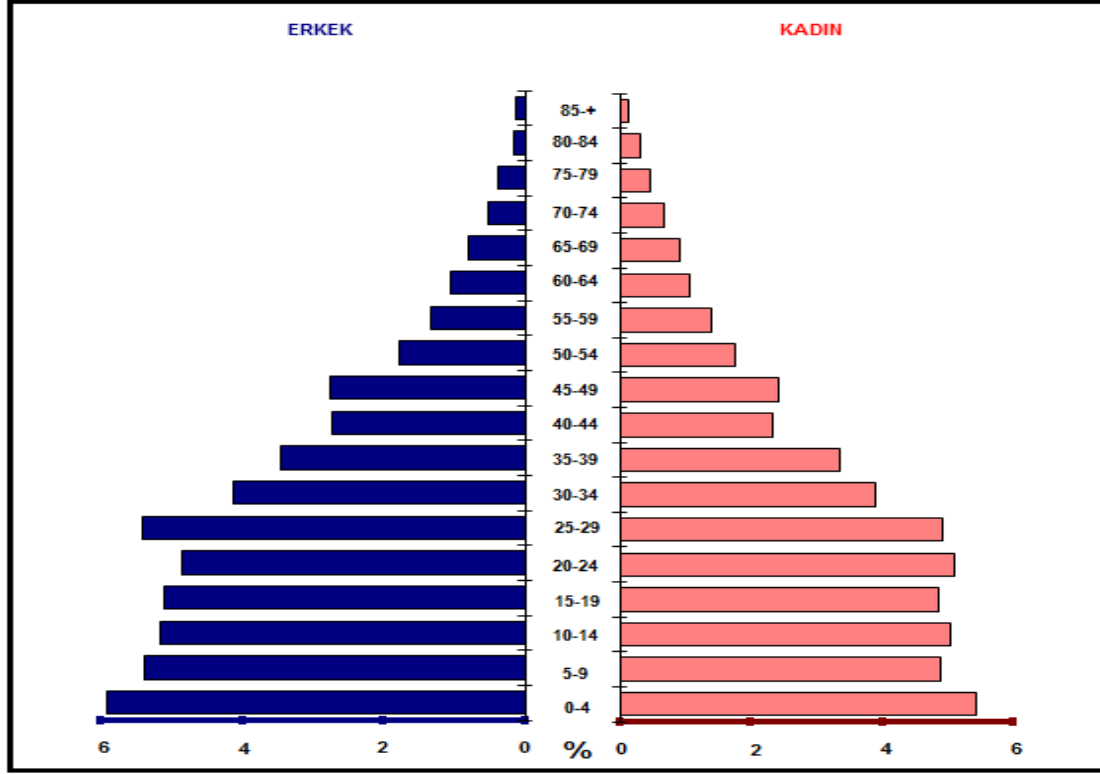

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
0-4YAŞ	1.685	1.599	6,25	5,93
5-9YAŞ	1.565	1.481	5,80	5,49
10-14YAŞ	1.465	1.393	5,43	5,17
15-19YAŞ	1.322	1.243	4,90	4,61
20-24YAŞ	1.325	1.288	4,91	4,78
25-29YAŞ	1.366	1.308	5,07	4,85
30-34YAŞ	1.179	1.007	4,37	3,73
35-39YAŞ	956	847	3,55	3,14
40-44YAŞ	685	584	2,54	2,17
45-49YAŞ	629	579	2,33	2,15
50-54YAŞ	454	460	1,68	1,71
55-59YAŞ	359	426	1,33	1,58
60-64YAŞ	267	276	0,99	1,02
65-69YAŞ	196	222	0,73	0,82
70-74YAŞ	147	182	0,55	0,67
75-79YAŞ	120	142	0,45	0,53
80-84YAŞ	44	90	0,16	0,33
85-+YAŞ	27	48	0,10	0,18
TOPLAM	13.791	13.175	51,14	48,86
GENEL NÜFUS TOPLAM	26.966			

Şekil 14. Manisa Merkez 3 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 3 Nolu ASM'si toplam 7 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (18- 24)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
4 NOLU ASM
2010 Yılı Nüfus Piramidi

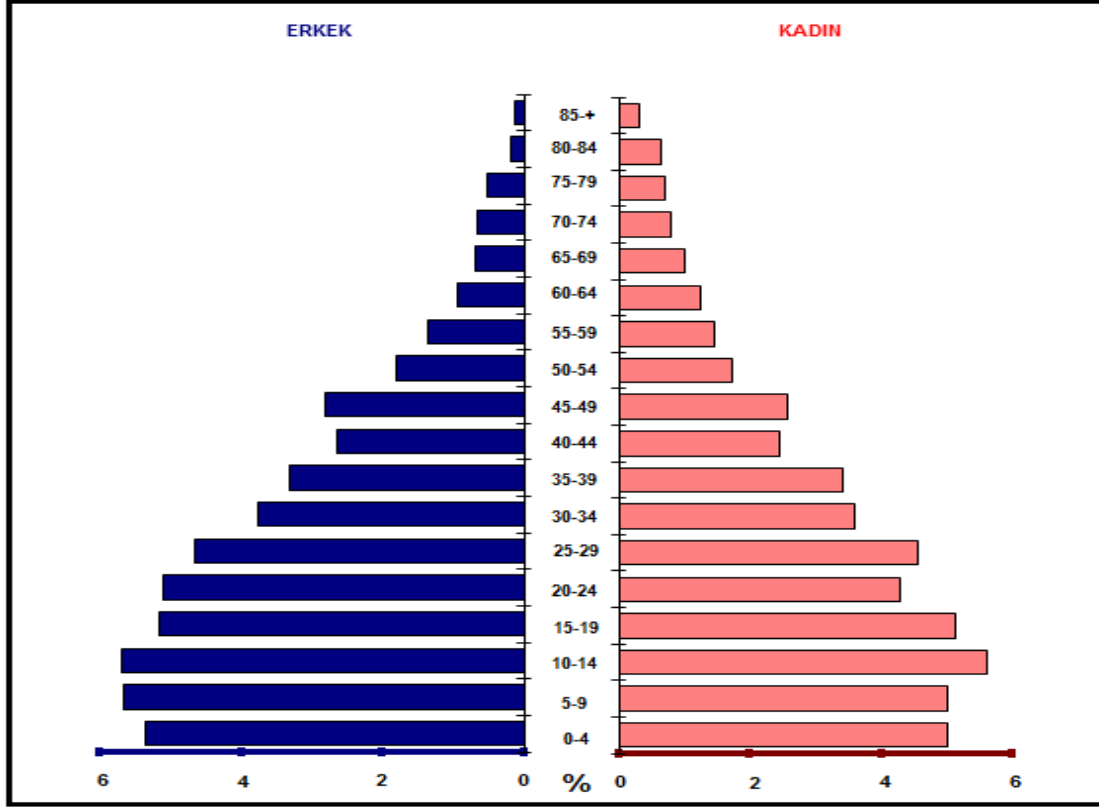
Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
0-4YAŞ	1.263	1.165	5,90	5,44
5-9YAŞ	1.151	1.050	5,38	4,90
10-14YAŞ	1.103	1.080	5,15	5,04
15-19YAŞ	1.093	1.045	5,11	4,88
20-24YAŞ	1.038	1.091	4,85	5,10
25-29YAŞ	1.155	1.054	5,39	4,92
30-34YAŞ	881	839	4,12	3,92
35-39YAŞ	736	720	3,44	3,36
40-44YAŞ	584	498	2,73	2,33
45-49YAŞ	586	522	2,74	2,44
50-54YAŞ	379	379	1,77	1,77
55-59YAŞ	284	297	1,33	1,39
60-64YAŞ	225	231	1,05	1,08
65-69YAŞ	173	197	0,81	0,92
70-74YAŞ	111	144	0,52	0,67
75-79YAŞ	80	98	0,37	0,46
80-84YAŞ	30	70	0,14	0,33
85-+YAŞ	26	31	0,12	0,14
TOPLAM	10.898	10.511	50,90	49,10
GENEL NÜFUS TOPLAM		21.409		

Şekil 15. Manisa Merkez 4 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 4 Nolu NÜKHET-SALİM YAVAŞ ASM'si toplam 6 adet ASB'den oluşmaktadır.

[ASB (25-30)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
5 NOLU ASM
2010 Yılı Nüfus Piramidi

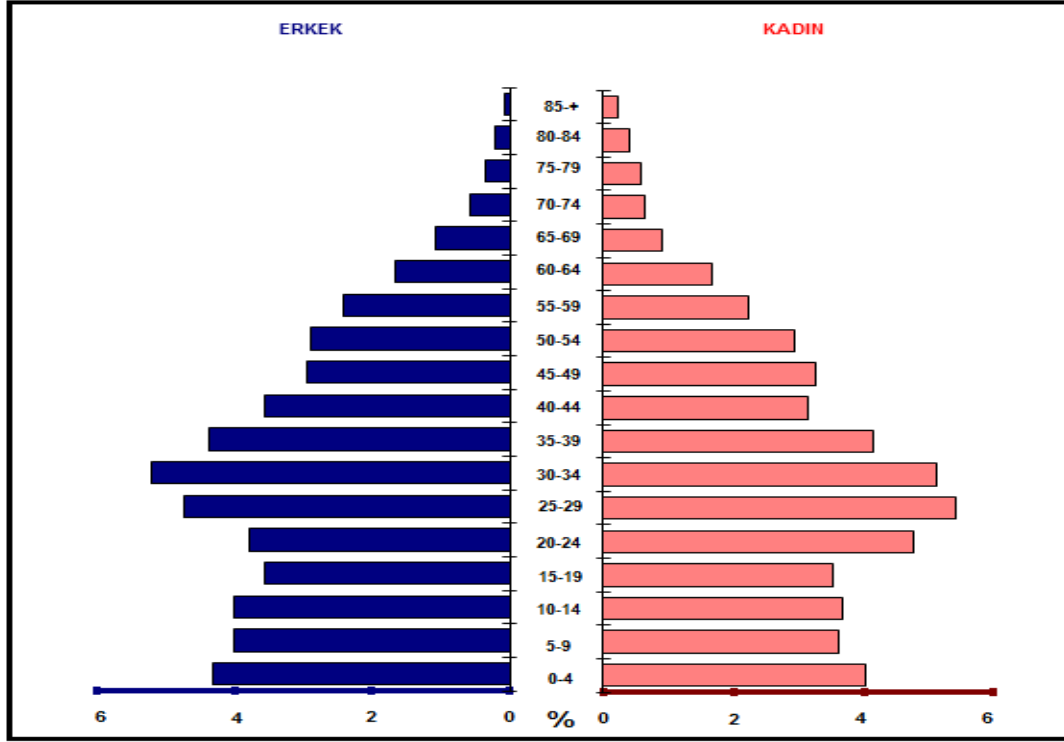

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
0-4YAŞ	767	717	5,36	5,01
5-9YAŞ	811	718	5,66	5,01
10-14YAŞ	812	807	5,67	5,63
15-19YAŞ	739	738	5,16	5,15
20-24YAŞ	728	616	5,08	4,30
25-29YAŞ	664	653	4,64	4,56
30-34YAŞ	537	518	3,75	3,62
35-39YAŞ	475	490	3,32	3,42
40-44YAŞ	379	354	2,65	2,47
45-49YAŞ	400	369	2,79	2,58
50-54YAŞ	257	248	1,79	1,73
55-59YAŞ	195	208	1,36	1,45
60-64YAŞ	134	179	0,94	1,25
65-69YAŞ	98	145	0,68	1,01
70-74YAŞ	95	114	0,66	0,80
75-79YAŞ	74	102	0,52	0,71
80-84YAŞ	27	93	0,19	0,65
85-+YAŞ	17	44	0,12	0,31
TOPLAM	7.209	7.113	50,34	49,66
GENEL NÜFUS TOPLAM	14.322			

Şekil 16. Manisa Merkez 5 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 5 Nolu ASM'si toplam 4 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (31- 34)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
6 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

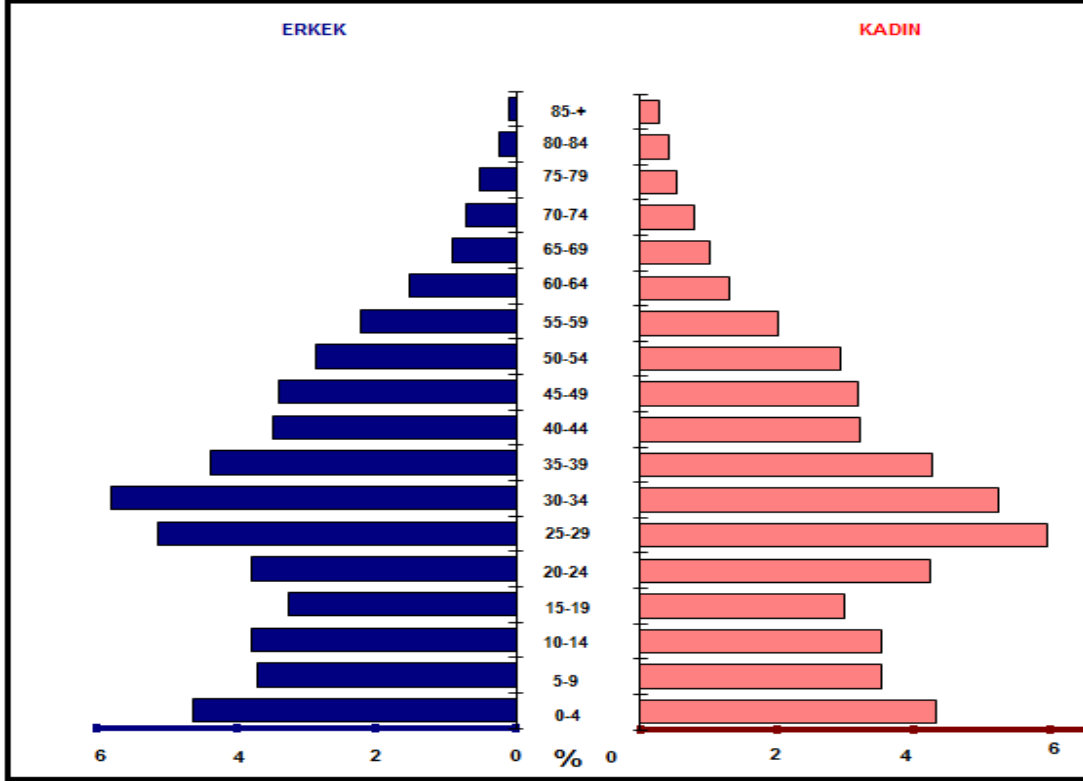

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	1.477	1.377	4,33	4,03
5-9YAŞ	1.363	1.230	3,99	3,60
10-14YAŞ	1.363	1.250	3,99	3,66
15-19YAŞ	1.217	1.207	3,56	3,53
20-24YAŞ	1.291	1.624	3,78	4,76
25-29YAŞ	1.617	1.848	4,74	5,41
30-34YAŞ	1.775	1.747	5,20	5,12
35-39YAŞ	1.491	1.418	4,37	4,15
40-44YAŞ	1.214	1.074	3,56	3,15
45-49YAŞ	1.008	1.109	2,95	3,25
50-54YAŞ	988	1.000	2,89	2,93
55-59YAŞ	829	765	2,43	2,24
60-64YAŞ	571	567	1,67	1,66
65-69YAŞ	367	310	1,07	0,91
70-74YAŞ	199	218	0,58	0,64
75-79YAŞ	123	201	0,36	0,59
80-84YAŞ	67	141	0,20	0,41
85-+YAŞ	23	77	0,07	0,23
TOPLAM	16.983	17.163	49,74	50,26
GENEL NÜFUS TOPLAM	34.146			

Şekil 17. Manisa Merkez 6 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 6 Nolu HATİCE ALMIŞ ASM'si toplam 10 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (35-44)]

**MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
7 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ**

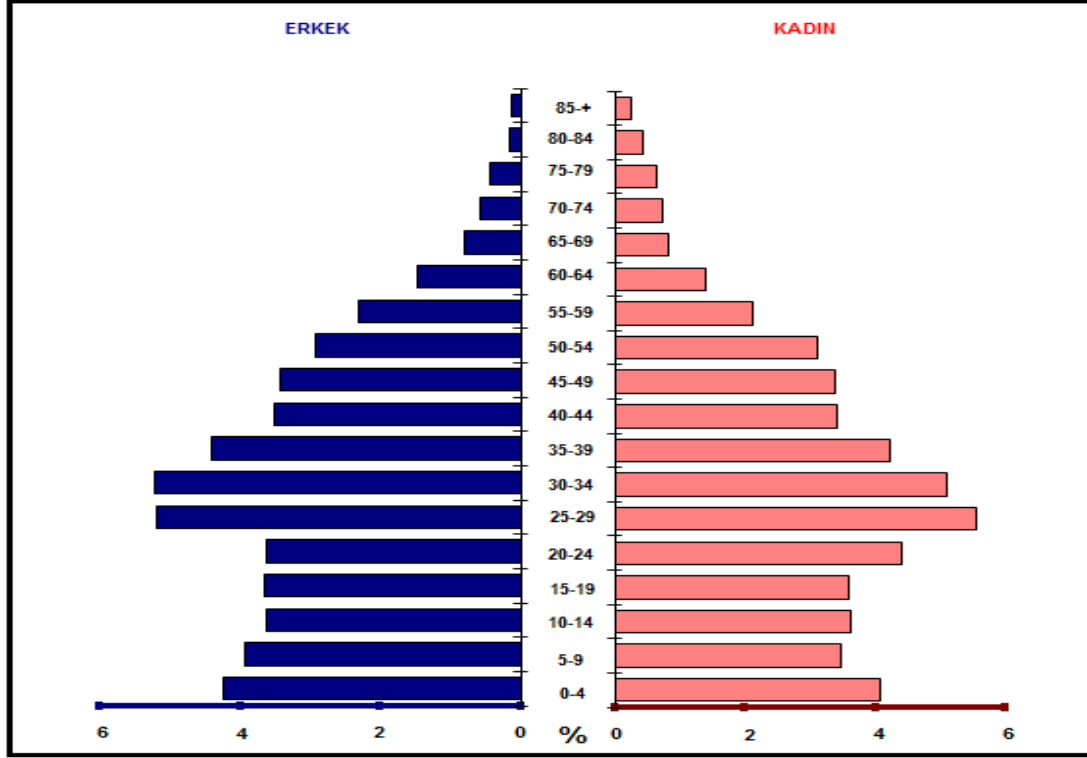
Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	804	749	4,63	4,31
5-9YAŞ	642	610	3,69	3,51
10-14YAŞ	658	614	3,79	3,53
15-19YAŞ	565	518	3,25	2,98
20-24YAŞ	657	737	3,78	4,24
25-29YAŞ	890	1.035	5,12	5,96
30-34YAŞ	1.007	911	5,79	5,24
35-39YAŞ	761	740	4,38	4,26
40-44YAŞ	602	557	3,46	3,21
45-49YAŞ	588	552	3,38	3,18
50-54YAŞ	499	508	2,87	2,92
55-59YAŞ	387	349	2,23	2,01
60-64YAŞ	263	228	1,51	1,31
65-69YAŞ	156	176	0,90	1,01
70-74YAŞ	124	135	0,71	0,78
75-79YAŞ	88	90	0,51	0,52
80-84YAŞ	41	74	0,24	0,43
85-+YAŞ	18	45	0,10	0,26
TOPLAM	8.750	8.628	50,35	49,65
GENEL NÜFUS TOPLAM	17.378			

Şekil 18. Manisa Merkez 7 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 7 Nolu GÜZİDE YURTSEVEN ASM'si toplam 5 adet ASB'den oluşmaktadır.

[ASB (45-49)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
8 NOLU ASM
2010 Yılı Nüfus Piramidi

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
0-4YAŞ	1.434	1.387	4,23	4,10
5-9YAŞ	1.323	1.176	3,91	3,47
10-14YAŞ	1.220	1.230	3,60	3,63
15-19YAŞ	1.233	1.222	3,64	3,61
20-24YAŞ	1.223	1.498	3,61	4,42
25-29YAŞ	1.752	1.887	5,17	5,57
30-34YAŞ	1.766	1.731	5,22	5,11
35-39YAŞ	1.488	1.433	4,39	4,23
40-44YAŞ	1.185	1.160	3,50	3,43
45-49YAŞ	1.156	1.148	3,41	3,39
50-54YAŞ	989	1.058	2,92	3,12
55-59YAŞ	784	717	2,32	2,12
60-64YAŞ	499	479	1,47	1,41
65-69YAŞ	268	277	0,79	0,82
70-74YAŞ	193	254	0,57	0,75
75-79YAŞ	143	222	0,42	0,66
80-84YAŞ	56	149	0,17	0,44
85-+YAŞ	39	83	0,12	0,25
TOPLAM	16.751	17.111	49,47	50,53
GENEL NÜFUS TOPLAM	33.862			

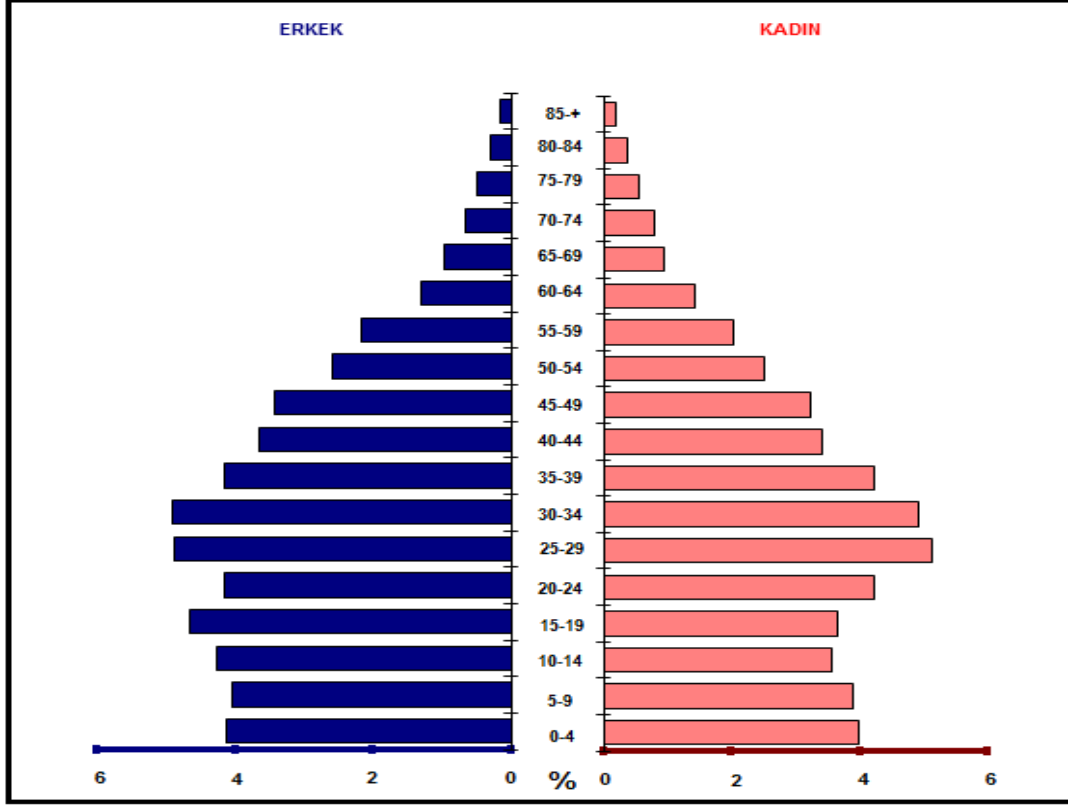
Şekil 19. Manisa Merkez 8 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 8 Nolu ŞOFÖRLER CEMİYETİ ASM'si toplam 10 adet ASB'den oluşmaktadır.

[ASB (50- 59)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
9 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

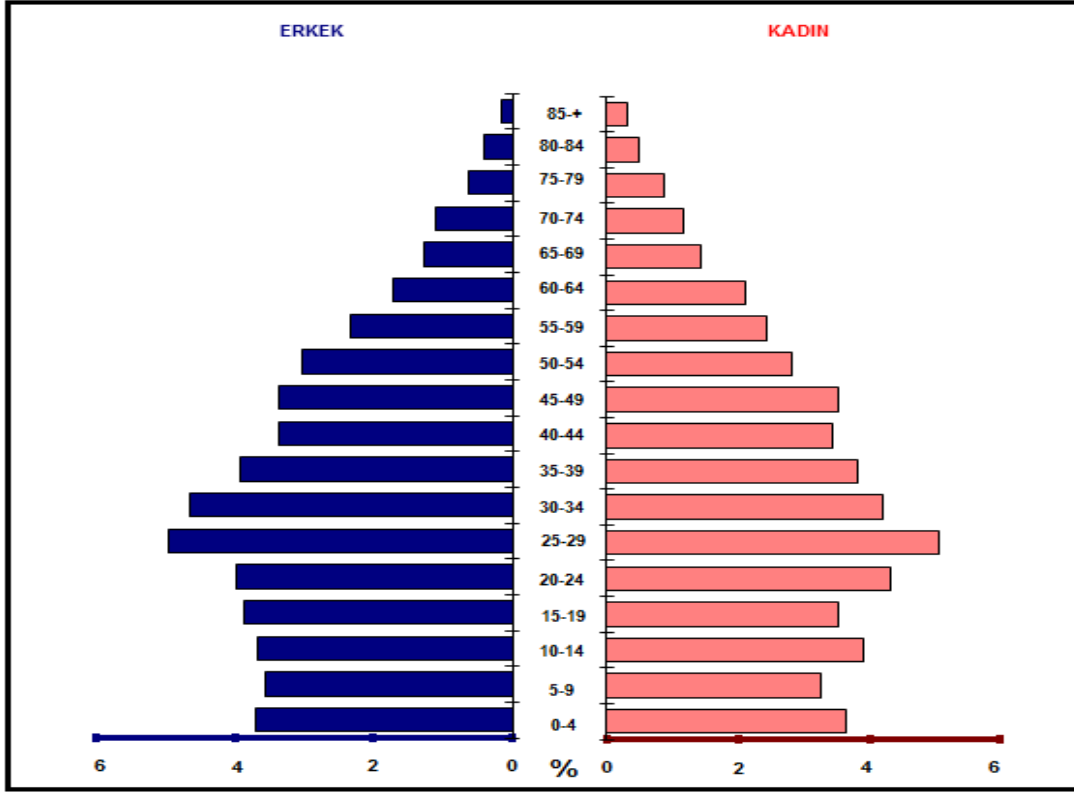

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	751	728	4,12	3,99
5-9YAŞ	738	712	4,05	3,90
10-14YAŞ	774	651	4,24	3,57
15-19YAŞ	849	668	4,65	3,66
20-24YAŞ	755	774	4,14	4,24
25-29YAŞ	889	938	4,87	5,14
30-34YAŞ	891	902	4,88	4,94
35-39YAŞ	756	773	4,14	4,24
40-44YAŞ	662	625	3,63	3,43
45-49YAŞ	626	592	3,43	3,25
50-54YAŞ	472	461	2,59	2,53
55-59YAŞ	397	374	2,18	2,05
60-64YAŞ	237	262	1,30	1,44
65-69YAŞ	174	176	0,95	0,96
70-74YAŞ	119	146	0,65	0,80
75-79YAŞ	87	100	0,48	0,55
80-84YAŞ	53	67	0,29	0,37
85-+YAŞ	29	34	0,16	0,19
TOPLAM	9.259	8.983	50,76	49,24
GENEL NÜFUS TOPLAM	18.242			

Şekil 20. Manisa Merkez 9 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 9 Nolu ESNAF KEFALET ASM'si toplam 5 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (60-64)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
10 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

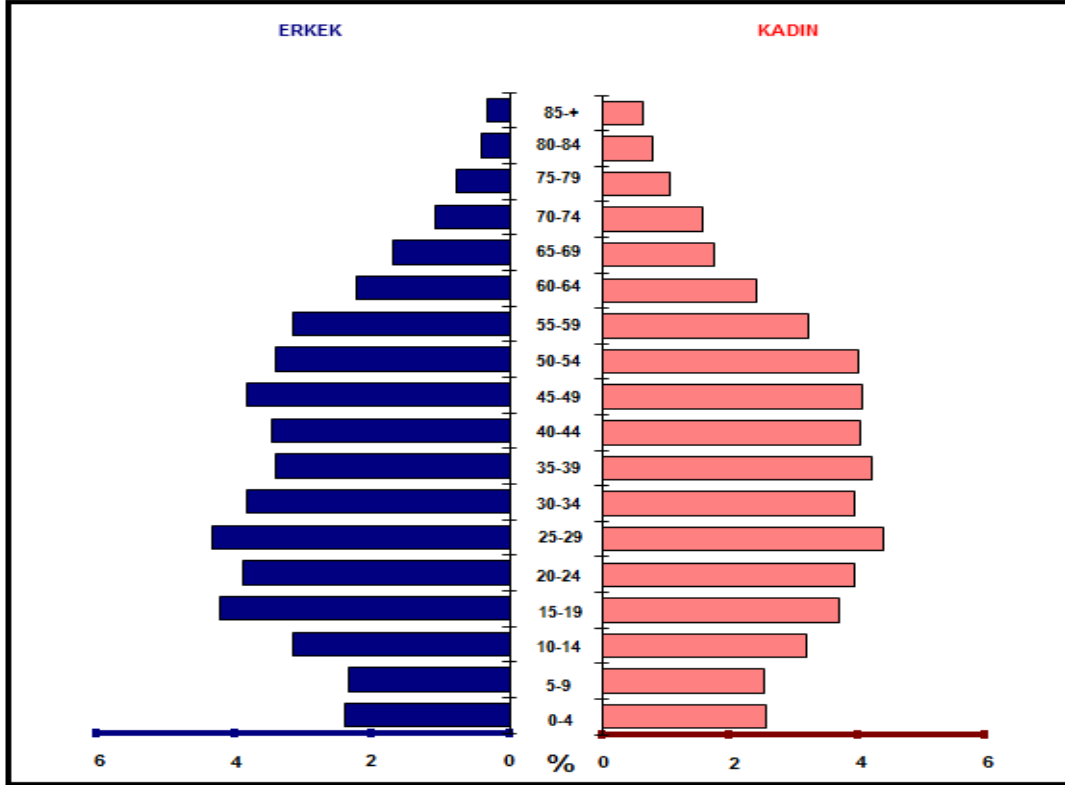

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	573	567	3,69	3,65
5-9YAŞ	551	509	3,55	3,28
10-14YAŞ	569	607	3,66	3,91
15-19YAŞ	601	550	3,87	3,54
20-24YAŞ	617	673	3,97	4,33
25-29YAŞ	770	785	4,96	5,05
30-34YAŞ	724	655	4,66	4,22
35-39YAŞ	611	594	3,93	3,82
40-44YAŞ	524	536	3,37	3,45
45-49YAŞ	524	547	3,37	3,52
50-54YAŞ	469	438	3,02	2,82
55-59YAŞ	362	379	2,33	2,44
60-64YAŞ	266	328	1,71	2,11
65-69YAŞ	196	221	1,26	1,42
70-74YAŞ	172	181	1,11	1,16
75-79YAŞ	96	136	0,62	0,88
80-84YAŞ	61	74	0,39	0,48
85-+YAŞ	22	50	0,14	0,32
TOPLAM	7.708	7.830	49,61	50,39
GENEL NÜFUS TOPLAM	15.538			

Şekil 21. Manisa Merkez 10 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 10 Nolu ASM'si toplam 4 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (65-68)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
11 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

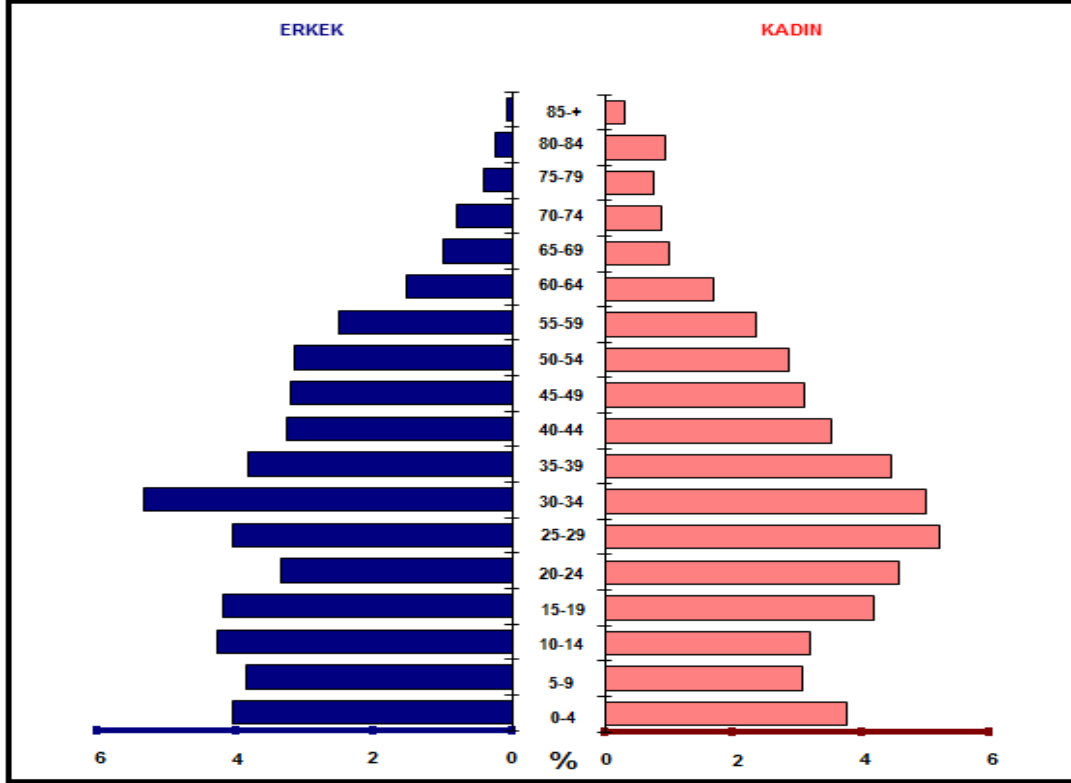
Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	283	306	2,37	2,57
5-9YAŞ	279	304	2,34	2,55
10-14YAŞ	373	381	3,13	3,20
15-19YAŞ	502	442	4,21	3,71
20-24YAŞ	460	473	3,86	3,97
25-29YAŞ	515	528	4,32	4,43
30-34YAŞ	453	473	3,80	3,97
35-39YAŞ	403	504	3,38	4,23
40-44YAŞ	410	484	3,44	4,06
45-49YAŞ	454	487	3,81	4,09
50-54YAŞ	405	478	3,40	4,01
55-59YAŞ	375	387	3,15	3,25
60-64YAŞ	265	291	2,22	2,44
65-69YAŞ	200	210	1,68	1,76
70-74YAŞ	128	187	1,07	1,57
75-79YAŞ	92	126	0,77	1,06
80-84YAŞ	49	97	0,41	0,81
85-+YAŞ	37	77	0,31	0,65
TOPLAM	5.683	6.235	47,68	52,32
GENEL NÜFUS TOPLAM	11.918			

Şekil 22. Manisa Merkez 11 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 11 Nolu SUZAN YURTSEVEN ASM'si toplam 3 adet ASB'den oluşmaktadır.

[ASB (69- 71)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
12 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

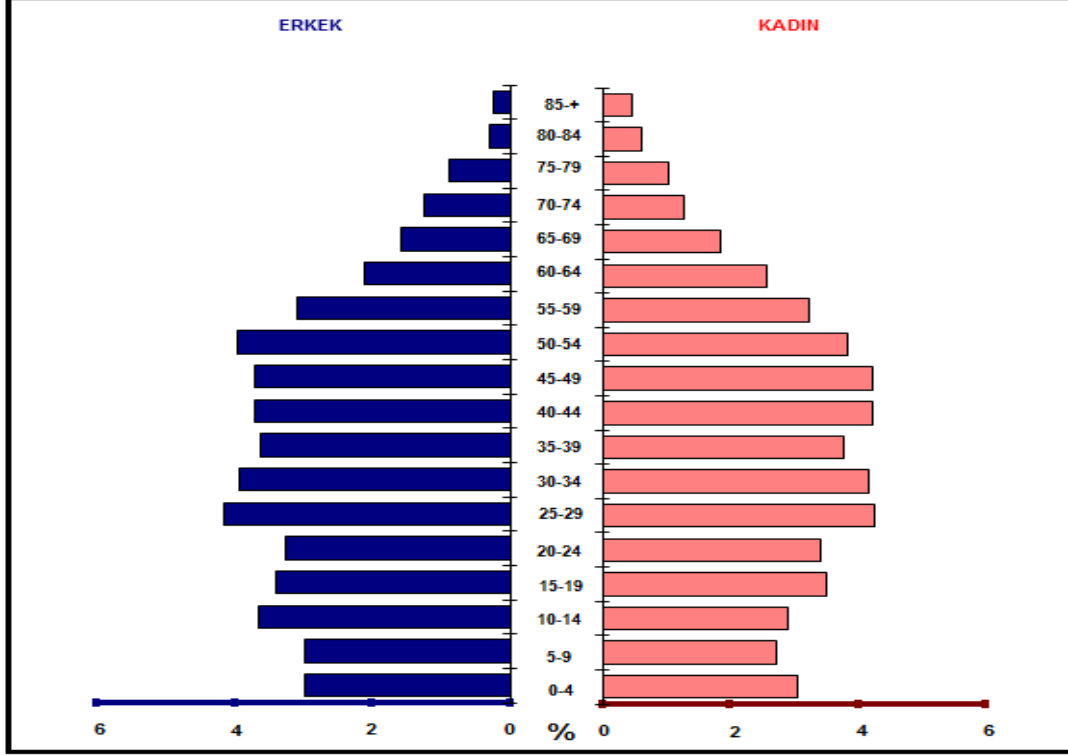

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	123	115	4,04	3,77
5-9YAŞ	117	94	3,84	3,09
10-14YAŞ	130	98	4,27	3,22
15-19YAŞ	127	128	4,17	4,20
20-24YAŞ	102	140	3,35	4,59
25-29YAŞ	123	159	4,04	5,22
30-34YAŞ	162	153	5,32	5,02
35-39YAŞ	116	136	3,81	4,46
40-44YAŞ	99	108	3,25	3,54
45-49YAŞ	97	95	3,18	3,12
50-54YAŞ	96	88	3,15	2,89
55-59YAŞ	76	72	2,49	2,36
60-64YAŞ	46	52	1,51	1,71
65-69YAŞ	30	31	0,98	1,02
70-74YAŞ	24	27	0,79	0,89
75-79YAŞ	12	23	0,39	0,75
80-84YAŞ	7	29	0,23	0,95
85-+YAŞ	2	10	0,07	0,33
TOPLAM	1.489	1.558	48,87	51,13
GENEL NÜFUS TOPLAM			3.047	

Şekil 23. Manisa Merkez 12 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 12 Nolu AKARLAR ASM'si toplam 1 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (72)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
13 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

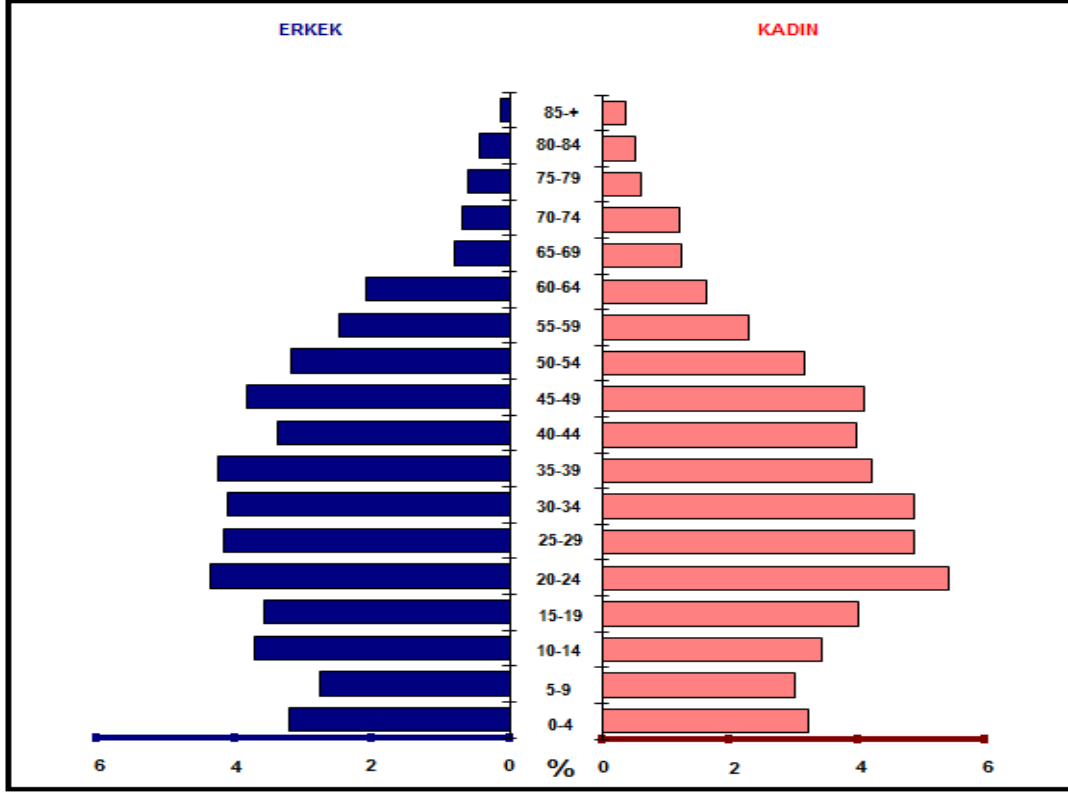

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	207	212	2,98	3,05
5-9YAŞ	206	189	2,96	2,72
10-14YAŞ	254	203	3,65	2,92
15-19YAŞ	236	245	3,39	3,52
20-24YAŞ	227	239	3,26	3,44
25-29YAŞ	288	297	4,14	4,27
30-34YAŞ	273	291	3,92	4,18
35-39YAŞ	252	264	3,62	3,80
40-44YAŞ	257	294	3,69	4,23
45-49YAŞ	257	295	3,69	4,24
50-54YAŞ	275	267	3,95	3,84
55-59YAŞ	215	225	3,09	3,23
60-64YAŞ	146	179	2,10	2,57
65-69YAŞ	110	128	1,58	1,84
70-74YAŞ	86	90	1,24	1,29
75-79YAŞ	62	73	0,89	1,05
80-84YAŞ	21	44	0,30	0,63
85-+YAŞ	17	32	0,24	0,46
TOPLAM	3.389	3.567	48,72	51,28
GENEL NÜFUS TOPLAM	6.956			

Şekil 24. Manisa Merkez 13 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 13 Nolu AŞAĞIÇOBANİSA ASM'si toplam 2 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (73-74)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
14 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

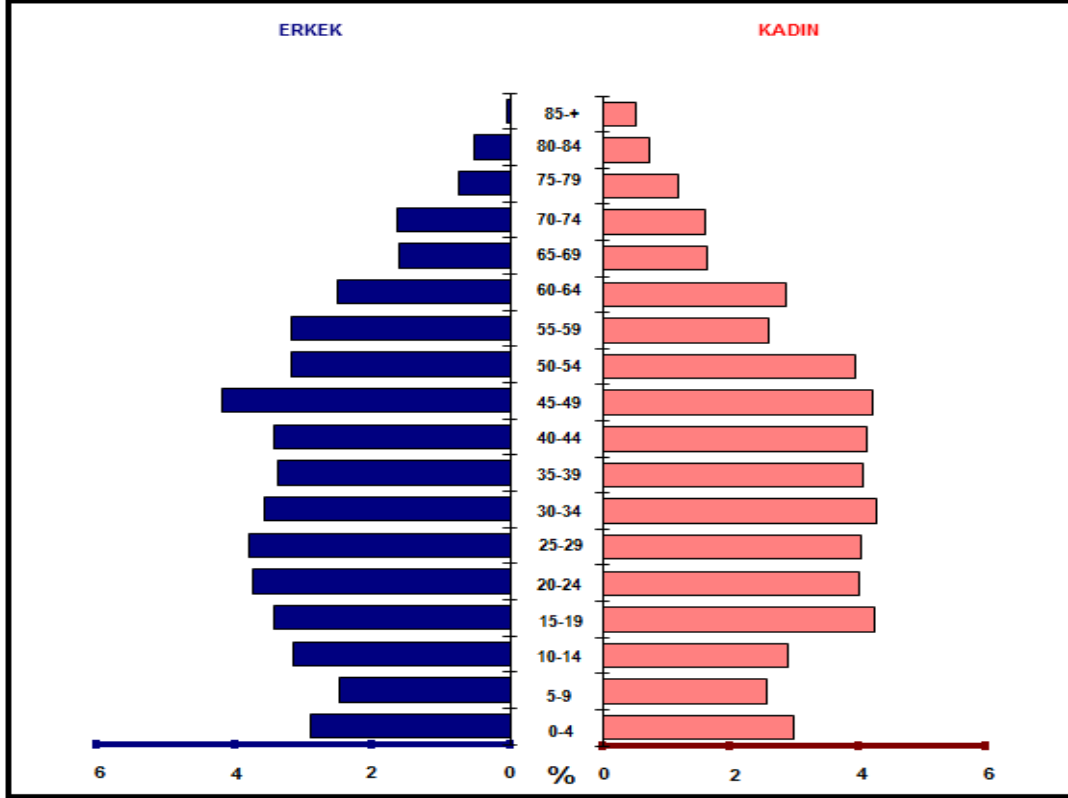

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	119	121	3,19	3,24
5-9YAŞ	103	113	2,76	3,03
10-14YAŞ	138	129	3,70	3,46
15-19YAŞ	133	150	3,56	4,02
20-24YAŞ	162	203	4,34	5,44
25-29YAŞ	155	183	4,15	4,90
30-34YAŞ	153	183	4,10	4,90
35-39YAŞ	158	158	4,23	4,23
40-44YAŞ	125	149	3,35	3,99
45-49YAŞ	142	153	3,81	4,10
50-54YAŞ	118	119	3,16	3,19
55-59YAŞ	92	86	2,47	2,31
60-64YAŞ	78	61	2,09	1,63
65-69YAŞ	30	47	0,80	1,26
70-74YAŞ	25	45	0,67	1,21
75-79YAŞ	22	23	0,59	0,62
80-84YAŞ	16	20	0,43	0,54
85-+YAŞ	5	14	0,13	0,38
TOPLAM	1.774	1.957	47,55	52,45
GENEL NÜFUS TOPLAM	3.731			

Şekil 25. Manisa Merkez 14 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 14 Nolu KARAĞAÇLI ASM'si toplam 1 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (75)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
15 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

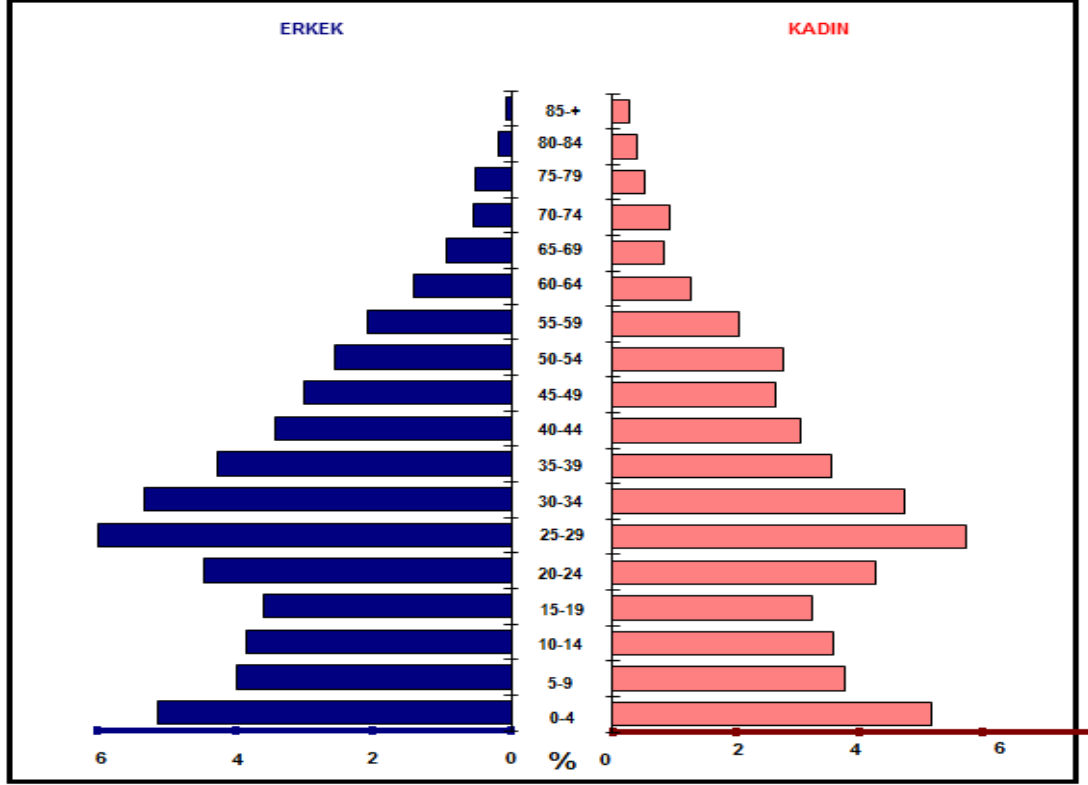

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	101	105	2,90	3,01
5-9YAŞ	86	90	2,47	2,58
10-14YAŞ	109	101	3,13	2,90
15-19YAŞ	119	149	3,41	4,28
20-24YAŞ	130	140	3,73	4,02
25-29YAŞ	132	141	3,79	4,05
30-34YAŞ	124	150	3,56	4,30
35-39YAŞ	117	142	3,36	4,07
40-44YAŞ	119	144	3,41	4,13
45-49YAŞ	145	148	4,16	4,25
50-54YAŞ	110	138	3,16	3,96
55-59YAŞ	110	91	3,16	2,61
60-64YAŞ	87	100	2,50	2,87
65-69YAŞ	56	57	1,61	1,64
70-74YAŞ	57	56	1,64	1,61
75-79YAŞ	26	42	0,75	1,21
80-84YAŞ	18	26	0,52	0,75
85 +YAŞ	1	18	0,03	0,52
TOPLAM	1.647	1.838	47,26	52,74
GENEL NÜFUS TOPLAM			3.485	

Şekil 26. Manisa Merkez 15 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 15 Nolu KARAYENİÇE ASM'si toplam 1 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (76)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
16 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

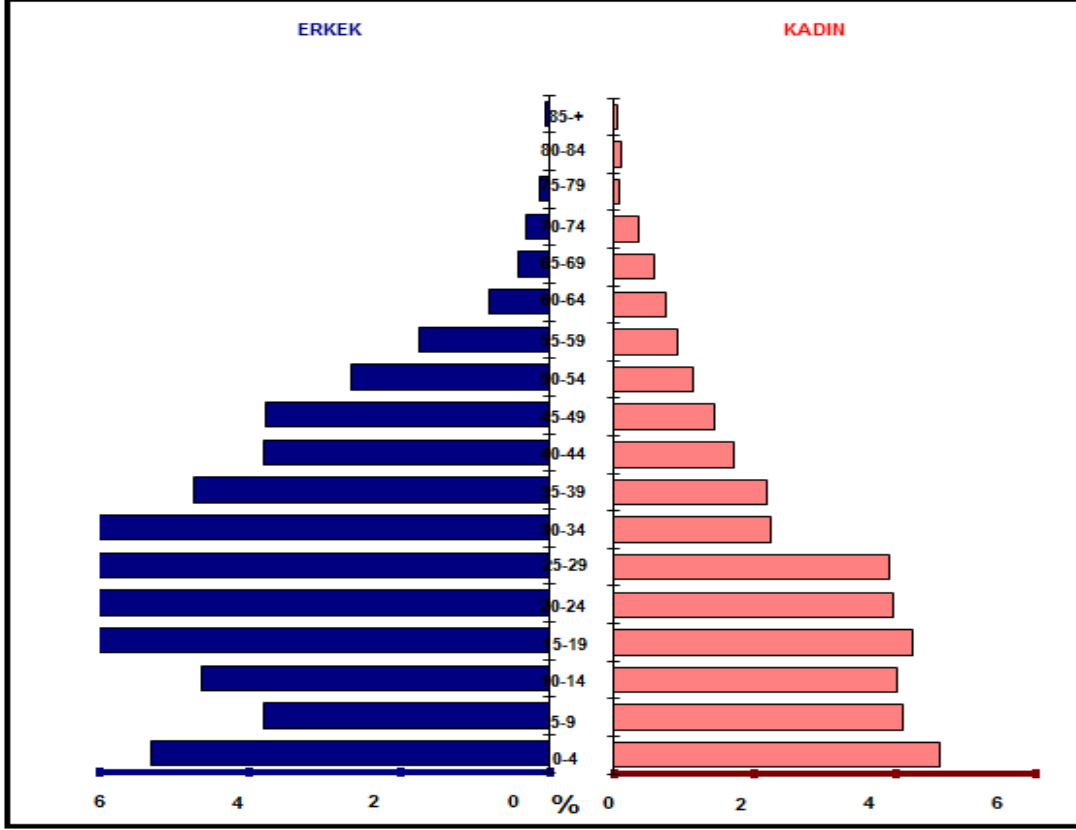
Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	551	557	5,11	5,17
5-9YAŞ	429	407	3,98	3,78
10-14YAŞ	414	386	3,84	3,58
15-19YAŞ	385	350	3,57	3,25
20-24YAŞ	479	459	4,45	4,26
25-29YAŞ	646	617	6,00	5,73
30-34YAŞ	574	509	5,33	4,72
35-39YAŞ	458	383	4,25	3,55
40-44YAŞ	368	329	3,42	3,05
45-49YAŞ	323	284	3,00	2,64
50-54YAŞ	275	297	2,55	2,76
55-59YAŞ	224	221	2,08	2,05
60-64YAŞ	153	138	1,42	1,28
65-69YAŞ	101	88	0,94	0,82
70-74YAŞ	60	98	0,56	0,91
75-79YAŞ	55	57	0,51	0,53
80-84YAŞ	19	43	0,18	0,40
85-+YAŞ	9	28	0,08	0,26
TOPLAM	5.523	5.251	51,26	48,74
GENEL NÜFUS TOPLAM	10.774			

Şekil 27. Manisa Merkez 16 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 16 Nolu MURADİYE ASM'si toplam 3 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (77- 79)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
17 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

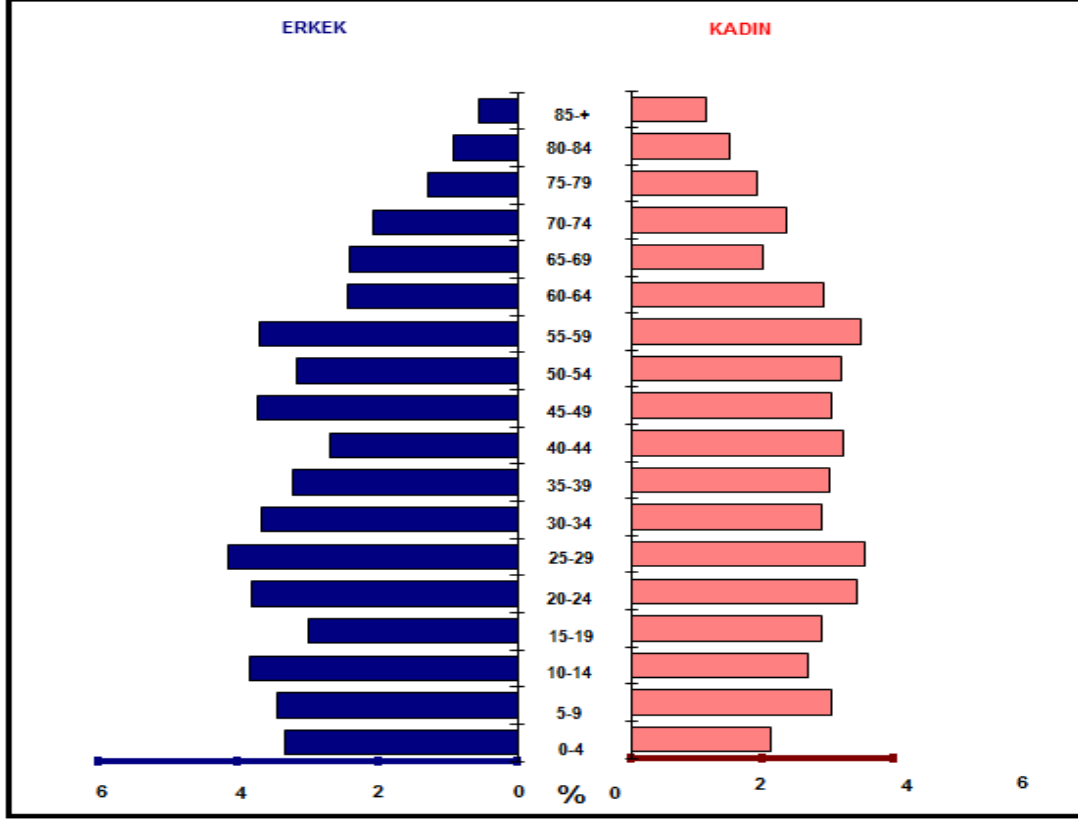

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	189	164	5,33	4,63
5-9YAŞ	135	145	3,81	4,09
10-14YAŞ	165	142	4,65	4,01
15-19YAŞ	226	150	6,38	4,23
20-24YAŞ	340	141	9,59	3,98
25-29YAŞ	298	139	8,41	3,92
30-34YAŞ	249	79	7,02	2,23
35-39YAŞ	168	77	4,74	2,17
40-44YAŞ	135	60	3,81	1,69
45-49YAŞ	134	51	3,78	1,44
50-54YAŞ	94	40	2,65	1,13
55-59YAŞ	62	32	1,75	0,90
60-64YAŞ	29	26	0,82	0,73
65-69YAŞ	15	20	0,42	0,56
70-74YAŞ	11	13	0,31	0,37
75-79YAŞ	5	3	0,14	0,08
80-84YAŞ	0	4	0,00	0,11
85-+YAŞ	2	2	0,06	0,06
TOPLAM	2.257	1.288	63,67	36,33
GENEL NÜFUS TOPLAM	3.545			

Şekil 28. Manisa Merkez 17 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 17 Nolu OSMANCALI ASM'si toplam 1 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (80)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
18 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

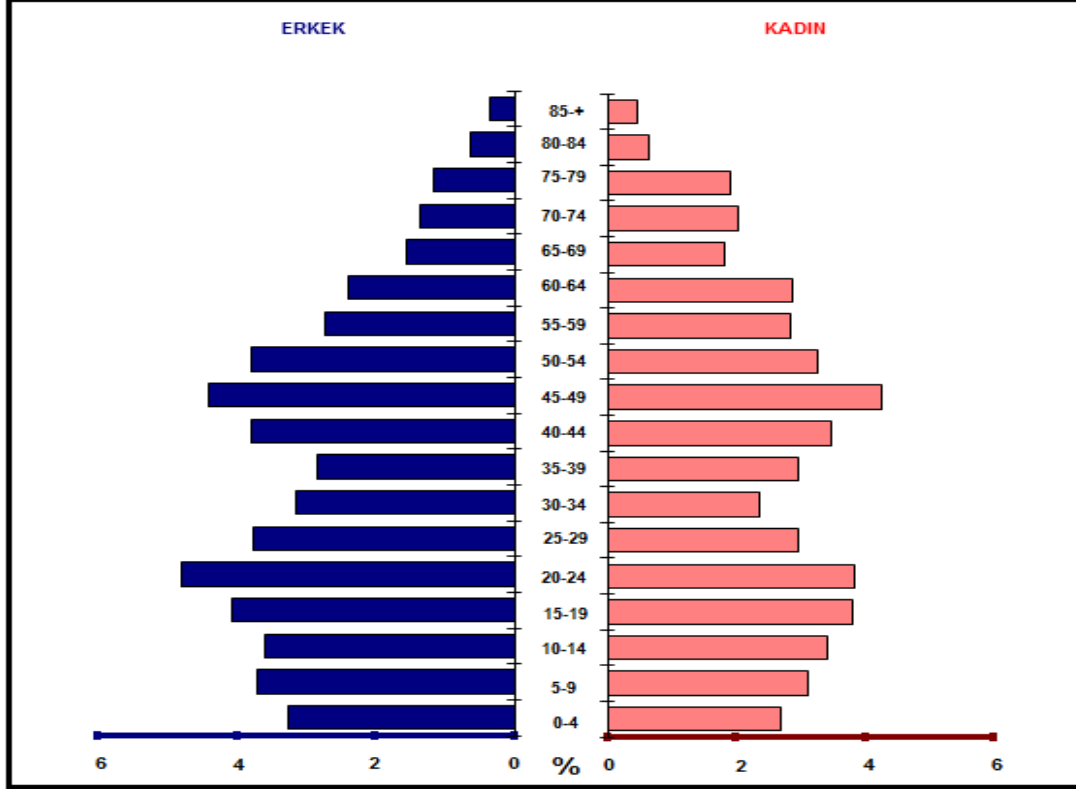

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	115	74	3,31	2,13
5-9YAŞ	119	107	3,42	3,08
10-14YAŞ	133	94	3,83	2,71
15-19YAŞ	104	101	2,99	2,91
20-24YAŞ	132	120	3,80	3,45
25-29YAŞ	144	124	4,14	3,57
30-34YAŞ	127	101	3,65	2,91
35-39YAŞ	112	106	3,22	3,05
40-44YAŞ	93	113	2,68	3,25
45-49YAŞ	129	107	3,71	3,08
50-54YAŞ	110	112	3,17	3,22
55-59YAŞ	128	122	3,68	3,51
60-64YAŞ	84	102	2,42	2,94
65-69YAŞ	83	70	2,39	2,01
70-74YAŞ	72	83	2,07	2,39
75-79YAŞ	44	67	1,27	1,93
80-84YAŞ	32	52	0,92	1,50
85-+YAŞ	19	40	0,55	1,15
TOPLAM	1.780	1.695	51,22	48,78
GENEL NÜFUS TOPLAM			3.475	

Şekil 29. Manisa Merkez 18 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 18 Nolu PELİTALAN ASM'si toplam 1 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (81)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
19 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

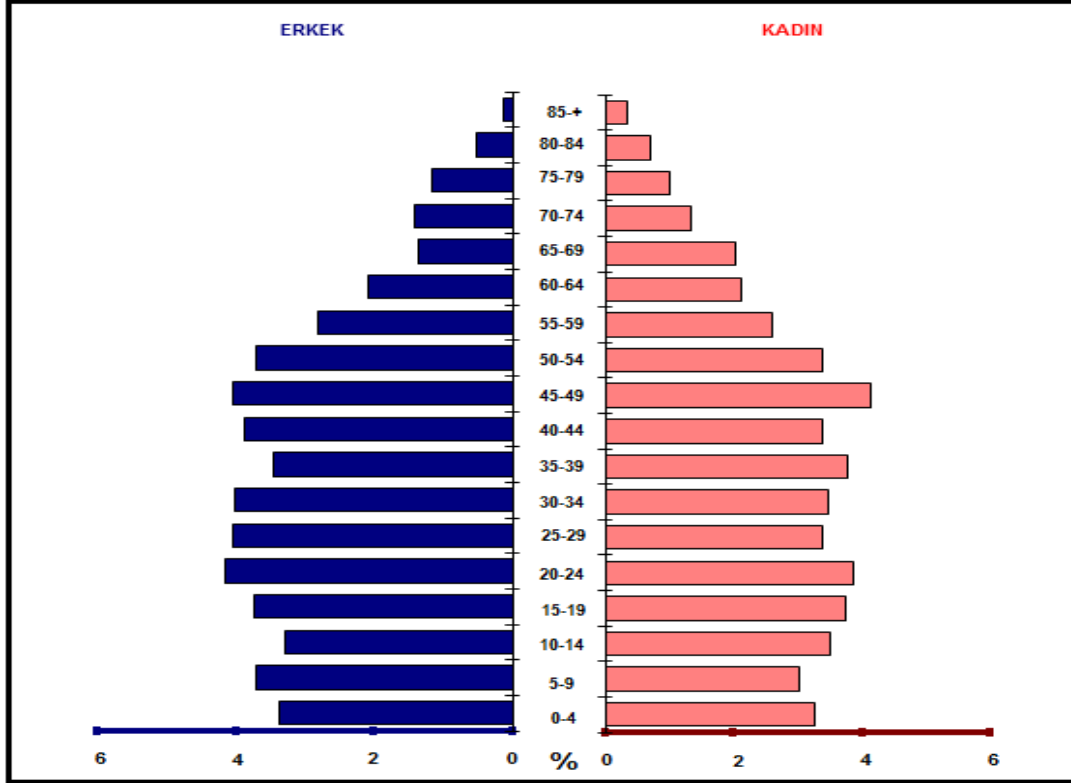

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	123	102	3,25	2,70
5-9YAŞ	140	118	3,70	3,12
10-14YAŞ	136	129	3,59	3,41
15-19YAŞ	154	144	4,07	3,81
20-24YAŞ	181	145	4,78	3,83
25-29YAŞ	142	112	3,75	2,96
30-34YAŞ	119	89	3,14	2,35
35-39YAŞ	107	112	2,83	2,96
40-44YAŞ	143	132	3,78	3,49
45-49YAŞ	166	161	4,39	4,25
50-54YAŞ	143	124	3,78	3,28
55-59YAŞ	103	108	2,72	2,85
60-64YAŞ	90	109	2,38	2,88
65-69YAŞ	59	69	1,56	1,82
70-74YAŞ	51	77	1,35	2,03
75-79YAŞ	44	73	1,16	1,93
80-84YAŞ	24	24	0,63	0,63
85-+YAŞ	13	18	0,34	0,48
TOPLAM	1.938	1.846	51,22	48,78
GENEL NÜFUS TOPLAM	3.784			

Şekil 30. Manisa Merkez 19 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 19 Nolu SANCAKLIBOZKÖY ASM'si toplam 1 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (82)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
20 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

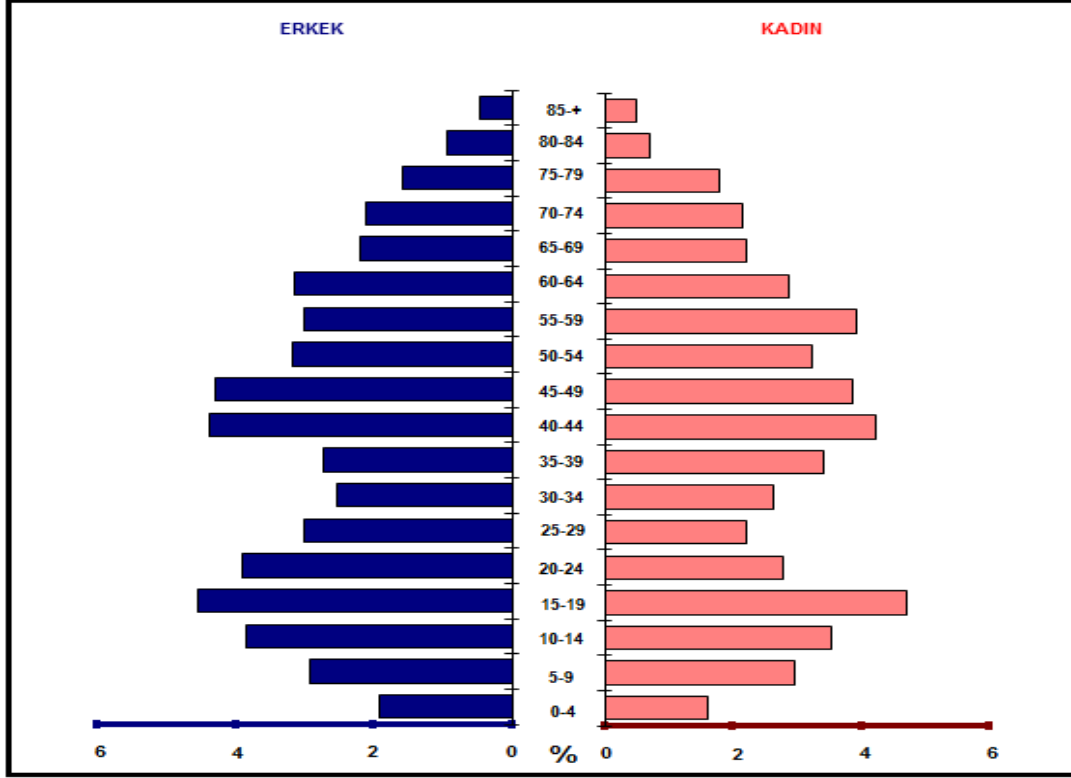

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	115	112	3,37	3,28
5-9YAŞ	126	104	3,69	3,04
10-14YAŞ	112	120	3,28	3,51
15-19YAŞ	127	128	3,72	3,75
20-24YAŞ	142	132	4,16	3,86
25-29YAŞ	138	116	4,04	3,40
30-34YAŞ	137	119	4,01	3,48
35-39YAŞ	118	129	3,45	3,78
40-44YAŞ	132	116	3,86	3,40
45-49YAŞ	138	142	4,04	4,16
50-54YAŞ	126	116	3,69	3,40
55-59YAŞ	96	89	2,81	2,61
60-64YAŞ	71	73	2,08	2,14
65-69YAŞ	46	70	1,35	2,05
70-74YAŞ	48	46	1,41	1,35
75-79YAŞ	40	34	1,17	1,00
80-84YAŞ	18	24	0,53	0,70
85-+YAŞ	4	12	0,12	0,35
TOPLAM	1.734	1.682	50,76	49,24
GENEL NÜFUS TOPLAM	3.416			

Şekil 31. Manisa Merkez 20 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 20 Nolu ÜÇPINAR ASM'si toplam 1 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (83)]

**MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
21 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ**

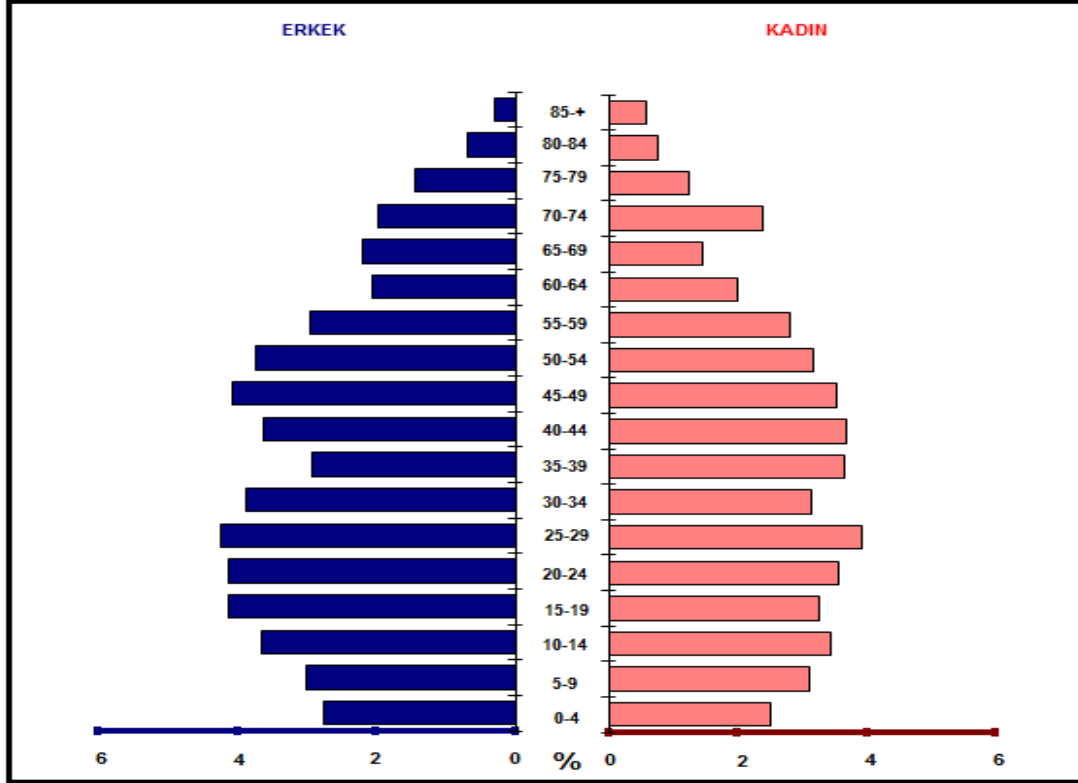

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	57	48	1,92	1,61
5-9YAŞ	87	88	2,93	2,96
10-14YAŞ	114	105	3,83	3,53
15-19YAŞ	135	140	4,54	4,71
20-24YAŞ	116	83	3,90	2,79
25-29YAŞ	89	66	2,99	2,22
30-34YAŞ	75	78	2,52	2,62
35-39YAŞ	81	102	2,72	3,43
40-44YAŞ	130	126	4,37	4,24
45-49YAŞ	127	115	4,27	3,87
50-54YAŞ	94	96	3,16	3,23
55-59YAŞ	89	117	2,99	3,94
60-64YAŞ	93	86	3,13	2,89
65-69YAŞ	65	66	2,19	2,22
70-74YAŞ	63	64	2,12	2,15
75-79YAŞ	47	53	1,58	1,78
80-84YAŞ	28	21	0,94	0,71
85-+YAŞ	14	15	0,47	0,50
TOPLAM	1.504	1.469	50,59	49,41
GENEL NÜFUS TOPLAM	2.973			

Şekil 32. Manisa Merkez 21 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 21 Nolu YAYLA ASM'si toplam 1 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (84)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
22 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

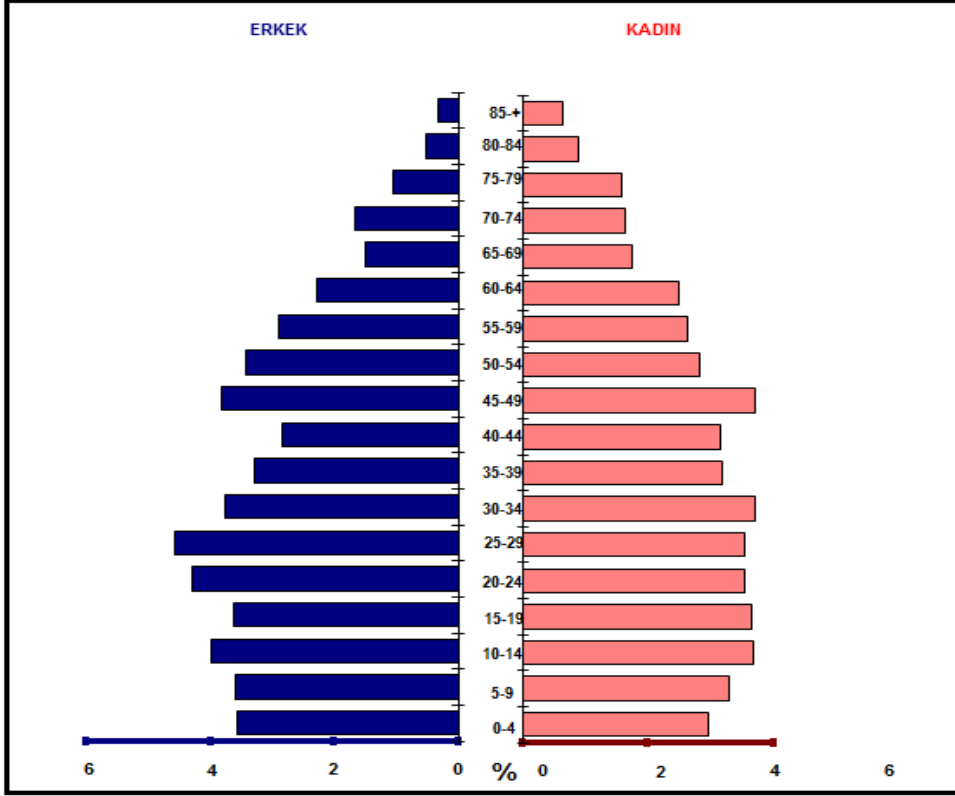

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	93	85	2,74	2,51
5-9YAŞ	102	106	3,01	3,13
10-14YAŞ	124	117	3,66	3,45
15-19YAŞ	140	111	4,13	3,27
20-24YAŞ	140	121	4,13	3,57
25-29YAŞ	143	133	4,22	3,92
30-34YAŞ	131	107	3,86	3,15
35-39YAŞ	99	124	2,92	3,66
40-44YAŞ	123	125	3,63	3,69
45-49YAŞ	138	120	4,07	3,54
50-54YAŞ	126	108	3,71	3,18
55-59YAŞ	100	96	2,95	2,83
60-64YAŞ	70	68	2,06	2,00
65-69YAŞ	74	50	2,18	1,47
70-74YAŞ	67	81	1,98	2,39
75-79YAŞ	49	42	1,44	1,24
80-84YAŞ	23	26	0,68	0,77
85-+YAŞ	10	20	0,29	0,59
TOPLAM	1.752	1.640	51,65	48,35
GENEL NÜFUS TOPLAM	3.392			

Şekil 33. Manisa Merkez 22 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 22 Nolu ASM toplam 1 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (85)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
23 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

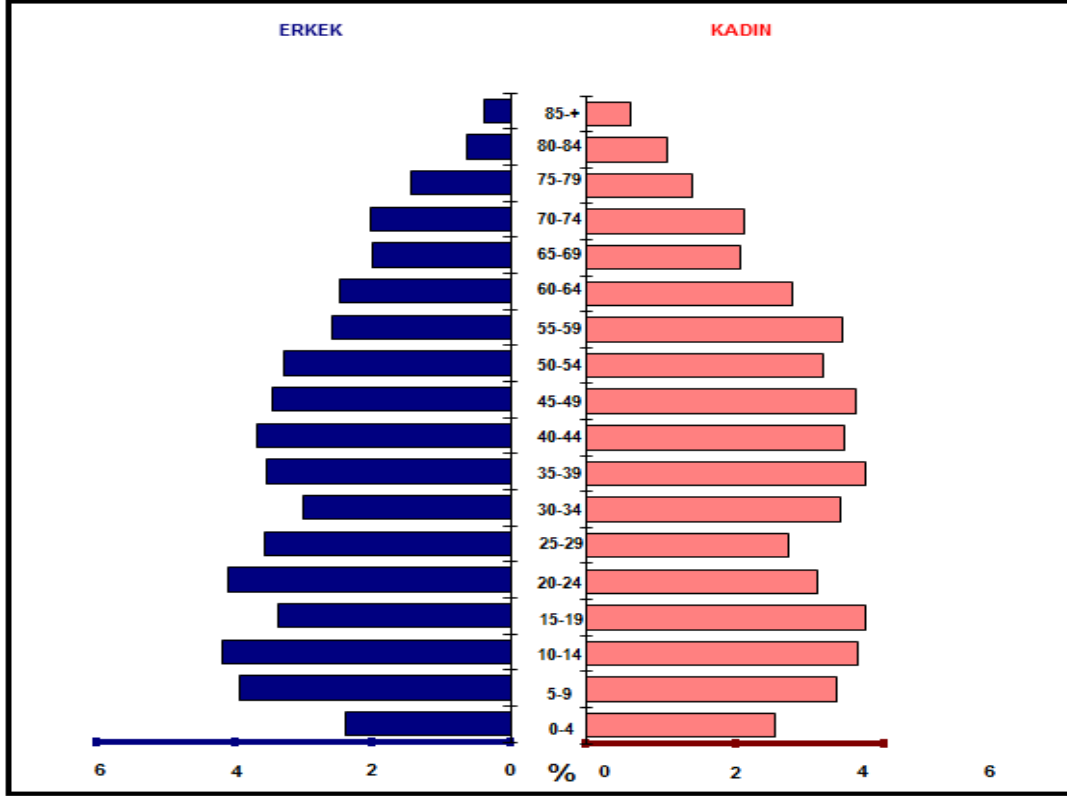

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	240	200	3,57	2,97
5-9YAŞ	242	223	3,59	3,31
10-14YAŞ	268	249	3,98	3,70
15-19YAŞ	244	247	3,62	3,67
20-24YAŞ	288	240	4,28	3,57
25-29YAŞ	308	239	4,58	3,55
30-34YAŞ	253	250	3,76	3,71
35-39YAŞ	220	215	3,27	3,19
40-44YAŞ	191	213	2,84	3,16
45-49YAŞ	257	251	3,82	3,73
50-54YAŞ	231	191	3,43	2,84
55-59YAŞ	195	177	2,90	2,63
60-64YAŞ	154	168	2,29	2,50
65-69YAŞ	100	118	1,49	1,75
70-74YAŞ	112	111	1,66	1,65
75-79YAŞ	71	106	1,05	1,57
80-84YAŞ	35	60	0,52	0,89
85-+YAŞ	21	44	0,31	0,65
TOPLAM	3.430	3.302	50,95	49,05
GENEL NÜFUS TOPLAM	6.732			

Şekil 34. Manisa Merkez 23 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 23 Nolu UNCUBOZKÖY ASM'si toplam 2 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (86-87)]

MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
24 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ

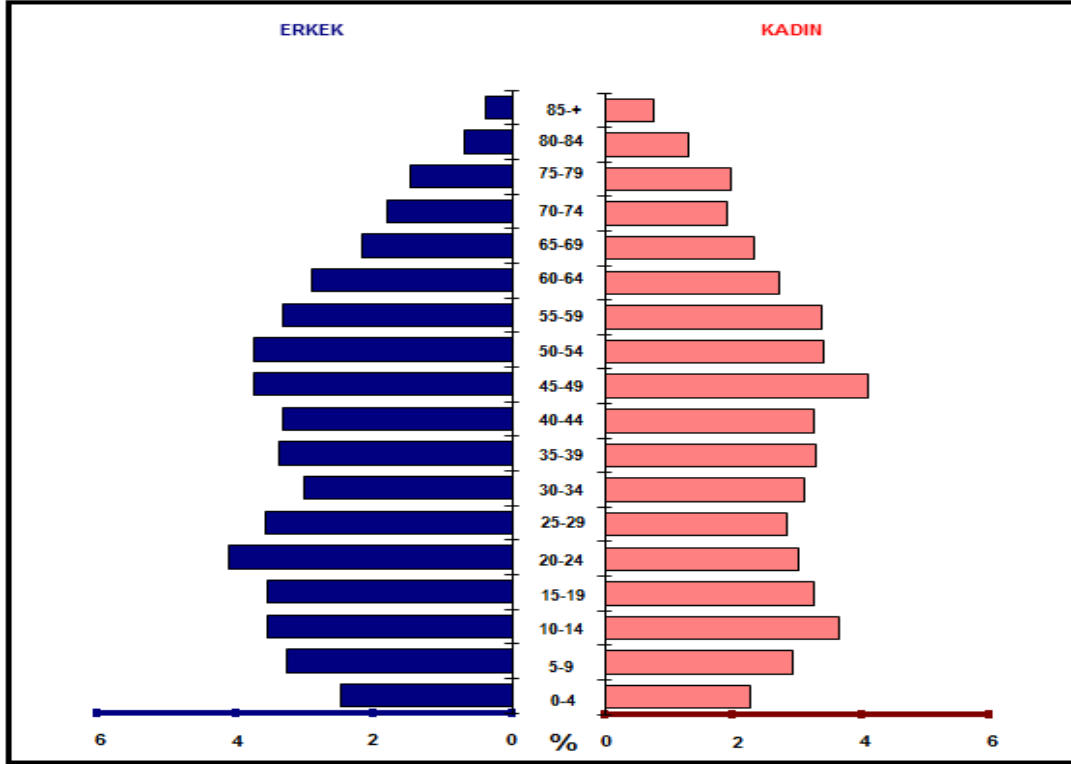
Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	157	167	2,39	2,55
5-9YAŞ	257	221	3,92	3,37
10-14YAŞ	273	240	4,16	3,66
15-19YAŞ	220	246	3,35	3,75
20-24YAŞ	268	204	4,08	3,11
25-29YAŞ	233	178	3,55	2,71
30-34YAŞ	197	224	3,00	3,41
35-39YAŞ	231	246	3,52	3,75
40-44YAŞ	240	227	3,66	3,46
45-49YAŞ	226	238	3,44	3,63
50-54YAŞ	216	209	3,29	3,19
55-59YAŞ	169	225	2,58	3,43
60-64YAŞ	162	181	2,47	2,76
65-69YAŞ	131	135	2,00	2,06
70-74YAŞ	133	140	2,03	2,13
75-79YAŞ	94	94	1,43	1,43
80-84YAŞ	42	72	0,64	1,10
85-+YAŞ	25	40	0,38	0,61
TOPLAM	3.274	3.287	49,90	50,10
GENEL NÜFUS TOPLAM	6.561			

Şekil 35. Manisa Merkez 24 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 24 Nolu ASM'si toplam 2 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (88-89)]

**MANİSA SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
25 NOLU ASM
2010 YILI NÜFUS PİRAMİDİ**

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek %	Kadın %
0-4YAŞ	229	211	2,48	2,28
5-9YAŞ	301	273	3,25	2,95
10-14YAŞ	327	339	3,54	3,67
15-19YAŞ	326	302	3,53	3,27
20-24YAŞ	377	280	4,08	3,03
25-29YAŞ	330	263	3,57	2,84
30-34YAŞ	277	289	3,00	3,13
35-39YAŞ	311	305	3,36	3,30
40-44YAŞ	306	302	3,31	3,27
45-49YAŞ	344	382	3,72	4,13
50-54YAŞ	345	317	3,73	3,43
55-59YAŞ	306	314	3,31	3,40
60-64YAŞ	268	253	2,90	2,74
65-69YAŞ	201	216	2,17	2,34
70-74YAŞ	166	178	1,79	1,92
75-79YAŞ	135	184	1,46	1,99
80-84YAŞ	64	121	0,69	1,31
85-+YAŞ	35	71	0,38	0,77
TOPLAM	4.648	4.600	50,26	49,74
GENEL NÜFUS TOPLAM			9.248	

Şekil 36. Manisa Merkez 25 Nolu ASM Bölgesi Nüfusun Yaşa, Cinsiyete Göre Dağılımı ve Nüfus Piramidi

Manisa Merkez 25 Nolu ASM toplam 3 adet ASB'den oluşmaktadır. [ASB (90-92)]

4.2. Nüfusun Merkez İlçede Yerleşim Yeri ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	İl/ilçe merkezleri (Şehir)			Belde/köyler			Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Merkez	316.973	171.005	145.968	47.574	23.875	23.699	364.547	194.880	169.667
Toplam	924.267	487.783	436.484	455.217	226.281	228.936	1.379.484	714.064	665.420

Bu nüfus kentsel ve kırsal alanlarda yerleşim göstermektedir. Kentsel alanda gecekondü bölgeleri mevcuttur. TSM 2009 Raporuna göre ASB'nin %66.3'ü kentsel, % 13.0'ı kırsal, %20.7'sinin gecekondü alanlarında yerleştiği görülmektedir. 2010 TUİK verilerinde nüfusun il veya ilçe merkezinde % 67.1'i , belde veya köyde ise % 32.9 'u oturmaktadır. İlçe ve kent merkezinde oturanların %52.7 'si erkek , % 47.3 kadın iken belde ve köyde oturanlarda bu oran % 49.8 erkek , % 50.2 kadındır.

4.3.Nüfusun Bağımlılık Durumu

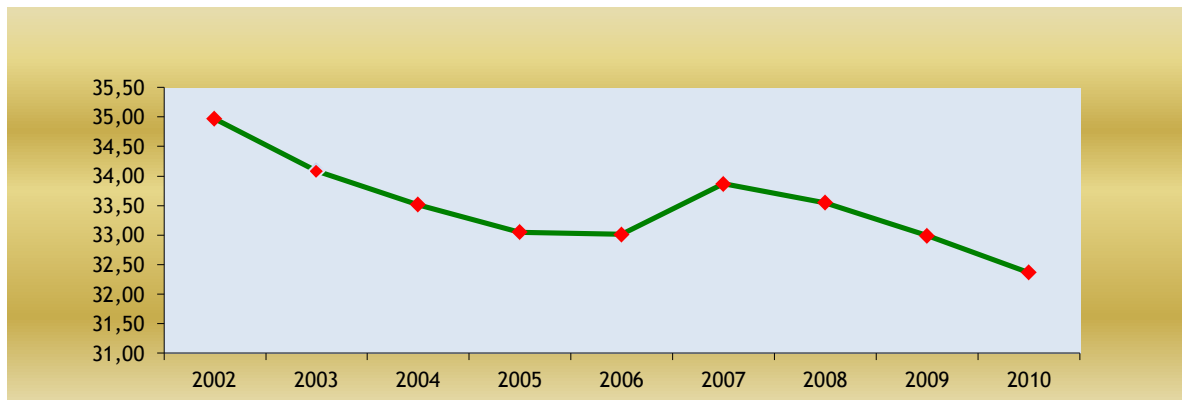
Sayı m yılı	Toplam	Yaş grubu			Bilinmeye n	Toplam yaş bağımlılık oranı	Genç bağımlılık (0 -14 yaş)	Yaşlı bağımlılı k (65 + yaş)
		0-14	15-64	65+				
1935	16.158.018	6.662.593	8.795.512	628.041	71.872	82.22	75.14	7.08
1955	24.064.763	9.475.220	13.729.233	822.408	37.902	74.80	68.82	5.97
1975	40.347.719	16.330.203	22.086.237	1.853.251	78.028	82.04	73.68	8.36
2000	67.803.927	20.220.095	43.701.502	3.858.949	23.381	55.07	46.24	8.83
2007	70.586.256	18.642.391	46.943.690	5.000.175		50.36	39.71	10.65
2008	71.517.100	18.788.587	47.835.090	4.893.423		49.51	39.28	10.23
2009	72.561.312	18.859.334	48.618.564	5.083.414		49.25	38.79	10.46
2010	73.722.988	18.878.582	49.516.670	5.327.736		48.89	38.13	10.76

Tablo 19. Yıllara Göre Bağımlılık Oranları (etf nüfusları) [Manisa]

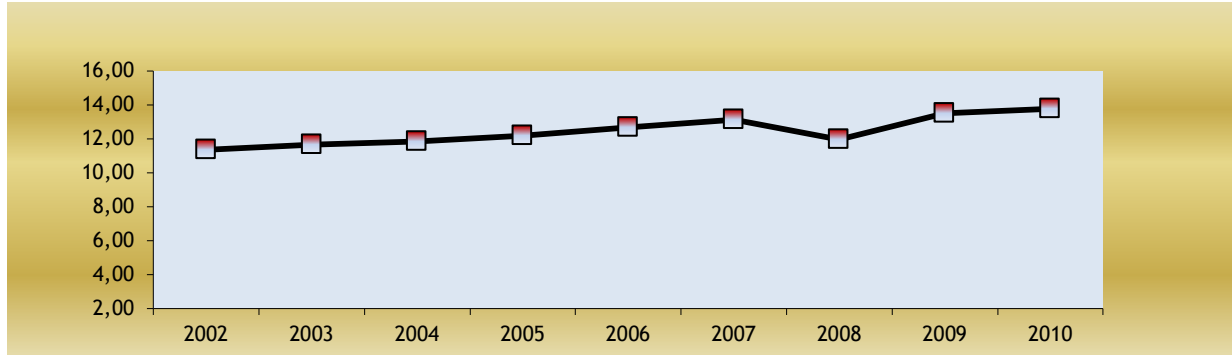
YIL	Genç Bağımlılık Oranı % (0-14 Yaş)	Yaşlı Bağımlılık Oranı % (65+ Yaş)	Toplam Bağımlılık Oranı %	Genç Bağımlılık	Yaşlı Bağımlılık	Yıl Ortası
				(0-14 Yaş)	(65+ Yaş)	Nüfus
2002	34.97	11.34	46.30	300.880	97.542	1.258.876
2003	34.09	11.64	45.73	295.094	100.805	1.261.643
2004	33.51	11.84	45.36	290.350	102.596	1.259.300
2005	33.05	12.18	45.23	288.464	106.268	1.267.493
2006	33.01	12.69	45.71	284.859	109.536	1.257.232
2007	33.87	13.14	47.01	279.998	108.675	1.215.465
2008	33.55	11.97	45.52	288.774	103.053	1.252.581
2009	32.99	13.49	46.48	291.735	119.296	1.295.388
2010	32.36	13.78	46.14	288.943	123.008	1.304.722

Türkiye’ de yaş gruplarına göre nüfus ve yaş bağımlılık oranlarına bakılacak olursa 1935 senesinde toplam bağımlılık oranı % 82.22 ve bunun % 75.14’ ünü genç bağımlı, % 7.04 yaşlı bağımlıdır. Yıllar içinde hızla azalan bu oranlar 2010 senesinde toplam bağımlılık oranı % 48.89 ve bunun % 38.13’ ünü genç bağımlı, % 10.76 yaşlı bağımlı olarak karşımıza çıkmaktadır.

2002 yılında Manisa’da toplam bağımlılık oranı % 46.30 ve bunun % 34.97’ si genç bağımlı, % 11.34’ü yaşlı bağımlı olarak izlenirken 2010 yılında toplam bağımlılık oranı % 46.14 ve bunun % 32.36’ si genç bağımlı, % 13.78’i yaşlı bağımlıdır. Manisa’da yıllar sürecinde toplam bağımlılık hızında değişme gözlenmezken; genç bağımlılık oranı % 2.61 azalırken yaşlı bağımlılık oranı % 2.44 artmıştır.

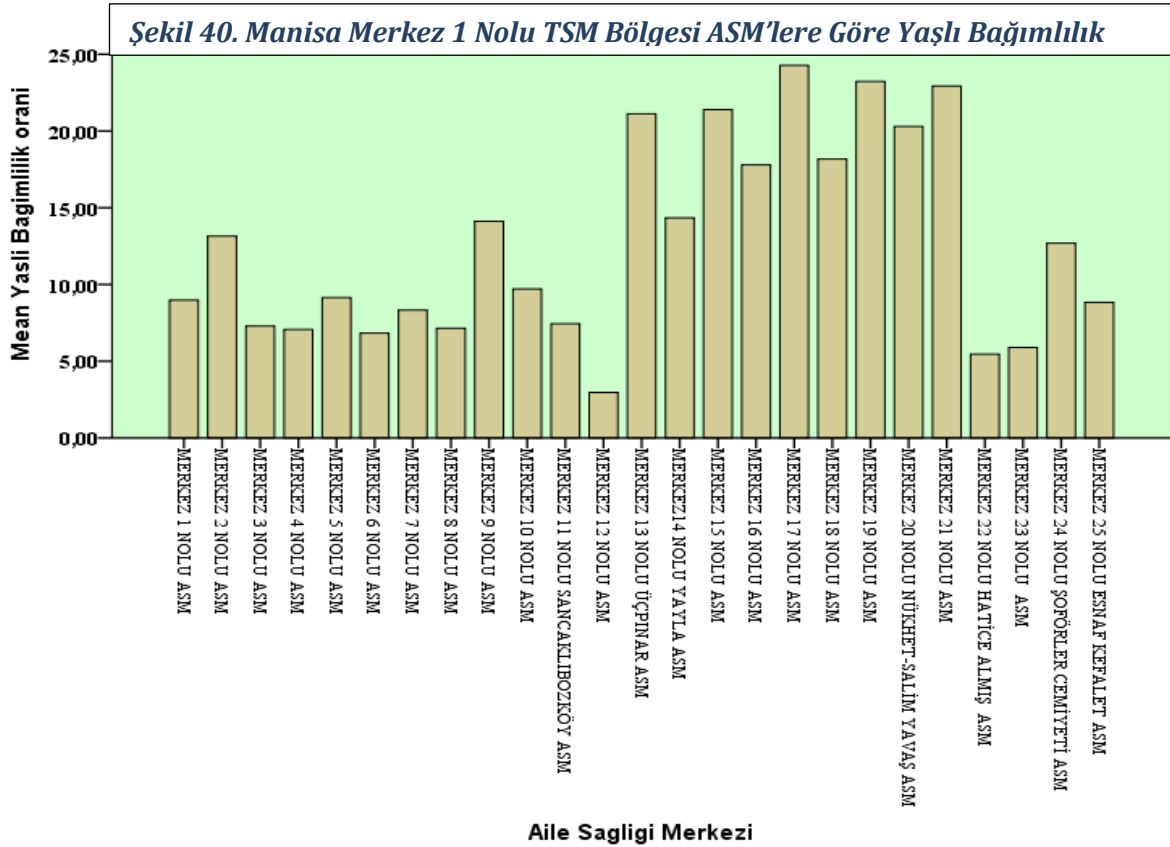
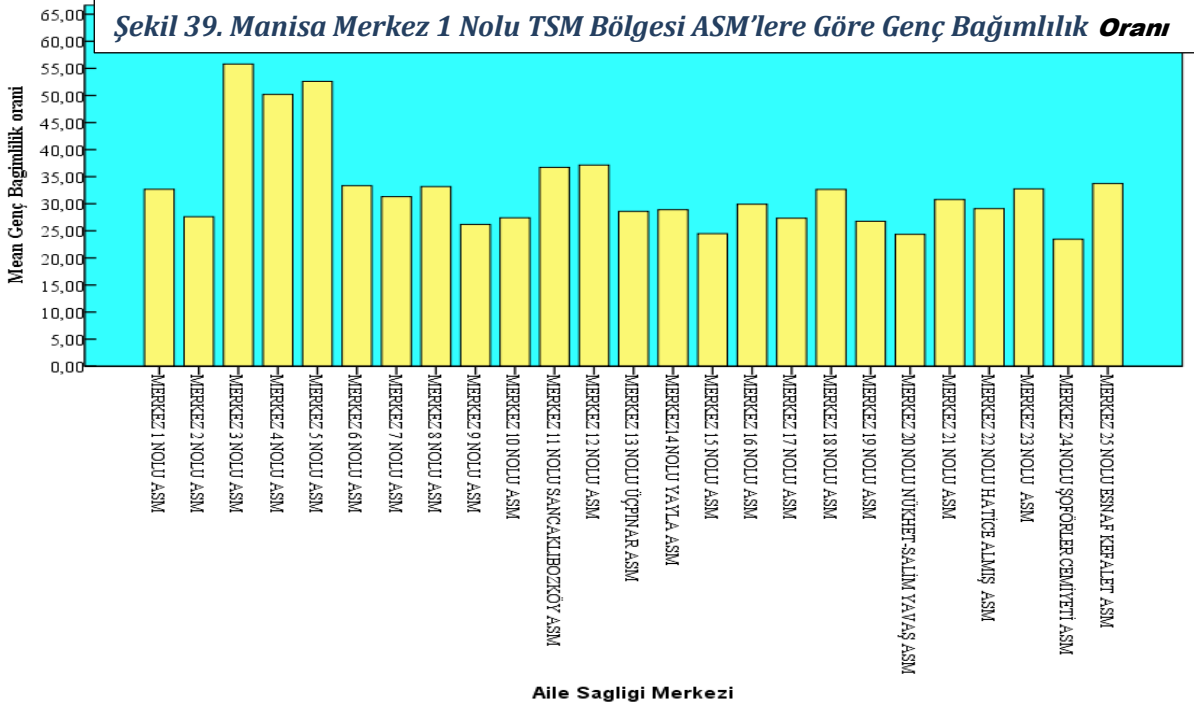
Şekil 37. Genç Bağımlılık Oranı [Manisa]

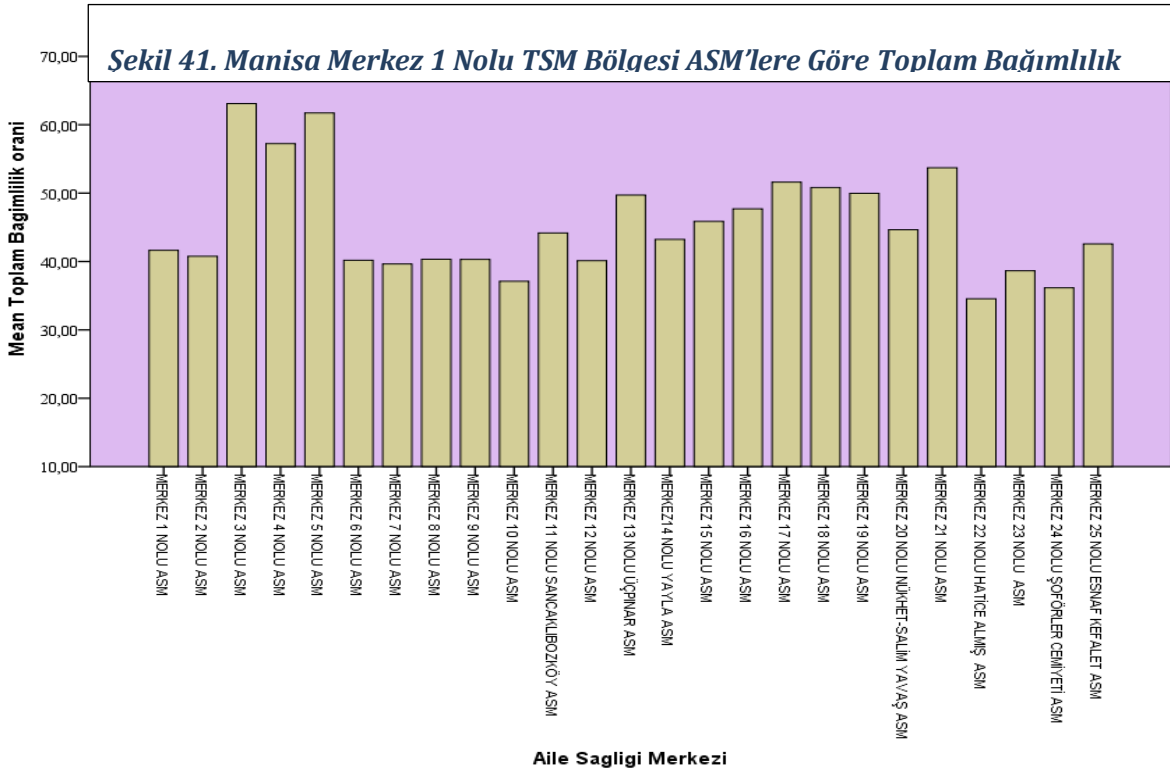

Şekil 38. Yaşlı Bağımlılık Oranı [Manisa]

Tablo 20. Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Bağımlılık Oranları (etf nüfusları) [Manisa]

ASM	Genç Bağımlılık Oranı %	Yaşlı Bağımlılık Oranı %	Toplam Bağımlılık Oranı %
1 Nolu	32.66	8.97	41.64
2 Nolu	27.61	13.15	40.76
3 Nolu	55.79	7.29	63.09
4 Nolu	50.18	7.06	57.24
5 Nolu	52.58	9.14	61.73
6 Nolu	33.35	6.82	40.17
7 Nolu	31.31	8.32	39.64
8 Nolu	33.17	7.14	40.32
9 Nolu	26.18	14.11	40.30
10 Nolu	27.40	9.71	37.11
11 Nolu	36.73	7.44	44.17
12 Nolu	37.15	2.96	40.11
13 Nolu	28.60	21.11	49.72
14 Nolu	28.88	14.33	43.22
15 Nolu	24.48	21.39	45.87
16 Nolu	29.92	17.78	47.71
17 Nolu	27.33	24.27	51.61
18 Nolu	32.65	18.17	50.82
19 Nolu	26.75	23.22	49.97
20 Nolu	24.35	20.29	44.65
21 Nolu	30.78	22.92	53.71
22 Nolu	29.09	5.45	34.54
23 Nolu	32.75	5.89	38.65
24 Nolu	23.46	12.68	36.15
25 Nolu	33.73	8.83	42.56

4.4. Hane Halkı Büyüklüğü ve Konutlar

Tablo 21. İlçelere göre hane büyüklükleri - 2010

İLÇE ADI	NÜFUS			HANE BÜYÜKLÜĞÜ		
	ŞEHİR	KÖY	Toplam	ŞEHİR	KÖY	Toplam
Merkez	316.973	47.574	364.547	3.38	3.10	3.34
Toplam	924.267	455.217	1.379.484	3.20	3.05	3.15
Türkiye hane halkı büyüklüğü			2000 TÜİK	4.5		
Ege bölgesi hane halkı büyüklüğü			2000 TÜİK	3.81		
Manisa hane halkı büyüklüğü			2000 TÜİK	3.85		
Nüfus verisi olarak TÜİK 2010 alınmıştır Haneler AHBS ve MERNİS adres tabanından alınmıştır.						

TSM 2009 Raporunda bölgede konut başına kentsel alanda 3.01 kişi, Kırsalda 5.96 kişi düşmektedir. Hane başına düşen ortalama kişi sayısı 3.24 kişidir. (2009 TÜİK verisi),2000 yılı TÜİK verilerinde 3.85 olan hane halkı;2009 TÜİK verilerine göre hane halkı 3.24 ve 2010 yılı TÜİK verilerinde Merkez ilçede 3.34 ve toplamda 3.15'e gerilemiştir.

Tablo 22. Manisa Merkez ve İlçelerde Hane Sayıları

İLÇE ADI	ŞEHİR	KÖY	TOPLAM
Merkez	93.756	15.360	109.116
Ahmetli	3.315	2.171	5.486
Akhisar	34.612	17.816	52.428
Alaşehir	16.073	16.148	32.221
Demirci	6.839	9.712	16.551
Gölmarmara	2.897	1.622	4.519
Gördes	4.129	7.631	11.760
Kırkağaç	7.213	6.813	14.026
Köprübaşı	2.090	1.791	3.881
Kula	8.243	7.419	15.662
Salihli	34.010	19.124	53.134
Sarıgöl	4.883	8.249	13.132
Saruhanlı	4.287	12.996	17.283
Selendi	2.376	4.702	7.078
Soma	25.440	9.582	35.022
Turgutlu	38.406	7.913	46.319
Toplam	288.569	149.049	437.618

Tablo 23. Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Hane Sayıları [Manisa]

ASM	ASB başına Minimum	ASB başına Maximum	Toplam Hane Sayısı
1 Nolu	1151	1519	12361
2 Nolu	1108	1519	10907
3 Nolu	709	1180	6368
4 Nolu	805	1119	5807
5 Nolu	760	1181	3682
6 Nolu	1013	1445	11961
7 Nolu	1220	1283	6238
8 Nolu	1198	1525	13313
9 Nolu	1428	1656	7579
10 Nolu	1226	1646	5688
11 Nolu	1108	1253	3573
12 Nolu	995	995	995
13 Nolu	1133	1208	2341
14 Nolu	1005	1005	1005
15 Nolu	1023	1023	1023
16 Nolu	1047	1228	3465
17 Nolu	1157	1157	1157
18 Nolu	1257	1257	1257
19 Nolu	1093	1093	1093
20 Nolu	1058	1058	1058
21 Nolu	978	978	978

22 Nolu	1314	1314	1314
23 Nolu	1408	1540	2948
24 Nolu	1652	1669	3321
25 Nolu	1097	1378	3703

4.5. Manisa İli Nüfus Artışı Ve Göçlerin İller Bazlı Kıyaslaması

Tablo 24. Manisa İli Nüfus Artışı Ve Göçlerin İller Bazlı Kıyaslaması

Göç (TÜİK 2011)	Net göç 2011	Sıra	Net göç hızı (%) 2011	Sıra	İllerin verdiği göç 2011	Sıra	İllerin aldığı göç 2011	Sıra
İLLER								
İstanbul	121.782	1	9.0	6	328.663	1	450.445	1
Ankara	54.479	2	11.2	3	137.385	2	191.864	2
İzmir	8.944	7	2.3	16	101.420	3	110.364	3
Manisa	-2.709	49	-2.0	32	36.021	19	33.312	19
Bahçeşehir	505	19	0.4	21	36.638	17	37.143	12
Bursa	15.985	4	6.1	9	58.258	7	74.243	5
Uşak	-1.485	37	-4.4	39	10.138	67	8.653	72
Afyonkarahisar	-6.844	67	-9.8	60	24.063	34	17.219	36
Aydın	1.021	17	1.0	20	31.056	24	32.077	21
Muğla	5.805	10	7.0	8	29.604	27	35.409	15
Eskişehir	7.137	9	9.2	5	27.908	30	35.045	17

4.6. Nüfusun Sağlık Güvence Durumu

Tablo 25. Hane halkı reislerinin sağlık güvence yüzde dağılımı MNSA 2005

Sağlık güvencesi	%
SSK	52.6
BAĞ-KUR	12.3
Emekli sandığı	17.4
Yeşil kart	9.8
Özel sigorta	0.5
Sağlık güvencesi yok	7.2
Diğer	0.3
Toplam	100.0

TÜİK 2010 verilerinde bölge nüfusunun Sağlık güvencelerine göre dağılımı mevcut olmadığından; 2005 MNSA verilerinden yararlanılmıştır. Bölge nüfusunun % 7.2'sinin sağlık güvencesi yoktur.

4.7. Nüfusun Öğrenim Durumu

1 Nolu Toplum Sağlığı Merkezi 2009 Raporun'da okuma yazma oranı erkeklerde % 97.5, kadınlarda % 90'dır. Genel populasyonda okuma yazma oranı % 94'dür. İlde sekiz yıldan daha fazla eğitim görenlerin oranı % 31 ve yükseköğrenim mezunu olanların oranı ise %19'dur.(15 yaş üstü TÜİK 2009) 2010 yılı TÜİK verilerine bakılacak olursa 1 Nolu Toplum Sağlığı Merkezi bölgesinde toplam okuma yazma bilmeyenlerin oranı % 4.9 iken genel popülasyonun okuma yazma oranı % 95.1 olmuştur. Erkeklerde okuma yazma oranı % 99'a çıkmış ve bu oran kadınlarda % 96.1 olarak izlenmiştir. Bölgede ilköğretim (ilkokul ve ortaokul) bitirme oranları toplam da % 33.3 ve liseyi bitirme oranı toplamda % 23.4 'dür. Yüksekokul ve benzeri eğitim alma oranları toplamda % 9.7 olarak izlenmiştir. Kent Merkezi bölgesinde erkeklerde % 1.9 ve kadınlarda % 1.1 ve toplamda % 3.1 lik kişinin verisi bilinmemektedir.

Manisa ili 4'ü özel 63 ilköğretim okulu, 4'ü özel 29 lise bulunmaktadır. (<http://manisa.meb.gov.tr/okullar/lise.html>)

Tablo 26. Bitirilen Eğitim Düzeylerinin Merkez İlçe ve Cinsiyete Göre Yüzde Dağılımı (15 + yaş) TÜİK 2010

İLÇE ADI		O. Y.	O. Y.	İlkokul	İlköğretim	Ortaokul	Lise	Yüksekokul	Y. Lisans	Doktora	Bilinmeyen	Toplam %
		Bilmeyen	Bilen									
MERKEZ	T	4.9	4.4	28.5	21.1	4.8	23.4	9.1	0.5	0.2	3.1	100.0
	E	0.9	2.0	12.2	13.7	2.9	14.3	5.6	0.3	0.1	1.9	54.0
	K	3.9	2.4	16.3	7.4	1.9	9.1	3.5	0.2	0.1	1.1	46.0
TOPLAM	T	7.2	5.2	38.1	18.2	4.4	17.3	6.3	0.3	0.1	2.9	100.0
	E	1.4	2.2	17.6	11.2	2.8	10.5	4.0	0.2	0.1	1.8	51.8
	K	5.7	3.0	20.5	7.1	1.5	6.8	2.4	0.1	0.0	1.1	48.2

Tablo 27. MANİSA İLİNE AİT İSTATİSTİKSEL GÖSTERGELER TÜİK 2010

Gösterge Adı	Yıl	Ölçü Birimi	Türkiye	Manisa	Türkiye'deki Sırası	Türkiye'deki Payı
Eğitim						
Okuma yazma bilmeyen (6+)	2010	Kişi	3.825.644	78.029	52*	%2.04
6+Nüfusta Okuma yazma bilmeyenlerin 6+Nüfusa oranı	2010	Yüzde	5.78	6.16	52	
Okuma yazma bilen (6+Nüfus)	2010	Kişi	59.525.746	1.157.590	24*	%1.94
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen (6+Nüfus)	2010	Kişi	13.448.484	213.996	61*	%1.59
İlkokul mezunu (6+Nüfus)	2010	Kişi	15.709.975	414.761	4*	%2.64
İlköğretim mezunu (6+Nüfus)	2010	Kişi	10.820.045	219.734	32*	%2.03

Ortaokul veya dengi mezunu (6+)	2010	Kişi	3.127.204	47.714	59*	%1.53
Lise veya dengi mezunu (6+)	2010	Kişi	11.374.336	188.131	50*	%1.65
Yükseköğretim mezunu (6+)	2010	Kişi	4.566.049	69.020	44*	%1.51
Toplam Okul Sayısı (Okulöncesi + ilköğretim + ortaöğretim)	2010	Adet	69.684	1.346	15	%1.93
Toplam Öğretmen Sayısı (O.ö+İ.ö+O.Ö)	2010	Kişi	774.363	13.810	16	%1.78
Toplam Şube (Derslik) Sayısı ((O.ö+İ.ö+O.Ö)	2010	Adet	622.855	10.736	17	%1.72
Toplam Öğrenci Sayısı (O.ö+İ.ö+O.Ö)	2010	Kişi	16.845.528	264.155	17	%1.57
İlk ve Orta Öğretimde Öğretmen başına Öğrenci Sayısı	2010	Kişi	22	19	35	
İlk ve Orta Öğretimde Şube başına Öğrenci Sayısı	2010	Kişi	28	25	32	

4.8. Nüfusun Medeni Hal Durumu

Tablo 28. Medeni durum. cinsiyet ve yaş grubuna göre nüfusu - 15+ Yaş TÜİK 2010

İLÇESİ	Yaş	Cinsiyet	Hiç evlenmedi	Evli	Boşandı	Eşi öldü	Toplam
MERKEZ İLÇE	15-19	Erkek	13.473	75			13.548
		Kadın	12.001	826	7	1	12.835
	20-24	Erkek	32.048	3031	57	5	35.141
		Kadın	8.009	6.736	160	12	14.917
	25-29	Erkek	8.459	9.948	240	8	18.655
		Kadın	2.839	12.953	490	42	16.324
	30-34	Erkek	2719	13.270	448	10	16.447
		Kadın	1223	13.110	666	88	15.087
	35-39	Erkek	967	12.019	541	13	13.540
		Kadın	704	11.502	693	171	13.070

40-44	Erkek	534	10.485	507	24	11.550
	Kadın	508	9.648	646	306	11.108
45-49	Erkek	388	10.385	567	51	11.391
	Kadın	405	9.518	638	570	11.131
50-54	Erkek	271	8.721	442	87	9.521
	Kadın	308	7.590	483	812	9.193
55-59	Erkek	180	7.423	298	116	8.017
	Kadın	205	6.135	341	1335	8.016
60-64	Erkek	88	5.188	183	152	5.611
	Kadın	172	4.082	218	1543	6.015
65+	Erkek	134	8.284	253	1.362	10.033
	Kadın	214	4.956	362	7.651	13.183
Erkek		59.261	88.829	3.536	1.828	153.454
Kadın		26.588	87.056	4.704	12.531	130.879
Toplam		85.849	175.885	8.240	14.359	284.333

Manisa Merkez ilçede TÜİK 2010 verilerine göre nüfusun medeni durum, cinsiyet ve yaş gruplarına bakıldığında nüfusun 15-19 yaş bandında Erkeklerin % 0.5 evli Kadınların % 6.4 evlidir, 15-49 yaş kadınların toplam sayısı 94.472 ve evli olanların sayısı 64.293'dür. 15-49 yaş kadınlarda evlenme oranı %68'tir.

Tablo 29. Türkiye ve Manisa Medeni Durum Kıyaslamalı Hızlar

Özellik	Kaba evlenme hızı (%) 2010	Sıra	Kaba boşanma hızı (%) 2010	Sıra	Kaba intihar hızı (%000) 2010	Sıra
Türkiye	8.0	-	1.6	-	4.0	-
Manisa	7.6	47	1.7	27	4.0	37
Aksaray	10.7	1	2.4	5	4.0	38
İzmir	7.8	41	2.8	1	4.3	29
Kırklareli	6.4	80	1.8	19	3.9	43
Şırnak	6.9	69	0.2	80	5.1	21
Artvin	7.0	68	0.9	60	0.6	81
Tunceli	7.6	49	1.6	33	16.3	1

Türkiye’de Kaba evlenme Hızı binde 8’dir.Manisa’da bu oran binde 7.6 ile ülke genelinde 47.ildir. Aksaray binde 10.7 ile Kaba evlenme Hızında 1.il, Kırklareli binde 6.4 ile 80.ildir. Türkiye ‘de Kaba Boşanma Hızı binde 1.6’dır. Bu oran Manisa’da binde 1.7 ve il sıralamasında 27. İldir. Kaba boşanma hızında İzmir binde 2.8 ile 1.il iken Şırnak binde 0.2 ile 80.ildir. Kaba İntihar hızlarına bakıldığında Manisa yüz binde 4 ile 47. İl iken; Tunceli’de yüz binde 16.3 ile en fazla intiharın görüldüğü il olmuş. Artvin’de yüz binde 0.6 olan kaba intihar hızı ile sonuncu il olmuştur.

4.9. Ekonomik Durum

Gediz Ovasının bereketli topraklarının etkisiyle tarımsal üretim sıralamasında ilk üç ilden biridir. Yüzyıllardan beri dokumacılık, gıda, dericilik ve tarım konusunda faaliyet gösteren Manisa’da bugün sanayi önemli bir gelir kaynağıdır.

Tablo 30. MANİSA İLİNDE EKONOMİK DURUMA AİT GÖSTERGELER TÜİK 2010						
Gösterge Adı	Yıl	Ölçü Birimi	Türkiye	Manisa	Türkiye'deki Sırası	Türkiye'deki Payı
Milli Gelir						
Cari fiyatlarla Kişi Başına Düşen Gayri Safi Yurtiçi Hasıla	2001	Milyon TL	2.600	2.978	15	
Cari fiyatlarla Kişi Başına Düşen Gayri Safi Yurtiçi Hasıla	2001	\$	2.146	2.459	15	
Turizm						
Gelen Yerli Turist*	2010	Adet	-	281.466	-	-
Gelen Yabancı Turist*	2010	Adet	-	10.217	-	-
Belediye Belgeli Turizm Tesisi Sayısı	2009	Adet	7.115	54	22	%0.76
Yatırım						
Uluslararası Sermayeli Şirketlerin Yatırım Projelerinin Toplam Yatırım	2010	Milyon \$	6.536	117	9	%1.79
U.S.Ş. Y.Pro. Top.Yat. Tut.	2006-2010	Milyon \$	64.311	442	15	%0.69
U.S.Ş Yatırım Projeleri **	2010	Adet	218	11	6	%5.05
U.S.Ş Yatırım Projeleri (2006-2010 yılları toplamı) **	2006-2010	Adet	925	42	5	%4.54

Tarım						
Toplam Tarım Alanı (T.T.A)	2010	Dekar	244.359.848	4.822.608	11	%1.97
Ekilen Tarla Alan (E.T.A)	2010	Dekar	164.595.049	2.552.785	21	%1.55
(E.T.A) (T.T.A) Oranı	2010	Yüzde	%67.36	%52.93	65	
Nadas	2010	Dekar	42.490.255	131.396	44	%0.31
Nadas Alanının (T.T.A)Oranı	2010	Yüzde	%17.39	%2.72	59	
Sebze Bahçeleri Alanı (S.B.A)	2010	Dekar	7.294.159	345.572	5	%4.74
(S.B.A) (T.T.A)Oranı	2010	Yüzde	%2.99	%7.17	10	
Meyve Alanı	2010	Dekar	29.980.385	1.792.855	3	%5.98
Meyve Alanının (T.T.A)Oranı	2010	Yüzde	%12.27	%37.18	14	
Tütün (işlenmemiş)	2010	Ton	55.000	20.564	1	%37.39
Üzüm	2010	Ton	553.803	308.323	1	%55.67
Üzüm (Kurutmalık)	2010	Ton	1.112.636	1.021.295	1	%91.79
Domates	2010	Ton	2.878.812	580.818	2	%20.18
Zeytin	2010	Ton	375.000	56.105	2	%14.96
Zeytin (Yağlık)	2010	Ton	1.040.000	35.848	8	%3.45
Bitkisel Üretim Değeri	2010	Bin TL	80.033.858	2.469.709	7	%3.09
Canlı Hayvanlar Değeri	2010	Bin TL	46.873.045	944.659	13	%2.02
Hayvansal Ürünler Değeri	2010	Bin TL	38.128.120	1.570.097	4	%4.12
Kişi Başına Bitkisel Üretim Değeri	2010	TL	1.086	1.790	23	
Kişi Başına Canlı Hayvanlar Değeri	2010	TL	636	685	50	
Kişi Başına Hayvansal Ürünler Değeri	2010	TL	517	1.138	20	
* Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verileridir (Sayılarla Manisa 2010)						
** Hazine Müsteşarlığı verileridir (Uluslararası Doğrudan Yatırımlar 2010 Raporu)						

4.10. Manisa Merkez İlçe Hane Halklarının Konut Tiplerine Ve Yerleşim Yerlerine Göre Özellikleri

Tablo 31. Hane Halkının Konut Özelliklerine Ve Yerleşim Yerlerine Göre Yüzde Dağılımı. 2005 MNSA			
Yerleşim yeri	Kentsel %	Gecekondu %	Toplam %
a-İçilen suyun çeşidi			
Evde/ bahçede şebeke suyu	63.2	81.2	68.3
Ortak şebeke suyu (artezyen)	9.3	12.7	10.3
Evde /bahçede kuyu	0.5	2.5	1.1
Şişe /damacana	24.7	2.4	18.5
Yayla suyu (pınar)	2.2	1.2	1.9
b-Tuvaletin tipi			
Evin içinde	96.6	76.0	90.9
Evin dışında	3.2	23.8	8.9
Tuvalet yok	0.2	0.2	0.3
c-Tuvaletin tahliyesi			
Kanalizasyona bağlı	99.6	97.6	99.0
Kapalı çukur	0.4	1.6	0.7
Açık çukur	0.0	0.8	0.3
Toplam	100.0	100.0	100.0
Hane halkı sayısı	7365	3919	11284
Konut sayısı	2236	867	3103

Bölgede 3103 (MNSA 2005) konutun genel özellikleri aşağıda gösterilmiştir.

5.BÖLÜM- ANA ÇOCUK SAĞLIĞI ve AİLE PLANLAMASI HİZMETLER

5.1.Kadın sağlığı hizmetler

Tablo 32. BÖLGE DOĞURGANLIK GÖSTERGELERİ (2010)		
GÖSTERGE	2010 YILLI	
	İL Geneli	Kent Merkezi
Kadın nüfus (yıl ortası) (%)	48.24	50.18
15-49 yaş kadın sayısı (%)	25.32	27.66
Canlı doğum sayısı	17811	5371
Kaba Doğum Hızı	14.53	17.43
Genel Doğurganlık Hızı	55.13	62.99
Doğal nüfus artış hızı (binde)	35.06	11.79
Düşük doğum ağırlıklı bebek sayısı	815	250
Düşük doğum ağırlıklı bebek (%)	4.57	4.65
Düşük	1302	476
Prematüre doğum	1800	559
Çoğul Gebelik	143	55
15-19 yaş doğurganlık hızı	32	28.53
20-24 yaş doğurganlık hızı	111	120.16
25-29 yaş doğurganlık hızı	123	124.35
30-34 yaş doğurganlık hızı	86	76.82
35-39 yaş doğurganlık hızı	39	32.53
40-44 yaş doğurganlık hızı	10	11.25
45-49 yaş doğurganlık hızı	2	1.93

Kadın nüfusun yıl ortası nüfusa göre yüzdesi il genelinde % 48.24 iken kent merkezinde % 50.18'dir. 15-49 yaş kadın nüfusu kent merkezinde toplam nüfusun % 27.66'sını oluşturmaktadır. Kent merkezinde 5371 doğum izlenirken bunların 250'sini Düşük Doğum Ağırlıklı bebekler oluşturmuştur. Kaba Doğum Hızı binde 17.43; Genel Doğurganlık Hızı binde 62.99; Yaşa Özel Doğurganlık Hızlarında 20-24 yaş bandı binde 120.16 ve 25-29 yaş bandı binde 124.35 ile dikkati çekmektedir ve Toplam Doğurganlık Hızı 1.97'dir.

4.2. Bebek, Çocuk ve Kadın Sağlığı hizmetleri

Tablo 33. Son Beş Yılın Bebek, Çocuk, Gebe, Lohusa Başına Düşen Ortalama İzlem Sayıları

Özellik	2006		2007		2008		2009		2010	
	SAYI	ORA N	SAYI	ORA N	SAYI	ORA N	SAYI	ORA N	SAYI	ORA N
BEBEK İZLEM	166.44 2	9.54	178.968	9.88	154.605	8.33	148.719	7.98	137.706	7.73
ÇOCUK İZLEM	150.98 2	2.22	148.826	2.17	125.435	1.76	79.700	1.08	73.966	0.99
*GEBE İZLEM	101.94 4	5.85	112.266	6.20	100.650	5.43	91.947	4.94	90.253	5.07
*LOHUSA İZLEM	35.182	2.02	37.373	2.06	39.013	2.10	32.528	1.75	28.475	1.60

* ETF bebek sayısına oranlanmıştır.

Tablo 34. Son Beş Yılın Bebek, Çocuk, Gebe, Lohusa Sayıları

	2006	2007	2008	2009	2010
BEBEK sayısı	17438	18111	18549	18625	17811
ÇOCUK sayısı	68104	68426	71468	73840	74512
GEBE sayısı	17438	18111	18549	18625	17811
LOĞUSA sayısı	17438	18111	18549	18625	17811

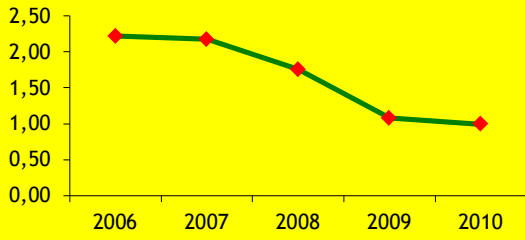
Tablo 34’de son beş yılın bebek, çocuk, gebe, lohusa başına düşen ortalama izlem sayılarına bakıldığında bebek izlemlerinde 2006 yılında bebek başına 9.54 olan izlem sayısı yıllar içinde azalarak 2010 yılında bebek başına 7.73’e gerilemiştir. Çocuk izlem sayısı 2006 yılında 2.22 iken bu oran 2010 yılında 0.99 gerilemiştir. Gebe izlem sayıları ise 2006 yılında gebe başına 5.85 iken yıllar içinde dalgalı seyredip 2010’da gebe başına 5.07’ye gerilemiştir. Yine benzer şekilde Lohusa İzlemleri 2006’da 2.02 iken dalgalı bir seyir seyrettikten sonra 2010 yılında lohusa başına 1.60 olmuştur.

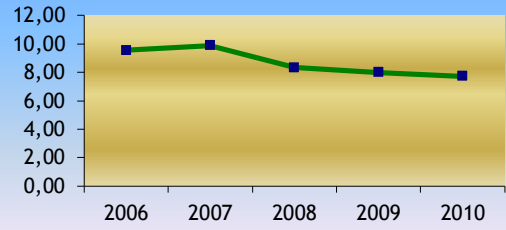
Tablo 35. 2010 yılı Merkez İlçeye Göre Bebek. Çocuk. Gebe. Lohusa Başına Düşen Ortalama İzlem Sayıları

İLÇELER	BEBEK			ÇOCUK			GEBE *			LOHUSA *		
	SAYISI	İZLEM SAYISI	ORANI	SAYISI	İZLEM SAYISI	ORANI	SAYISI	İZLEM SAYISI	ORANI	SAYISI	İZLEM SAYISI	ORANI
MANİSA MERKEZ	5.371	43.805	8.16	21.344	23.534	1.10	5.371	29.531	5.50	5.371	9.205	1.71
TOPLAM	17.811	137.706	7.73	74.512	73.966	0.99	17.811	90.253	5.07	17.811	28.475	1.60

Şekil 42. Çocuk İzlem

Şekil 43. Bebek İzlem

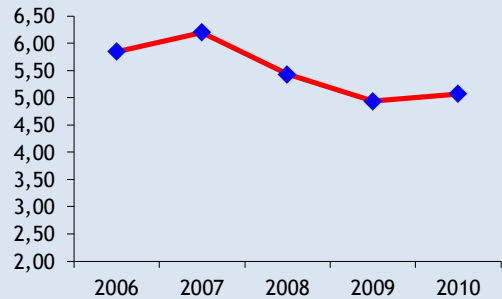
Şekil 42. Çocuk İzlem

Şekil 43. Bebek İzlem

Şekil 44. Lohusa İzlem

Şekil 45. Gebe İzlem

Tablo 36. Son Beş Yılın Bebek, Çocuk, Gebe, Lohusa Başına Düşen Ortalama İzlem Sayıları

	2006	2007	2008	2009	2010
BEBEK İZLEM	9.54	9.88	8.33	7.98	7.73
ÇOCUK İZLEM	2.22	2.17	1.76	1.08	0.99
GEBE İZLEM	5.85	6.20	5.43	4.94	5.07
LOHUSA İZLEM	2.02	2.06	2.10	1.75	1.60

Tablo 37. 2010 yılı ASM'lere Göre Bebek, Çocuk, Gebe, Lohusa Başına Düşen Ortalama İzlem Sayıları

ASM	BEBEK			ÇOCUK			GEBE			LOHUSA		
	SAYI	İZLEM	ORAN	SAYI	İZLEM	ORAN	SAYI	İZLEM	ORAN	SAYI	İZLEM	ORAN
1 Nolu	536	4.821	8.99	2.092	2.545	1.22	536	3.517	6.56	536	1.410	2.63
2 Nolu	364	3.942	10.83	1.394	1.977	1.42	364	2.162	5.94	364	658	1.81
3 Nolu	682	6.055	8.88	2.602	3.877	1.49	682	4.589	6.73	682	1.089	1.60
4 Nolu	491	3.904	7.95	1.937	1.354	1.70	491	2.803	5.71	491	913	1.86
5 Nolu	289	2.195	7.60	1.072	1.095	1.02	289	1.684	5.83	289	526	1.82
6 Nolu	639	6.237	9.76	2.166	3.406	1.57	639	3.866	6.05	639	1.173	1.84
7 Nolu	467	4.057	8.69	1.027	1.762	1.72	467	2.645	5.66	467	918	1.97
8 Nolu	526	4.334	8.24	2.323	1.627	0.70	526	2.253	4.28	526	725	1.38
9 Nolu	237	1.912	8.07	934	1.243	1.33	237	1.268	5.35	237	415	1.75
10 Nolu	249	1.928	7.74	689	858	1.25	249	1.127	4.53	249	253	1.02
11 Nolu	195	2.101	10.77	994	1.088	1.09	195	1.220	6.26	195	553	2.84
12 Nolu	68	601	8.84	318	191	0.60	68	358	5.26	68	121	1.78
13 Nolu	77	752	9.77	324	404	1.25	77	497	6.45	77	142	1.84
14 Nolu	28	252	9.00	180	78	0.43	28	138	4.93	28	41	1.46
15 Nolu	22	162	7.36	60	156	2.60	22	111	5.05	22	38	1.73
16 Nolu	126	1.018	8.08	484	716	1.48	126	640	5.08	126	142	1.13
17 Nolu	14	119	8.50	86	167	1.94	14	73	5.21	14	31	2.21
18 Nolu	45	329	7.31	170	271	1.59	45	198	4.40	45	125	2.78
19 Nolu	33	210	6.36	111	75	0.68	33	158	4.79	33	35	1.06
20 Nolu	24	143	5.96	94	149	1.59	24	90	3.75	24	53	2.21
21 Nolu	24	241	10.04	102	208	2.04	24	249	10.38	24	56	2.33
22 Nolu	81	491	6.06	247	156	0.63	81	327	4.04	81	87	1.07
23 Nolu	105	1.252	11.92	621	975	1.57	105	463	4.41	105	254	2.42
24 Nolu	125	1.019	8.15	499	643	1.29	125	488	3.90	125	189	1.51
25 Nolu	174	1.316	7.56	666	794	1.19	174	688	3.95	174	308	1.77

5.3. Doğum Verileri

5.3.1 Doğumun Yapıldığı Yere Göre Dağılımları

Bölgede 2010 yılında toplam 5371 canlı doğum olmuştur. **** ölü doğum bildirilmiştir. Toplam 5371 doğumun % 99,* sağlık personeli tarafından yardım edilmiş, % 0.*'i ise sağlık personeli yardımı olmadan gerçekleşmiştir.

2010 yılında ilimizde tespit edilen doğumların % 99.45 'i sağlık kurumunda ya da sağlık personeli yardımıyla gerçekleşmiş; 2009'da %0.85 olan sağlık personeli yardımı olmadan gerçekleşen doğum oranı 2010 da % 0.56' olmuştur.

Tablo 38. Doğumların Yapıldığı Yere Göre Dağılımı 2006-2010 İL GENELİ										
DOĞUMUN YAPILDIĞI YER	2006		2007		2008		2009		2010	
	Doğum Sayısı	%	Doğum Sayısı	%	Doğum Sayısı	%	Doğum Sayısı	%	Doğum Sayısı	%
Hastane	16.129	98.17	16.823	98.67	16.739	98.57	16.218	98.97	15.903	99.41
Hekim	20	0.12	12	0.07	28	0.16	14	0.09	2	0.01
Ebe	55	0.33	38	0.22	35	0.21	15	0.09	4	0.03
Diğer Sağ. Pers. Yard.	20	0.12	35	0.21	1	0.01	0	0.00	0	0.00
Sağ.Pers.Yar. Olmadan	205	1.25	141	0.83	179	1.05	139	0.85	89	0.56
TOPLAM	16.429	100.0	17.049	100.0	16.982	100.0	16.386	100.0	15.998	100.0

Tablo 39. Doğumların Yapıldığı Yere Göre Dağılımı 2009-2010 KENT MERKEZİ				
DOĞUMUN YAPILDIĞI YER	2009		2010	
	Doğum Sayısı	%	Doğum Sayısı	%
Hastane	4987	99.2	5349	99.6
Evde Ebe Yardımıyla	13	0.3	3	0.1
Evde Sağ.Pers.Yar. Olmadan	26	0.5	19	0.3
TOPLAM	5026	100.0	5371	100.0

TABLO 40. 2010 Yılı Asm'lere Göre Doğumu Yaptırana Göre Sayılar

ASM	DOĞUMU YAPTIRAN			
	Belirtilmemiş	Diğer	Doktor	Ebe
1 Nolu	92	6	431	103
2 Nolu	56	1	291	75
3 Nolu	135	9	354	332
4 Nolu	94	3	230	260
5 Nolu	50	3	215	72
6 Nolu	101	2	498	145
7 Nolu	56	3	358	107
8 Nolu	56	2	399	132
9 Nolu	70	3	172	64
10 Nolu	34	1	200	50
11 Nolu	56	---	127	70
12 Nolu	20	1	23	44
13 Nolu	14	1	49	30
14 Nolu	7	---	22	6
15 Nolu	3	---	12	13
16 Nolu	15	1	98	28
17 Nolu	---	---	10	4
18 Nolu	3	---	16	31
19 Nolu	2	---	26	8
20 Nolu	2		19	5
21 Nolu	6	1	11	12
22 Nolu	7	---	60	23
23 Nolu	---	---	104	1
24 Nolu	23	1	80	16
25 Nolu	48	4	109	13

5.3.2 Doğurganlık Verileri Kent Merkezi Dağılımları

Tablo 41. 2010 Yılı Merkez İlçeyle Göre Doğurganlık Verileri

İLÇELER	NÜFUS	15 - 49 YAŞ KAD. SAY. *	HEDEF NÜFUS SAYISI	KDH (% 0)	GENEL DOĞURGANLIK HIZI (% 0)
MANİSA MERKEZ	326.396	90.293	5688	17.43	62.99
TOPLAM	1.304.722	343.973	18.962	14.53	55.13

*15-49 yaş kadın sayıları. 2010 yılı Aralık ayı sonu itibarı ile AHBS'den alınmıştır.

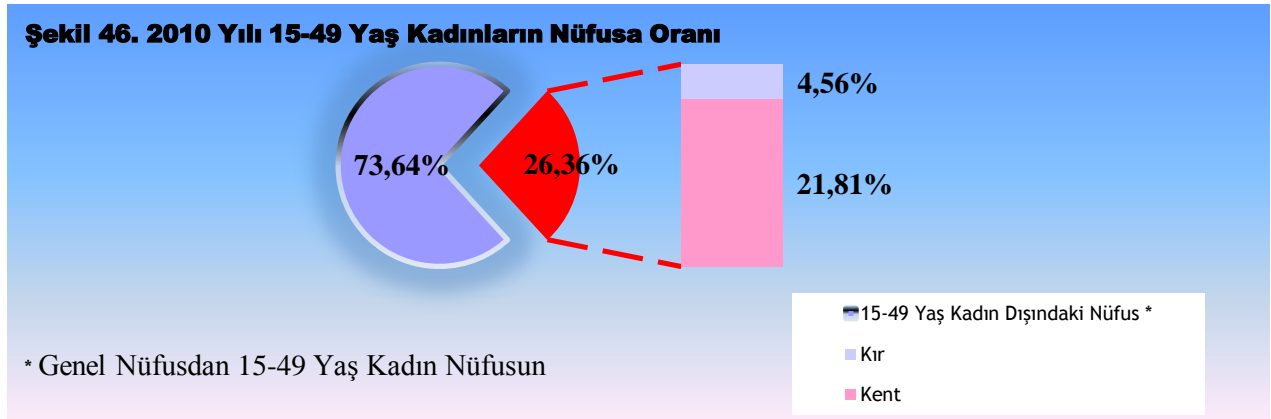
5.3.3 (15-49) Yaş Doğurgan Çağ Kadınların Verileri

Tablo 42. 2010 Yılı 15-49 Yaş Kadın Sayısı

Yer Özellik	Nüfus	Kır		Kent		15-49 Yaş Kadın
		Sayı	Nüfus Oran%	Sayı	Nüfus Oran%	
Merkez İlçe	326.396	6356	1.95	83.937	25.72	90.293
Toplam	1.304.722	59.475	4.56	284.498	21.81	343.973

Not: 15-49 yaş kadın sayıları, 2010 yılı Aralık ayı itibarıyla AHBS'den alınmıştır.

Şekil 46. 2010 Yılı 15-49 Yaş Kadınların Nüfusa Oranı

Şekil 46. 2010 Yılı 15-49 Yaş Kadınların Nüfusa Oranı

Tablo 43. 2010 yılı Manisa Merkez ASM'lere Göre Doğurganlık Verileri

ASM	NÜFUS	15-49 Yaş Kadın	NÜFUSA ORANI(%)	KDH (%)	GENEL DOĞURGANLIK HIZI (%)	TOPLAM DOĞURGANLIK HIZI
1 Nolu	33289	9536	28.64	14.84	51.80	1.61
2 Nolu	28261	7624	26.98	22.40	83.75	2.69
3 Nolu	26966	7462	27.71	20.45	73.78	2.36
4 Nolu	21409	6073	28.35	20.98	73.74	2.40
5 Nolu	14322	3922	27.40	20.58	75.63	2.51
6 Nolu	33251	9335	27.99	18.12	64.70	1.90
7 Nolu	17625	5124	29.04	16.51	57.10	1.70
8 Nolu	34825	10117	29.06	15.72	53.98	1.71
9 Nolu	19956	5319	26.64	12.02	45.77	1.60
10 Nolu	13651	3785	27.64	17.46	63.58	1.86
11 Nolu	10774	3233	30.04	10.59	35.27	1.17
12 Nolu	3545	697	19.66	9.87	22.58	1.53

13 Nolu	7259	1853	25.47	12.37	48.58	1.98
14 Nolu	3416	932	27.28	13.75	50.42	1.88
15 Nolu	2973	753	25.32	15.13	59.76	2.80
16 Nolu	10124	2675	26.42	13.24	49.75	1.86
17 Nolu	2917	689	23.62	11.31	47.89	2.18
18 Nolu	3644	926	25.41	9.60	37.79	1.35
19 Nolu	3352	817	24.37	14.31	58.75	2.48
20 Nolu	3100	809	26.09	13.54	51.91	2.26
21 Nolu	2796	645	23.06	15.37	66.66	2.45
22 Nolu	3945	1161	29.42	13.43	45.65	1.43
23 Nolu	7876	2357	29.93	13.32	44.53	1.32
24 Nolu	7499	1965	26.15	16.81	64.58	2.00
25 Nolu	9621	2765	28.78	18.21	63.21	1.97

5.3.4 Düşükler

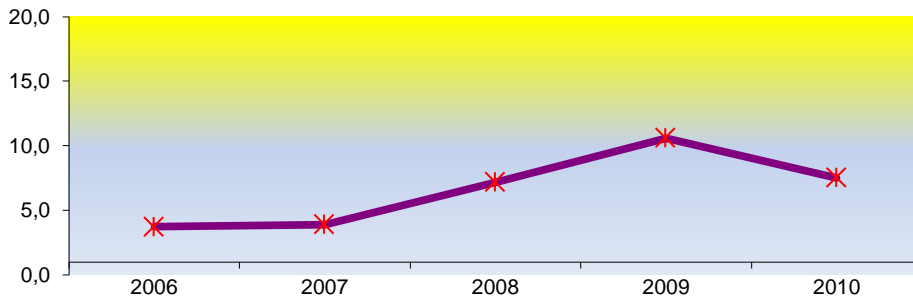
Tablo 44. Son Beş Yılın Düşük Hızları

YILLAR	DÜŞÜK HIZI (%) *
2006	3.72
2007	3.89
2008	7.16
2009	10.60
2010	7.52
* Toplam gebelik sayısı kullanılmıştır	

Toplam gebelik sayılarına göre yıllar içerisindeki düşük sayıları 2006 yılında %3.72 seviyelerinden 2010 yılında 7.52 seviyelerine çıkmıştır.

Şekil 47. Son Beş Yılın Düşük Hızları (%)

Tablo 45. Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Düşük Hızları

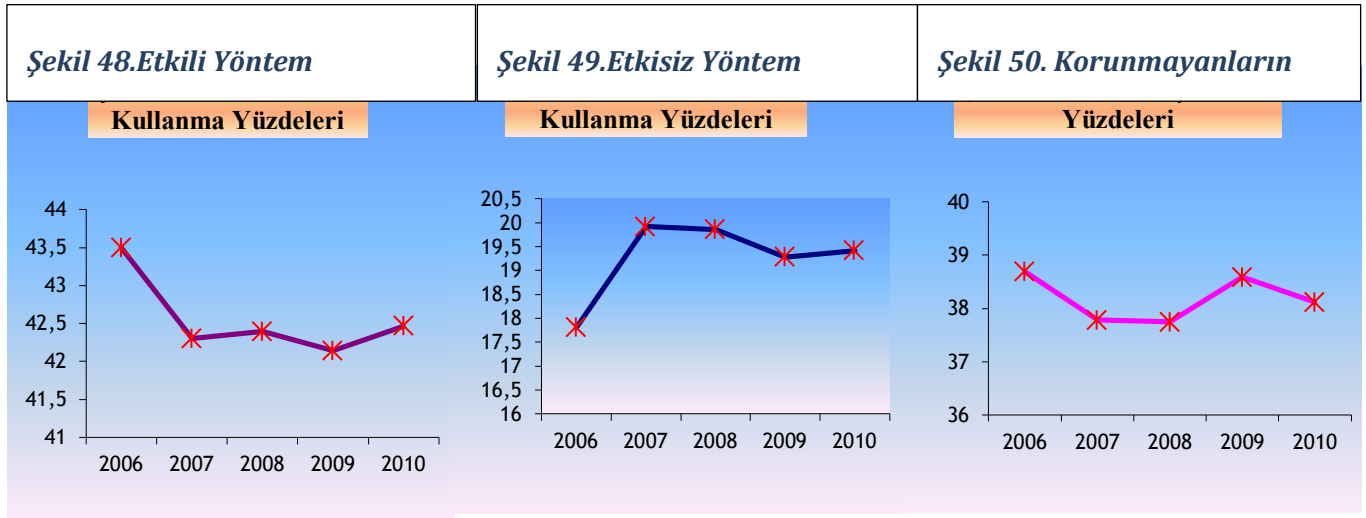
Aile Sağlığı Merkezleri	Düşük Sayısı	Canlı Doğum	100 Canlı Doğumda DÜŞÜK HIZI (%) *
1 Nolu	90	536	16.79
2 Nolu	50	364	13.74
3 Nolu	130	682	19.06
4 Nolu	81	491	16.50
5 Nolu	49	289	16.96
6 Nolu	92	639	14.4
7 Nolu	54	467	11.56
8 Nolu	41	526	7.79
9 Nolu	60	237	25.32
10 Nolu	31	249	12.45
11 Nolu	54	195	27.69
12 Nolu	16	68	23.53
13 Nolu	14	77	18.18
14 Nolu	7	28	25.00
15 Nolu	3	22	13.64
16 Nolu	12	126	9.52
17 Nolu	9	14	64.29
18 Nolu	2	45	4.44
19 Nolu	2	33	6.06
20 Nolu	2	24	8.33
21 Nolu	6	24	25.00
22 Nolu	5	81	6.17
23 Nolu	9	105	8.57
24 Nolu	14	125	11.20
25 Nolu	23	174	13.22

5.3.5 Aile Planlaması Hizmetleri

Tablo 46. 2010 Yılı Aile Planlaması Yöntem Kullananların Dağılımı

İLÇELER	15-49 YAŞ KAD	ETKİLİ YÖNTEM		ETKİSİZ YÖNTEM		KORUNMAYANLAR			
		Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	GEBE	EMZİKLİ	YÖNTEM Yok	Yüzde
Merkez ilçe	90.293	40.260	44.59	15.865	17.57	3.547	357	30.264	37.84
Manisa Toplam	343.973	146.065	42.46	66.787	19.42	13.639	1.589	115.893	38.12

Etkili yöntem kullanım oranı 2010 yılında İl Genelinde % 42.46 olmuştur.

Tablo 47. Manisa İli Son Beş Yılın Etkili Aile Planlaması Yöntemleri¹

	HAP	KONDOM	RİA	CERRAHİ YÖNTEM	DİĞER
2006	% 9.63	% 40.27	% 38.09	% 10.63	% 1.38
2007	% 9.46	% 41.27	% 36.88	% 10.74	% 1.64
2008	% 9.73	% 40.54	% 37.07	% 11.15	% 1.51
2009	% 9.46	% 41.34	% 36.99	% 10.72	% 1.50
2010	% 9.98	% 40.44	% 36.94	% 11.12	% 1.52

TABLO 48. 2010 YILI AİLE PLANLAMASINDA KULLANILAN ETKİLİ YÖNTEMLERİN MERKEZ İLÇELEYE GÖRE DAĞILIMI

İlçe	15-49 Yaş	Hap	%	Kondo	%	RIA	%	Tüp Ligasyo	%	Vazektomi	%	Enjekt.	%	Diğer-	%	Toplam	% TOPLAM
Merkez İlçe	90.293	2.768	3.07	16.945	18.77	15.625	17.30	4.284	4.74	2	0.00	636	0.70	0.00		40.260	44.59
Manisa Toplam	343.973	14.577	4.24	59.073	17.17	53.950	15.68	16.238	4.72	3	0.00	2.221	0.65	0.00		146.065	42.46

Tablo 49. 2010 yılı Manisa Merkez ASM'lere Göre Etkili Yöntem ve Etkisiz Yöntem Kullanım Verileri

ASM	15-49 Yaş Kadın	Hap %	Kondom %	Enjeksiyon %	implant %	Ria %	Tüp Ligasyon %	Vazektomi %	Diğer %	Etkin Yöntem %	Etkisiz Yöntem %	Toplam Yöntem %
1 Nolu	9536	3.54	16.81	0.72	0.01	14.74	4.83	0.01	0.08	35.02	26.91	61.93
2 Nolu	7624	3.08	18.24	0.60	0.00	14.09	4.39	0.04	0.04	35.35	29.16	64.52
3 Nolu	7462	4.27	17.77	2.18	0.00	20.01	5.30	0.00	0.04	41.22	17.43	58.64
4 Nolu	6073	2.99	16.51	1.41	0.00	19.71	6.37	0.01	0.03	37.55	14.43	51.98
5 Nolu	3922	3.53	21.17	1.85	0.00	14.89	6.30	0.00	0.13	41.96	15.19	57.15
6 Nolu	9335	5.12	27.0	0.99	0.01	18.33	4.56	0.03	0.02	48.89	11.71	60.60
7 Nolu	5124	5.58	22.97	0.71	0.06	12.44	2.91	0.00	0.04	40.30	26.44	66.74
8 Nolu	10117	5.53	28.06	0.97	0.14	13.31	3.44	0.01	0.08	46.00	12.55	58.55
9 Nolu	5319	7.55	31.54	2.19	0.00	15.30	2.95	0.00	0.03	54.12	9.02	63.14
10 Nolu	3785	4.43	17.84	1.89	0.00	16.20	3.87	0.00	0.03	38.24	25.11	63.35
11 Nolu	3233	3.57	25.54	0.75	0.04	15.59	4.70	0.00	0.00	43.21	11.81	55.02
12 Nolu	697	4.58	32.31	0.50	0.00	18.00	3.56	0.00	0.00	52.42	11.19	63.61
13 Nolu	1853	2.82	21.36	0.36	0.00	18.88	5.77	0.00	0.00	41.84	18.95	60.79
14 Nolu	932	4.05	33.91	0.57	0.00	14.42	2.89	0.00	0.00	50.14	10.14	60.28
15 Nolu	753	3.84	19.55	0.80	0.61	16.61	6.08	0.00	0.00	39.26	12.82	52.08
16 Nolu	2675	5.51	25.15	1.31	0.00	12.17	4.45	0.00	0.00	44.39	21.61	66.00
17 Nolu	689	1.93	10.87	0.64	0.00	18.85	5.48	0.21	0.00	28.74	22.06	50.80
18 Nolu	926	8.16	22.44	2.04	0.00	15.03	2.44	0.00	0.00	43.27	11.02	54.28
19 Nolu	817	5.88	16.09	3.71	0.00	21.15	4.64	0.30	0.00	44.27	20.12	64.39
20 Nolu	809	4.04	16.3	1.39	0.00	18.62	4.04	0.00	0.00	36.40	20.50	56.90
21 Nolu	645	2.93	19.43	1.22	0.00	10.69	5.74	0.24	0.00	35.94	23.47	59.41
22 Nolu	1161	3.00	18.55	1.63	0.00	21.31	6.9	0.00	0.00	42.56	15.68	58.25
23 Nolu	2357	6.98	24.71	1.42	0.00	24.28	6.63	0.00	0.00	57.82	16.95	74.77
24 Nolu	1965	1.60	11.92	0.91	0.00	5.29	0.44	0.00	0.06	18.46	50.60	69.06

25 Nolu	2765	3.60	15.67	0.80	0.00	21.96	2.85	0.00	0.05	37.37	27.36	64.73
---------	------	------	-------	------	------	-------	------	------	------	-------	-------	-------

TABLO 50. 2010 YILI MANİSA MERKEZ ASM'LERE GÖRE YÖNTEM KULLANMAMA VERİLERİ

ASM	15-49 Yaş Kadın	Yöntem istemiyor %	Gebelik istiyor %	Emziriyor %	Gebelik Devam %	Bekar %	Yöntem Kullanmayan Toplam %	Yöntem Kullanan Toplam %	TOPLAM DOĞURGANLIK HIZI
1 Nolu	9536	1.32	3.33	4.28	6.91	22.19	38.06	61.93	1.61
2 Nolu	7624	0.95	2.96	1.60	5.41	24.53	35.47	64.52	2.69
3 Nolu	7462	2.07	6.01	4.17	9.45	19.62	41.35	58.64	2.36
4 Nolu	6073	2.29	4.08	7.53	11.34	22.75	48.01	51.98	2.40
5 Nolu	3922	2.80	3.82	4.60	10.53	21.07	42.84	57.15	2.51
6 Nolu	9335	1.80	4.09	6.40	9.92	17.15	39.39	60.60	1.90
7 Nolu	5124	1.53	5.00	5.07	12.68	8.95	33.25	66.74	1.70
8 Nolu	10117	1.06	4.02	9.21	14.39	12.75	41.44	58.55	1.71
9 Nolu	5319	1.09	2.91	11.12	15.02	6.69	36.85	63.14	1.60
10 Nolu	3785	1.55	3.82	3.76	8.59	18.90	36.64	63.35	1.86
11 Nolu	3233	1.59	3.91	4.45	7.07	27.93	44.97	55.02	1.17
12 Nolu	697	0.25	4.07	1.27	12.21	18.57	36.38	63.61	1.53
13 Nolu	1853	1.71	3.35	2.455	8.01	23.66	39.20	60.79	1.98
14 Nolu	932	2.02	6.95	4.63	14.78	11.30	39.71	60.28	1.88
15 Nolu	753	1.60	5.44	4.64	5.60	30.60	47.91	52.08	2.80
16 Nolu	2675	0.90	5.31	1.92	11.57	14.26	33.99	66.00	1.86
17 Nolu	689	0.86	5.05	7.64	10.11	25.51	49.19	50.80	2.18
18 Nolu	926	0.71	6.12	15.91	22.04	1.63	45.71	54.28	1.35
19 Nolu	817	1.23	3.09	11.45	12.38	7.43	35.60	64.39	2.48
20 Nolu	809	4.46	2.09	2.78	5.71	28.03	43.09	56.90	2.26
21 Nolu	645	1.95	2.68	0.85	4.27	30.80	40.58	59.41	2.45
22 Nolu	1161	2.31	2.45	3.00	4.91	29.05	41.74	58.25	1.43
23 Nolu	2357	0.48	5.12	4.09	7.57	7.94	25.22	74.77	1.32
24 Nolu	1965	1.95	3.092	6.06	15.97	3.85	30.93	69.06	2.00
25 Nolu	2765	1.02	1.65	9.11	16.22	7.25	35.26	64.73	1.97

5.3.6 Aşılar ve Bağışıklama Hizmetleri

Bu hizmet kapsamında yapılan aşılar ve AH lerinin aşı talepleri bulaşıcı hastalıklar şubesine bildiriliyor. Bu bilgilere AHBS'ye girilen verilerden ulaşıyor.

TABLO 51. TSM BÖLGESİ SIFIR YAŞ GRUBUNA YAPILAN AŞI ORANLARI 2010									
	2009 YILI MERKEZ TSM			2010 YILI MERKEZ TSM			2010 YILI MANİSA GENEL		
	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%
DaBT_IPA_Hib 1	5504	5276	95.9	5371	5284	98.4	17811	17314	97.2
DaBT_IPA_Hib 2	5504	5339	97.0	5371	5211	97.0	17811	17375	97.6
DaBT_IPA_Hib 3	5504	5390	97.9	5371	5.250	97.7	17811	17425	97.8
Hepatit 2	5504	5194	94.4	5371	5.228	97.3	17811	17093	96.0
KKK	5504	5421	98.5	5371	5069	94.4	17811	16645	93.5
BCG	5504	5421	98.5	5371	5.271	98.1	17811	17192	96.5
Konjuge pnömokok 1	5504	5620	102.1	5371	5223	97.2	17811	17202	96.6
Konjuge pnömokok 1	5504	6760	122.8	5371	5173	96.3	17811	17283	97.0
Konjuge pnömokok 1	5504	6000	109.0	5371	5185	96.5	17811	17301	97.1

Manisa Merkez 1 nolu TSM Bölgesi sıfır yaş grubu aşılama oranları 2009 verilerinde sırasıyla DaBT_IPA_Hib 1' %95.9, DaBT_IPA_Hib 2' % 97, DaBT_IPA_Hib 3' %97.9' dur. Bu oranlar 2010 yılında benzer oranlarla seyretmektedir. Hepatit 2 aşılama oranı 2009 yılında % 94.4'ken 2010 yılında %97.7 seviyesine çıkmıştır. Ama 2009 yılında % 98.5 olan KKK aşılama oranı 2010 yılında %94.4; % 98.5 olan BCG aşılama oranı %98.1'e; % 100 aşılama oranlarına sahip Konjuge Pnökok aşıları % 96.5 seviyelerine düşmüştür.

Tablo 52. Manisa İl Geneli Son 5 Yılın Bebek Aşı Oranları								
Yıllar	DBT 1	DBT 2	DBT 3	HPT 1	HPT 2	HPT 3	KIZAMIK/ KKK	BCG
2006	102.50	100.19	102.03	104.49	98.79	98.12	100.58	104.35
2007	102.25	100.40	102.02	105.85	102.67	107.86	97.24	103.17
2008	103.83	101.97	101.24	96.29	100.06	103.12	102.42	104.24
2009	96.56	96.76	97.86	92.80	94.35	99.06	99.84	96.05
2010	97.21	97.55	97.83	93.87	95.97	98.09	93.45	96.52

Yıllar itibariyle incelendiğinde 2008 yılı kırılma noktası görülmektedir; aşılama oranları % 100 seviyelerinden daha aşağı seviyelere inmiştir. Bu düşüş sağlık sisteminde reform olarak kabul edilen Aile Hekimliği Uygulamasının Manisa’da başladığı tarihle de kesişmektedir.

Tablo 53. Manisa İl Geneli Son 5 Yılın Gebe Aşı Oranları					
Yıllar	GEBE TETANOZ 1		GEBE TETANOZ 2 - +		ETF BEBEK
	SAYI	TT1 % *	SAYI	TT2 - + % *	
2006	13.448	%77.1	15.193	%87.1	17.438
2007	13.744	%75.9	15.524	%85.7	18.111
2008	16.482	%88.9	14.931	%80.5	18.549
2009	11.056	%59.4	14.638	%78.6	18.625
2010	16.575	%93.1	15.573	%87.4	17.811
ETF bebek nüfusuna oranlanmıştır					

Manisa il geneli gebe tetanos aşılama oranlarında 2006 yılından itibaren artan bir ivme görülmesine karşın 2008 % 88.9 olan gebe tetanos TT1 aşılama oranı 2009 yılında dramatik bir düşüşle % 59.4 seviyelerine gerilemiş ama 2010 yılında bu oran % 93.1 seviyesine çıkmıştır. Gebe tetanos TT2 aşılama oranları ise seviyesini korumuş bu aşılama oranı 2010 yılında %87.4 seviyesine ulaşmıştır.

TABLO 54. 1 NOLU TSM BÖLGESİ ASM'LERE GÖRE SIFIR YAŞ GRUBUNA YAPILAN AŞI ORANLARI 2010									
MERKEZ	1 Nolu ASM			2 Nolu ASM			3 Nolu ASM		
	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%
BCG	536	578	107.84	364	408	112.09	682	727	106.60
DaBT_IPA_Hib 1	536	579	108.02	364	409	112.36	682	734	107.62
DaBT_IPA_Hib 2	536	546	101.87	364	413	113.46	682	708	103.81
DaBT_IPA_Hib 3	536	551	102.80	364	402	110.44	682	728	106.74
Hepatit 2	536	790	147.39	364	486	133.52	682	771	113.05
KKK	536	596	111.19	364	432	118.68	682	739	108.36
Konjuge pnömokok 1	536	576	107.46	364	410	112.64	682	696	102.05

Konjuge pnömokok 2	536	542	101.12	364	415	114.01	682	665	97.51
Konjuge pnömokok 3	536	546	101.87	364	406	111.54	682	684	100.29
MERKEZ	4 Nolu ASM			5 Nolu ASM			6 Nolu ASM		
	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%
BCG	491	518	105.50	289	288	99.65	639	751	117.53
DaBT_IPA_Hib 1	491	519	105.70	289	292	101.04	639	754	118.00
DaBT_IPA_Hib 2	491	500	101.83	289	285	98.62	639	769	120.34
DaBT_IPA_Hib 3	491	487	99.19	289	295	102.08	639	741	115.96
Hepatit 2	491	552	112.42	289	321	111.07	639	870	136.15
KKK	491	523	106.52	289	343	118.69	639	806	126.13
Konjuge pnömokok 1	491	518	105.50	289	288	99.65	639	747	116.90
Konjuge pnömokok 2	491	493	100.41	289	283	97.92	639	761	119.09
Konjuge pnömokok 3	491	484	98.57	289	290	100.35	639	727	113.77
TABLO 52. TSM BÖLGESİ SIFIR YAŞ GRUBUNA YAPILAN AŞI ORANLARI 2010 (Devamı)									
MERKEZ	7 Nolu ASM			8 Nolu ASM			9 Nolu ASM		
	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%
BCG	467	498	106.64	526	575	109.32	237	263	110.97
DaBT_IPA_Hib 1	467	497	106.42	526	579	110.08	237	264	111.39
DaBT_IPA_Hib 2	467	473	101.28	526	579	110.08	237	237	100.00
DaBT_IPA_Hib 3	467	466	99.79	526	597	113.50	237	239	100.84
Hepatit 2	467	558	119.49	526	602	114.45	237	408	172.15
KKK	467	483	103.43	526	621	118.06	237	273	115.19
Konjuge pnömokok 1	467	494	105.78	526	575	109.32	237	265	111.81
Konjuge pnömokok 2	467	471	100.86	526	573	108.94	237	235	99.16
Konjuge pnömokok 3	467	467	100.00	526	588	111.79	237	236	99.58
MERKEZ	10 Nolu ASM			11 Nolu ASM			12 Nolu ASM		
	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%
BCG	249	257	103.21	195	200	102.56	68	81	119.12
DaBT_IPA_Hib 1	249	257	103.21	195	208	106.67	68	81	119.12
DaBT_IPA_Hib 2	249	249	100.00	195	207	106.15	68	84	123.53
DaBT_IPA_Hib 3	249	270	108.43	195	223	114.36	68	82	120.59
Hepatit 2	249	319	128.11	195	262	134.36	68	107	157.35
KKK	249	289	116.06	195	226	115.90	68	79	116.18
Konjuge pnömokok 1	249	259	104.02	195	203	104.10	68	83	122.06

Konjuge pnömokok 2	249	248	99.60	195	204	104.62	68	84	123.53
Konjuge pnömokok 3	249	276	110.84	195	218	111.79	68	83	122.06
MERKEZ	13 Nolu ASM			14 Nolu ASM			15 Nolu ASM		
	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu	%
BCG	77	86	111.69	28	34	121.43	22	25	113.64
DaBT_IPA_Hib 1	77	90	116.88	28	36	128.57	22	24	109.09
DaBT_IPA_Hib 2	77	85	110.39	28	41	146.43	22	21	95.45
DaBT_IPA_Hib 3	77	85	110.39	28	42	150.00	22	21	95.45
Hepatit 2	77	94	122.08	28	37	132.14	22	136	618.18
KKK	77	90	116.88	28	57	203.57	22	24	109.09
Konjuge pnömokok 1	77	89	115.58	28	36	128.57	22	24	109.09
Konjuge pnömokok 2	77	86	111.69	28	41	146.43	22	21	95.45
Konjuge pnömokok 3	77	82	106.49	28	41	146.43	22	21	95.45
MERKEZ	16 Nolu ASM			17 Nolu ASM			18 Nolu ASM		
	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu	%
BCG	126	129	102.38	14	14	100.00	45	43	95.56
DaBT_IPA_Hib 1	126	129	102.38	14	14	100.00	45	43	95.56
DaBT_IPA_Hib 2	126	117	92.86	14	15	107.14	45	41	91.11
DaBT_IPA_Hib 3	126	112	88.89	14	16	114.29	45	41	91.11
Hepatit 2	126	147	116.67	14	329	2350.00	45	43	95.56
KKK	126	108	85.71	14	31	221.43	45	52	115.56
Konjuge pnömokok 1	126	131	103.97	14	14	100.00	45	43	95.56
Konjuge pnömokok 2	126	117	92.86	14	15	107.14	45	41	91.11
Konjuge pnömokok 3	126	110	87.30	14	16	114.29	45	41	91.11
MERKEZ	19 Nolu ASM			20 Nolu ASM			21 Nolu ASM		
	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu	%
BCG	33	31	93.94	24	17	70.83	24	24	100.00
DaBT_IPA_Hib 1	33	31	93.94	24	17	70.83	24	25	104.17
DaBT_IPA_Hib 2	33	31	93.94	24	14	58.33	24	29	120.83
DaBT_IPA_Hib 3	33	29	87.88	24	16	66.67	24	22	91.67
Hepatit 2	33	35	106.06	24	44	183.33	24	40	166.67
KKK	33	30	90.91	24	22	91.67	24	30	125.00
Konjuge pnömokok 1	33	30	90.91	24	17	70.83	24	25	104.17

Konjuge pnömokok 2	33	30	90.91	24	14	58.33	24	28	116.67
Konjuge pnömokok 3	33	28	84.85	24	16	66.67	24	21	87.50
MERKEZ	22 Nolu ASM			23 Nolu ASM			24 Nolu ASM		
	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%
BCG	81	68	83.95	105	129	122.86	125	108	86.40
DaBT_IPA_Hib 1	81	70	86.42	105	109	103.81	125	127	101.60
DaBT_IPA_Hib 2	81	69	85.19	105	100	95.24	125	115	92.00
DaBT_IPA_Hib 3	81	65	80.25	105	124	118.10	125	106	84.80
Hepatit 2	81	95	117.28	105	107	101.90	125	123	98.40
KKK	81	65	80.25	105	129	122.86	125	109	87.20
Konjuge pnömokok 1	81	71	87.65	105	114	108.57	125	123	98.40
Konjuge pnömokok 2	81	68	83.95	105	103	98.10	125	125	100.00
Konjuge pnömokok 3	81	69	85.19	105	129	122.86	125	115	92.00
	2009 YILI TSM			2010 YILI TSM			25 Nolu ASM		
	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu	%	Hedef nüfus	Yapılan aşı dozu sayısı	%
DaBT_IPA_Hib 1	5504	5276	95.9	5371	5284	98.4	174	172	98.85
DaBT_IPA_Hib 2	5504	5339	97.0	5371	5211	97.0	174	168	96.55
DaBT_IPA_Hib 3	5504	5390	97.9	5371	5.250	97.7	174	147	84.48
Hepatit 2	5504	5194	94.4	5371	5.228	97.3	174	170	97.70
KKK	5504	5421	98.5	5371	5069	94.4	174	179	102.87
BCG	5504	5421	98.5	5371	5.271	98.1	174	178	102.30
Konjuge pnömokok 1	5504	5620	102.1	5371	5223	97.2	174	172	98.85
Konjuge pnömokok 1	5504	6760	122.8	5371	5173	96.3	174	164	94.25
Konjuge pnömokok 1	5504	6000	109.0	5371	5185	96.5	174	166	95.40

TABLO 55.MANİSA 1 NOLU TSM BÖLGESİ ASMLERE GÖRE GEBE AŞI ORANLARI

ASM	GEBE TETANOZ 1		GEBE TETANOZ 2		ETF BEBEK
	SAYI	TT1 %	SAYI	TT2 %	
1 Nolu	370	69,03	382	71,27	536
2 Nolu	265	72,80	275	75,55	364
3 Nolu	353	51,76	369	54,11	682
4 Nolu	326	66,40	344	70,06	491
5 Nolu	154	53,29	174	60,21	289
6 Nolu	459	71,83	435	68,08	639
7 Nolu	308	65,95	323	69,16	467
8 Nolu	328	62,36	316	60,08	526
9 Nolu	168	70,89	171	72,15	237
10 Nolu	159	63,86	135	54,22	249

11 Nolu	106	54,36	123	63,08	195
12 Nolu	35	51,47	41	60,29	68
13 Nolu	40	51,95	40	51,95	77
14 Nolu	19	67,86	18	64,29	28
15 Nolu	13	59,09	14	63,64	22
16 Nolu	51	40,48	48	38,10	126
17 Nolu	8	57,14	9	64,29	14
18 Nolu	22	48,89	16	35,56	45
19 Nolu	21	63,64	22	66,67	33
20 Nolu	15	62,50	17	70,83	24
21 Nolu	15	62,50	13	54,17	24
22 Nolu	47	58,02	51	62,96	81
23 Nolu	71	67,62	65	61,90	105
24 Nolu	79	63,20	68	54,40	125
25 Nolu	119	68,39	103	59,20	174

6.BÖLÜM - MORBİDİTE VERİLERİ

6.1.Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar

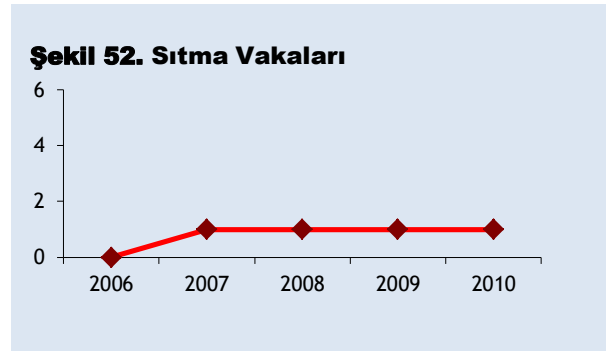
Bildirimi zorunlu bulaşıcı hastalıklarda yıllara göre kıyaslamalı olarak hastalık ve morbidite hızları tablo 56'de verilmiştir. Bu veriye ulaşılamadığından fikir vermesi açısından il genelinin sayı ve hızları kullanılmıştır.

Filyasyon: Merkez TSM de filyasyon çalışmaları yapılmıyor. bu işi bulaşıcı hastalıklar şubesi direk olarak yürütüyor. İlçe TSM'lerde filyasyon çalışmaları aktif olarak yürütülüyor.

Tablo 56. Yıllara Göre Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıkların Morbidite Hızları (% 00)

HASTALIK		2006		2007		2008		2009		2010	
		VAKA SAYISI	MORBİT .HIZI	VAKA SAYISI	MORBİT .HIZI	VAKA SAYISI	MORBİT .HIZI	VAKA SAYISI	MORBİT .HIZI	VAKA SAYISI	MORBİT .HIZI
1.	Şüpheli Isırık	2901	23.07	3396	27.94	5329	42.54	3819	29.48	3517	27.15
2.	Hepatit A	250	1.99	98	0.81	322	2.57	123	0.95	43	0.33
3.	A.Kanlı İshal	355	2.82	420	3.46	296	2.36	243	1.88	132	1.02
4.	Tüberküloz	217	1.73	345	2.84	335	2.67	300	2.32	339	2.62
5.	Kızamık	4	0.00	8	0.07	16	0.13	19	0.15	29	0.22
6.	Brusellozis	253	2.01	325	2.67	888	7.09	826	6.38	574	4.43
7.	Hepatit B	77	0.61	29	0.24	104	0.83	38	0.29	40	0.31
9.	Sıtma	0	0.00	1	0.01	1	0.01	1	0.01	1	0.01
10.	Tifo	2	0.02	8	0.07	25	0.20	8	0.06	1	0.01
11.	M.Meningit	16	0.13	3	0.02	10	0.08	5	0.04	6	0.05
12.	Sifiliz	23	0.18	13	0.11	9	0.07	9	0.07	6	0.05

Şekil 51. Kızamık Vakaları

Şekil 52. Sıtma Vakaları

Bildirimi zorunlu bulaşıcı hastalıkların 2010 yılı veri dağılımına göre; 3517 vaka ile şüpheli ısırtıklar; 574 vaka ile Bruselloz; 339 vaka sayısı ile Tüberküloz; 132 vaka ile Akut Kanlı ishal; 43 vaka ile Hepatit A görülmektedir. Dikkate değer bir artış ise Kızamık vakalarında görülmektedir. 2006 yılında 4 olan vaka sayısı yıllar içinde sürekli artarak 2010 yılında 29 vakaya ulaşmıştır. 2006 yılında 0 vaka olarak görülen sıtma vaka sayısı da sonraki her yıl 1 vaka olarak görülmüştür

5.2. Sık Görülen Paraziter Hastalıklar

2010 Yılı verilerine göre Manisa 'da görülen paraziter hastalıkların dağılımları tablo 57'de cinsiyet dağılımları ile birlikte özetlenmiştir.

Tablo 57. Sık Görülen Paraziter Hastalıklar 2010 Yılı

Cinsiyet	Ascariasis (Ascaris lumbricoides)		Kıl Kurdu Enfeksiyonu (Enterobius vermicularis)		Trichuriasis (Trichuris trichiura)		Kancalı Kurt Enfeksiyonu (Ancylostoma duodenale ve Necator americanus)		Tenya (Taenia türleri)		Trichomoniasis (Trichomonas vaginalis)		Uyuz Enfestasyonu		Bit Enfestasyonu	
	Vaka	Ölüm	Vaka	Ölüm	Vaka	Ölüm	Vaka	Ölüm	Vaka	Ölüm	Vaka	Ölüm	Vaka	Ölüm	Vaka	Ölüm
E	55	0	922	0	8	0	5	0	6	0	1	0	163	0	148	0
K	77	0	967	0	8	0	9	0	6	0	665	0	287	0	636	0
T	132	0	1889	0	16	0	14	0	12	0	666	0	450	0	784	0

En çok 1889 vaka ile kıl kurdu en çok görülen paraziter hastalıktır; onu 784 vaka ile Bit enfestasyonu ve üçüncü sırada ise 666 vaka ile Trikomoniasis izlemektedir.

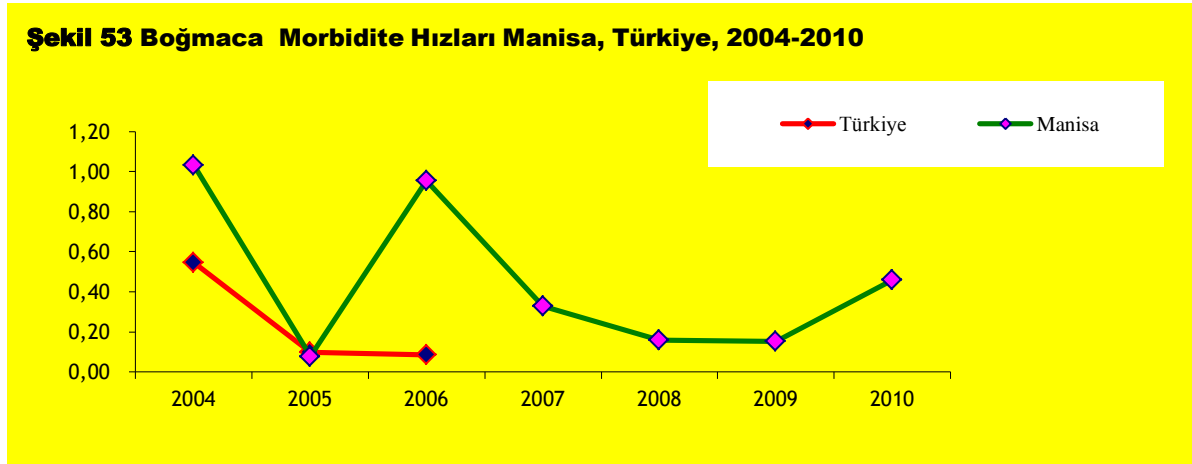
6.3. Aşı ile Korunabilir Hastalıklar

6.3.1 Boğmaca

Tablo 58. Boğmaca Vaka ve Ölüm Sayıları. Morbidite ve Mortalite Hızları. Manisa. 2004-2010

YILLAR	Yıl Ortası Nüfus ¹	Morbidite		Mortalite	
		Vaka	Hızı	Ölüm	Hızı
		Sayısı	(100.000)	Sayısı	(1.000.000)
2004	1.259.300	13	1.03	0	0.00
2005	1.267.493	1	0.08	0	0.00
2006	1.257.232	12	0.95	0	0.00
2007	1.215.465	4	0.33	0	0.00
2008	1.252.581	2	0.16	0	0.00
2009	1.295.388	2	0.15	0	0.00
2010	1.304.722	6	0.46	0	0.00

Manisa’da yıllar içinde Boğmaca görülen vaka sayısı 2009 yılına kadar azalmıştır. Morbidite hızı 2004 yılında yüz binde 1.03 iken 2009 yılında bu hız yüz binde 0.15’e kadar gerilemiştir.2010 yılında vaka sayısı 6 olarak belirtilmiş olup morbidite hızı yüz binde 0.46 ‘dır.

Şekil 53. Boğmaca Morbidite Hızları Manisa. Türkiye. 2004-2010

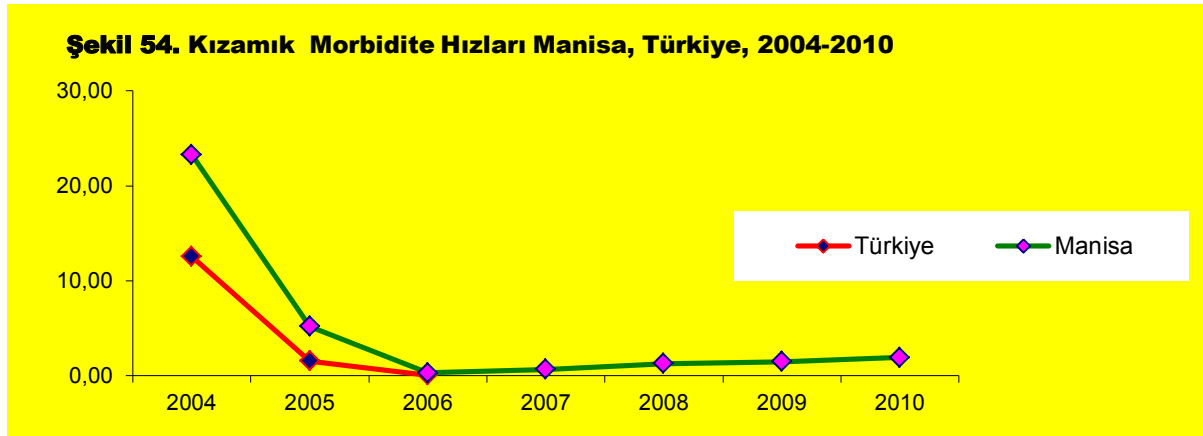
Şekil 53’de Türkiye ve Manisa’da görülen Boğmaca vakaları morbidite hızları 2004- 2010 yılları arası karşılaştırılmalı olarak verilmiştir.

6.3.2 Kızamık

Tablo 59. Kızamık Vaka ve Ölüm Sayıları. Morbidite ve Mortalite Hızları. Manisa. 2004-2010

YILLAR	Yıl Ortası Nüfus	Morbidite		Mortalite	
		Vaka	Hızı	Ölüm	Hızı
		Sayısı	(100.000)	Sayısı	(1.000.000)
2004	1.259.300	293	23.27	0	0.00
2005	1.267.493	66	5.21	0	0.00
2006	1.257.232	4	0.32	0	0.00
2007	1.215.465	8	0.66	0	0.00
2008	1.252.581	16	1.28	0	0.00
2009	1.295.388	19	1.47	0	0.00
2010	1.304.722	25	1.92	0	0.00

Manisa’da 2006 yılı kızamık tanılı vaka sayısı 4, morbidite hızı yüz binde 0.32 iken; 2007 yılı vaka sayısı 8, morbidite hızı yüz binde 0.66; 2008 yılı vaka sayısı 16, morbidite hızı yüz binde 1.28; 2009 yılı vaka sayısı 19 ve morbidite hızı yüz binde 1.47; 2010 yılı vaka sayısı 25, morbidite hızı yüz binde 1.92’dir. Şekil 54.’de Türkiye ve Manisa’da görülen Kızamık vakalarının morbidite hızları 2004 ve 2010 yılları arasında karşılaştırılmalı olarak verilmiştir.

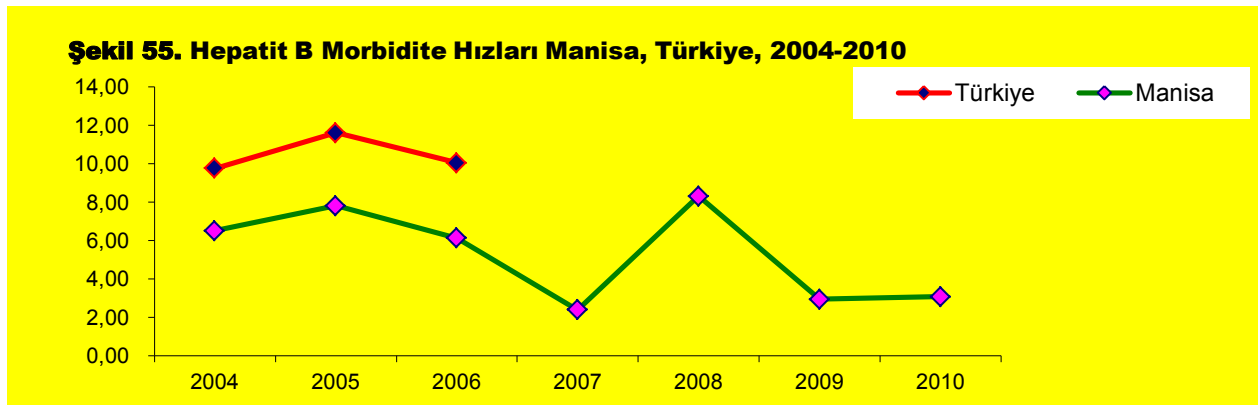
Şekil 54. Kızamık Morbidite Hızları Manisa, Türkiye. 2004-2010

6.3.3 Hepatit B

Tablo 60. Hepatit B Vaka ve Ölüm Sayıları, Morbidite ve Mortalite Hızları, Manisa. 2004-2010

Yıllar	Yıl Ortası Nüfus	Morbidite		Mortalite	
		Vaka Sayısı	Hızı (100.000)	Ölüm Sayısı	Hızı (1.000.000)
2004	1.259.300	82	6.51	0	0.00
2005	1.267.493	99	7.81	0	0.00
2006	1.257.232	77	6.12	0	0.00
2007	1.215.465	29	2.39	0	0.00
2008	1.252.581	104	8.30	0	0.00
2009	1.295.388	38	2.93	0	0.00
2010	1.304.722	40	3.07	0	0.00

Manisa’da 2004 – 2010 yılları arasında Hepatit B vakaları görülme sıklığına ve morbidite hızlarına bakıldığında 2004 yılında vaka sayısı 82 ve morbidite hızı yüzde 6.51; 2005 yılında görülen vaka sayısı 99 ve morbidite hızı yüzde 7.81; 2006 yılında görülen vaka sayısı 77 ve morbidite hızı yüzde 6.12; 2007 yılında görülen vaka sayısı 29 ve morbidite hızı yüzde 2.39; 2008 yılında görülen vaka sayısı 104 ve morbidite hızı yüzde 8.30 çıkarak bu yıllar arasındaki tepe değerine ulaşmıştır. 2009 yılında vaka sayısı 38 ve morbidite hızı yüzde 2.93’e düşmüştür. 2010 yılında ise görülen Hepatit B’li vaka sayısı 40 ve morbidite hızı yüzde 3.07 olarak görülmektedir. Şekil 55 Türkiye ve Manisa’da ki Hepatit B vakalarını morbidite hızlarının 2004-2010 yılları arası karşılaştırması verilmiştir.

Şekil 55. Hepatit B Morbidite Hızları Manisa, Türkiye, 2004-2010

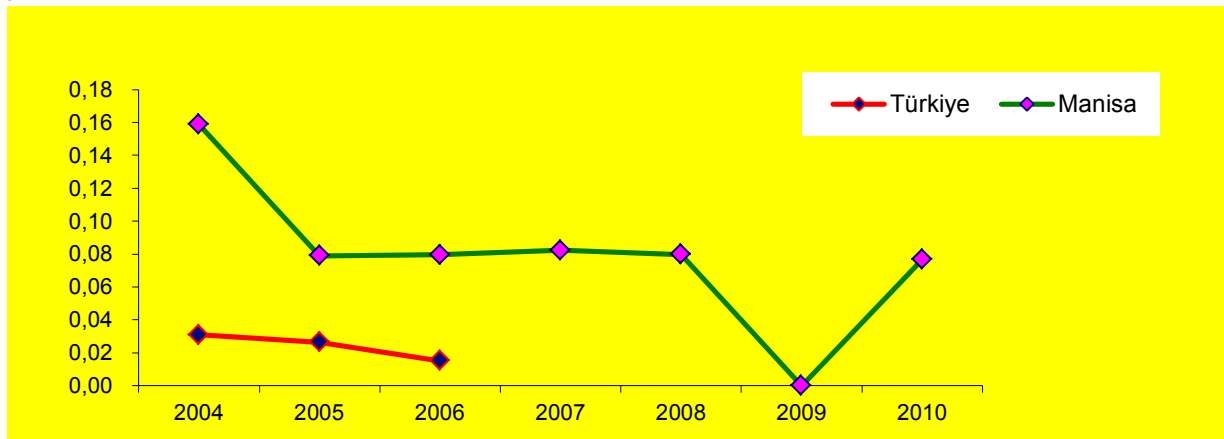
6.3.4 Tetanoz

Tablo 61. Tetanoz Vaka ve Ölüm Sayıları, Morbidite ve Mortalite Hızları, Manisa, 2004-2010

Yıllar	Yıl Ortası Nüfus	Morbidite		Mortalite	
		Vaka	Hızı	Ölüm	Hızı
		Sayısı	(100.000)	Sayısı	(1.000.000)
2004	1.259.300	2	0.16	0	0.00
2005	1.267.493	1	0.08	0	0.00
2006	1.257.232	1	0.08	0	0.00
2007	1.215.465	1	0.08	1	0.82
2008	1.252.581	1	0.08	0	0.00
2009	1.295.388	0	0.00	0	0.00
2010	1.304.722	1	0.08	1	0.77

Manisa’da 2004 – 2010 yılları arasında Tetanos vakaları görülme sıklığına ve morbidite hızlarına bakıldığında 2004 yılında vaka sayısı 2 ve morbidite hızı yüz binde 0.16; 2005 -2006 -2007- 2008 yıllarında görülen vaka sayısı 1 ve morbidite hızı yüz binde 0.08 ;2009 yılında vaka sayısı 0 ve morbidite hızı yüz binde 0’dır.2010 yılında ise görülen Tetanos’lu vaka sayısı 1 ve morbidite hızı yüz binde 0.08 olarak görülmektedir. Ayrıca 2007 yılında 1 kişi ve 2010 yılında 1 kişi olmak üzere tetanosdan dan ölümler görülmüştür. Bu yıllara ait mortalite hızları 2007 yılında milyonda 0.82 ve 2010 yılı mortalite hızı ise milyonda 0.77’dir. Türkiye ve Manisa verilerinde Polio vakası 2000 yılından bu yana hiç görülmemiştir. Difteri ve Neonatal Tetanoz vakaları İlimizde 2000 yılından bu yana hiç görülmemiştir. Şekil 56 Türkiye ve Manisa’da ki Tetanos vakalarını morbidite hızlarının 2004-2010 yılları arası karşılaştırması verilmiştir.

Şekil 56. Tetanoz Morbidite Hızları Manisa, Türkiye, 2004-2010

6.4 Su ve Besinlerle Bulaşan Hastalıklar

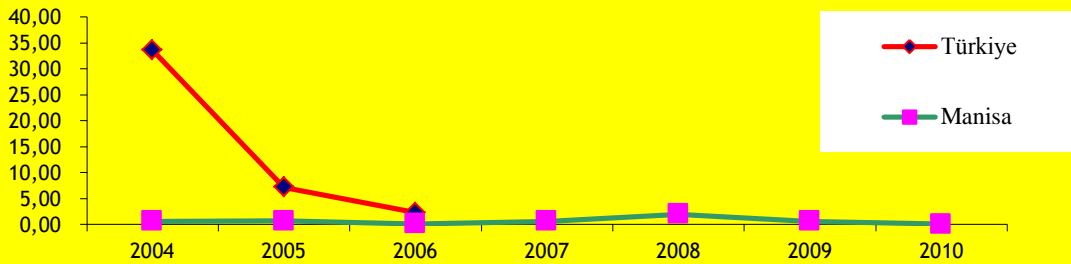
6.4.1 Tifo

Tablo 62. Tifo Vaka ve Ölüm Sayıları, Morbidite ve Mortalite Hızları, Manisa, 2004-2010

Yıllar	Yıl Ortası Nüfus	Morbidite		Mortalite	
		Vaka Sayısı	Hızı (100.000)	Ölüm Sayısı	Hızı (1.000.000)
2004	1.259.300	8	0.64	0	0.00
2005	1.267.493	9	0.71	0	0.00
2006	1.257.232	2	0.16	0	0.00
2007	1.215.465	8	0.66	0	0.00
2008	1.252.581	25	2.00	0	0.00
2009	1.295.388	8	0.62	0	0.00
2010	1.304.722	1	0.08	0	0.00

Manisa’da 2004 – 2010 yılları arasında Tifo vakaları görülme sıklığına ve morbidite hızlarına bakıldığında 2004 yılında vaka sayısı 8 ve morbidite hızı yüzde 0.64; 2005 yılında görülen vaka sayısı 9 ve morbidite hızı yüz binde 0.71; 2006 yılında görülen vaka sayısı 2 ve morbidite hızı yüzde 0.16; 2007 yılında görülen vaka sayısı 8 ve morbidite hızı yüz binde 0.66; 2008 yılında görülen vaka sayısı 25 ve morbidite hızı yüz binde 2.00 çıkarak bu yıllar arasındaki tepe değerine ulaşmıştır. 2009 yılında vaka sayısı 8 ve morbidite hızı yüz binde 0.62’ye düşmüştür. 2010 yılında ise görülen Tifo’u vaka sayısı 1 ve morbidite hızı yüz binde 0.08 ile yıllar arasındaki en düşük seviyeye inmiştir. Şekil 57 Türkiye ve Manisa’da ki Tifo vakalarını morbidite hızlarının 2004-2010 yılları arası karşılaştırması verilmiştir.

Şekil 57. Tifo Morbidite Hızları Manisa, Türkiye, 2004-2010

Şekli 57. Tifo Morbidite Hızları Manisa, Türkiye, 2004-2010

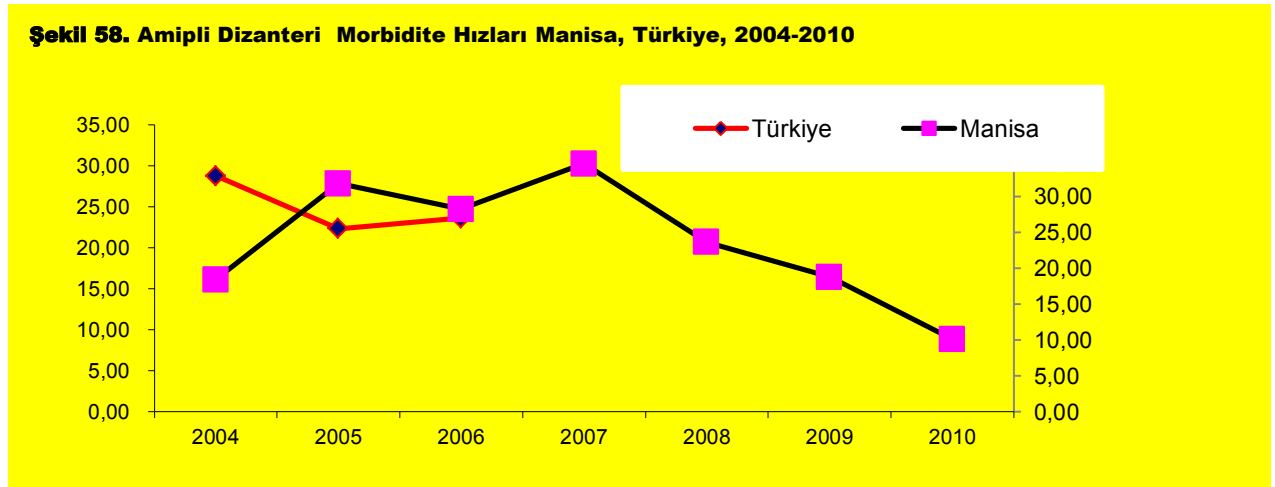
6.4.2 Amipli Dizanteri

Tablo 63. Amipli Dizanteri Vaka ve Ölüm Sayıları, Morbidite ve Mortalite Hızları, Manisa, 2004-2010

Yıllar	Yıl Ortası Nüfus	Morbidite		Mortalite	
		Vaka	Hızı	Ölüm	Hızı
		Sayısı	(100.000)	Sayısı	(1.000.000)
2004	1.259.300	232	18.42	0	0.00
2005	1.267.493	403	31.80	0	0.00
2006	1.257.232	355	28.24	0	0.00
2007	1.215.465	420	34.55	0	0.00
2008	1.252.581	296	23.63	0	0.00
2009	1.295.388	243	18.76	0	0.00
2010	1.304.722	132	10.12	0	0.00

Manisa’da 2004 – 2010 yılları arasında Amipli Dizanteri vakaları görülme sıklığına ve morbidite hızlarına bakıldığında 2004 yılında vaka sayısı 232 ve morbidite hızı yüzbinde 18.42; 2005 yılında görülen vaka sayısı 403 ve morbidite hızı yüzbinde 31.80; 2006 yılında görülen vaka sayısı 355 ve morbidite hızı yüzbinde 28.24; 2007 yılında görülen vaka sayısı 420 ve morbidite hızı yüzbinde 34.55; 2008 yılında görülen vaka sayısı 296 ve morbidite hızı yüzbinde 23.63; 2009 yılında vaka sayısı 243 ve morbidite hızı yüzbinde 18.76 ve 2010 yılında ise görülen Amipli Dizanteri vaka sayısı 132 ve morbidite hızı yüzbinde 10.12 olarak görülmektedir. Şekil 58 Türkiye ve Manisa’da ki Amipli Dizanteri vakalarını morbidite hızlarının 2004-2010 yılları arası karşılaştırması verilmiştir.

Şekil 58. Amipli Dizanteri Morbidite Hızları Manisa, Türkiye, 2004-2010

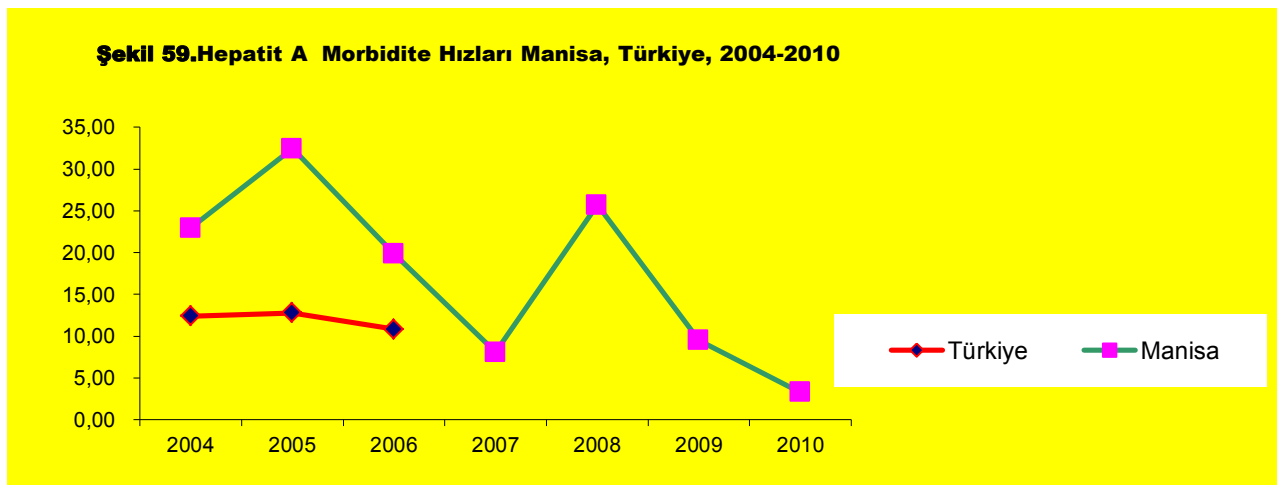
6.4.3 Hepatit A

Tablo 64. Hepatit A Vaka ve Ölüm Sayıları. Morbidite ve Mortalite Hızları. Manisa. 2004-2010

Yıllar	Yıl Ortası Nüfus	Morbidite		Mortalite	
		Vaka	Hızı	Ölüm	Hızı
		Sayısı	(100.000)	Sayısı	(1.000.000)
2004	1.259.300	289	22.95	0	0.00
2005	1.267.493	411	32.43	0	0.00
2006	1.257.232	250	19.88	1	0.80
2007	1.215.465	98	8.06	0	0.00
2008	1.252.581	322	25.71	0	0.00
2009	1.295.388	123	9.50	0	0.00
2010	1.304.722	43	3.30	0	0.00

Manisa’da 2004 – 2010 yılları arasında Hepatit A vakaları görülme sıklığına ve morbidite hızlarına bakıldığında 2004 yılında vaka sayısı 239 ve morbidite hızı yüzbinde 22.95; 2005 yılında görülen vaka sayısı 411 ve morbidite hızı yüzbinde 32.43; 2006 yılında görülen vaka sayısı 250 ve morbidite hızı yüzbinde 19.88; 2007 yılında görülen vaka sayısı 98 ve morbidite hızı yüzbinde 8.06; 2008 yılında görülen vaka sayısı 322 ve morbidite hızı yüzbinde 25.71; 2009 yılında vaka sayısı 123 ve morbidite hızı yüzbinde 9.50 ve 2010 yılında ise görülen Hepatit A vaka sayısı 43 ve morbidite hızı yüzbinde 3.30 olarak yıllar içindeki en düşük seviyeye düşmüştür. Şekil 59 Türkiye ve Manisa’da ki Hepatit A vakalarını morbidite hızlarının 2004-2010 yılları arası karşılaştırması verilmiştir.

Şekil 59. Hepatit A Morbidite Hızları Manisa, Türkiye, 2004-2010

Tablo 65. Manisa Merkez Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Bildirimi Zorunlu Hastalıkların Dağılımları

Aile Sağlığı Merkezi	ICD 10 Kodu	Tanı Adı	Vaka	Hedef Nüfus	Hız Yüzbinde
01 NOLU ASM	A16	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU. BAKTERİYOLOJİK VE HISTOLOJİK OLARAK KANITLANMAMIŞ	1	33289	3.00
	A23	BRUSELLOZ	1	33289	3.00
	A15	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU (KANITLANMIŞ)	1	33289	3.00
	A06	AMEBİYAZ	1	33289	3.00
02 NOLU ASM	A15	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU, KANITLANMIS	1	28261	3.54
	A16	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU KANITLANMAMIS	2	28261	7.08
	A23	BRUSELLOZ	4	28261	14.15
03 NOLU ASM	A23	BRUSELLOZ	17	26966	63.04
	A16	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU KANITLANMAMIS	1	26966	3.71
	A06	AMEBİYAZ	7	26966	25.96
05 NOLU ASM	A06	AMEBİYAZ	2	14322	13.96
	A23	BRUSELLOZ	5	14322	34.91
	B15	AKUT HEPATİT A	1	14322	6.98
	A16	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU KANITLANMAMIS	10	14322	69.82
06 NOLU ASM	A23	BRUSELLOZ	21	33251	63.16
	A06	AMEBİYAZ	26	33251	78.19
	A15	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU KANITLANMIS	2	33251	6.01
	B16	AKUT HEPATİT B	1	33251	3.01
07 NOLU ASM	A16	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU KANITLANMAMIS	1	17625	5.67
	A23	BRUSELLOZ	7	17625	39.72
	B05	KIZAMIK	1	17625	5.67
	A15	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU KANITLANMIS	2	17625	11.35
08 NOLU ASM	A06	AMEBİYAZ	5	34825	14.36
	A01	TİFO VE PARATİFO	1	34825	2.87
	A23	BRUSELLOZ	13	34825	37.33
	A15	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU KANITLANMIS	8	34825	22.97
	Z20	BULASICI HASTALIKLARLA TEMAS VE MARUZ KALMA	2	34825	5.74
	A16	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU KANITLANMAMIS	1	34825	2.87
09 NOLU ASM	A23	BRUSELLOZ	1	19956	5.01
	Z20	BULASICI HASTALIKLARLA TEMAS VE MARUZ KALMA	9	19956	45.10
	A15	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU KANITLANMIS	5	19956	25.06
	A16	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU, KANITLANMAMIS	1	19956	5.01
10 NOLU ASM	A23	BRUSELLOZ	4	13651	29.30
	A06	AMEBİYAZ	2	13651	14.65
11 NOLU ASM	A06	AMEBİYAZ	4	10774	37.13
	A16	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU KANITLANMAMIS	1	10774	9.28
	A15	SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU KANITLANMIS	2	10774	18.56
	A23	BRUSELLOZ	18	10774	167.07
12 NOLU ASM	A23	BRUCCELLOZ	9	3545	253.88
13 NOLU ASM	A23	BRUCCELLOZ	3	7259	41.33
14 NOLU ASM	A23	BRUCCELLOZ	47	3416	1375.88

15 NOLU ASM	A06 AMEBIYAZ	3	2973	100.91
	A23 BRUCELLOZ	4	2973	134.54
16 NOLU ASM	A23 BRUCELLOZ	15	10124	148.16
18 NOLU ASM	A23 BRUCELLOZ	3	3644	82.33
19 NOLU ASM	A23 BRUCELLOZ	9	3352	268.50
20 NOLU ASM	A23 BRUCELLOZ	28	3100	903.23
	A16 SOLUNUM YOLLARI TUBERKULOZU KANITLANMAMIS	1	3100	32.26

6.5 Hasta Bakım Hizmetleri

6.5.1. Birinci Basamak Hasta Bakım Hizmetleri

Tablo 66. Yıllara göre Manisa İli kişi başına düşen muayene sayıları							
YILLAR	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ETF Nüfusu	1.259.300	1.267.493	1.257.232	1.215.465	1.252.581	1.295.388	1.304.722
Hasta Muayene Sayısı	1.898.499	2.605.241	2.876.783	3.300.152	3.849.241	4.392.560	4.201.784
Kişi Başına Düşen Muayene S.	1.51	2.06	2.29	2.72	3.07	3.39	3.22
* VSD ler dahil değildir.							

Yıllara göre Manisa İli kişi başına düşen muayene sayılarına bakıldığında 2004 yılında kişi başına 1.51 olan muayene sayısı. 2005 yılında kişi başına 2.06; 2006 yılında kişi başına düşen muayene sayısı 2.09; 2007 yılında kişi başına düşen muayene sayısı 2.72; 2008 yılında kişi başına düşen muayene sayısı 2.72; 2008 yılında kişi başına düşen muayene sayısı 3.07; 2009 yılında kişi başına düşen muayene sayısı 3.39 ile en yüksek seviyesine çıkmış; 2010 yılında kişi başına düşen muayene sayısı ise 3.22 olarak görülmüştür.

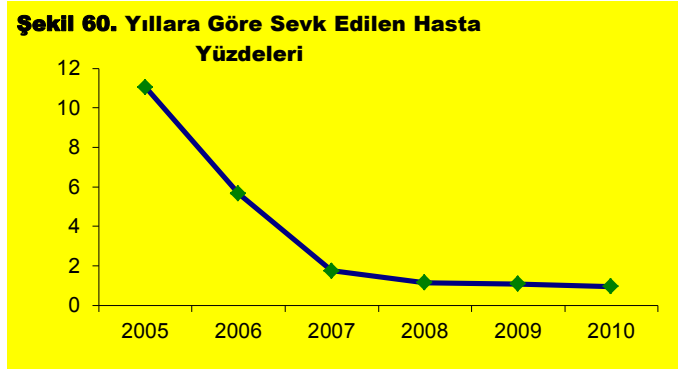
Tablo 67. Yıllara göre 1.Basamakta Poliklinik Hizmetleri							
YILLAR	Hasta Muayene Sayısı	Kişi Başına Düşen Muayene Sayısı	Sevk Edilen Hasta Sayısı	Sevk Edilen Hasta Yüzdesi⁽¹⁾	Küçük Cerrahi Müdahale Sayısı	Adli Rapor Sayısı⁽²⁾	Defin Ruhsatı Sayısı⁽²⁾
2005	2.605.241	2.06	288.107	11.06	12.646	4.175	1.553
2006	2.876.783	2.29	162.569	5.65	14.670	3.617	1.479
2007	3.300.152	2.72	57.872	1.75	17.265	3.417	1.392
2008	3.849.241	3.07	44.482	1.16	17.448	—	—
2009	4.392.560	3.39	47.455	1.08	7.710	—	—
2010	4.201.784	3.22	40.011	0.95	2	—	—

⁽¹⁾ Sevk hızı 2003 yılına kadar belirli bir ivmeyle artmıştır. Ancak 15.11.2002 tarihinde "Birinci Basamakta Döner Sermaye" uygulaması başlatılmasından ve 01.01.2004 tarihinde Sağlık Bakanlığı

ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasında imzalanan protokol ile Sağlık Bakanlığının Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde sosyal güvencesi “SSK” olan hastaları kabul etmeye başlamasından sonra hızlı bir düşüşe geçmiştir.

(2) Adli rapor sayısı ve defin ruhsatı sayıları 2008 den sonra farklı derlenmektedir. Aile Hekimleri adli nöbetlere girmekte ve defin ruhsatı düzenlemektedir. Bu bölüm ölüm istatistiklerinde ayrıca açıklanacaktır. En az önceki yıllardaki sayılar kadar adli rapor ve defin ruhsatı düzenlenmektedir.

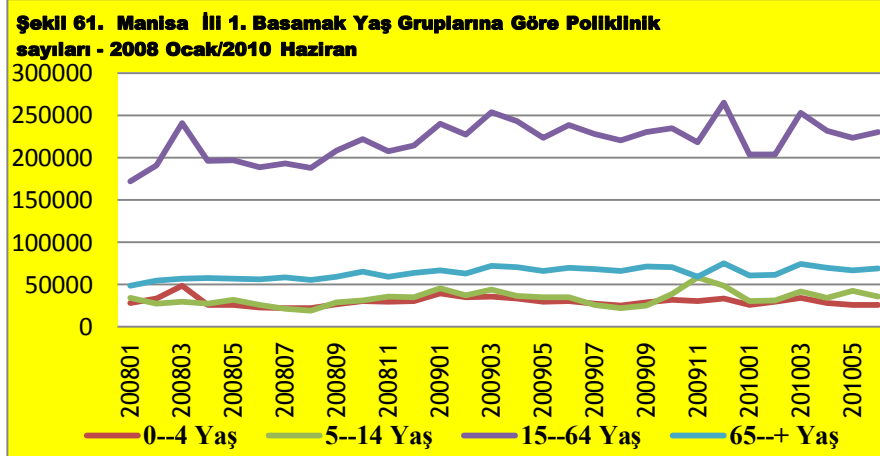
Şekil 60. MANİSA İLİ 1.BASAMAK YILLARA GÖRE SEVK YÜZDELERİ 2005-2010

Manisa ilinde 1.Basamak sevk edilen hastaların yüzdelerine bakıldığında 2005 yılında % 10 bandının üzerinde olan hasta sevki yüzdesi yıllar boyunca 2008 yılına kadar dramatik bir düşüşle % 1 seviyesine gerilemiş ve 2008 yılından itibaren 2010 yılına kadar bu düşük yüzde seviyesini korumuştur.

Tablo 68. 2010 Yılı Merkez 1 Nolu TSM Bölgesi I. Basamak Poliklinik Hizmetleri

İLÇELER	Nüfusu	Hasta Muayene Sayısı	Kişi Başına Düşen Ortalama Muayene Sayısı	Sevk Edilen Hasta Sayısı	Sevk Edilen Hasta Yüzdesi
MERKEZ	326.396	1.013.893	3.11	10.861	1.07
TOPLAM	1.304.722	4.201.784	3.22	40.011	0.95

Şekil 61’de Manisa İli 1.Basamak yaş gruplarına göre poliklinik sayılarına bakıldığında toplumun genç bağımlı dediğimiz 0-14 yaş grupları ve yaşlı bağımlı olarak nitelediğimiz 65 yaş üstü nüfusun poliklinik sayıları üretken nüfusa göre yaklaşık 4kat daha azdır.

Şekil 61. Manisa İli 1. Basamak Yaş Gruplarına Göre Poliklinik sayıları - 2008 Ocak/2010 Haziran

6.5.2. Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Birinci Basamakta 2010 Yılı Hasta Bakım Hizmetleri

Tablo 69. 2010 yılı Manisa Merkez ASM'lere Göre I. Basamak Poliklinik Hizmetleri					
ASM	NÜFUS	Hasta Muayene Sayısı	Kişi Başına Düşen Ortalama Muayene Sayısı	Sevk Edilen Hasta Sayısı	Sevk Edilen Hasta Yüzdesi
1 Nolu	33289	99694	2.99	848	0.85
2 Nolu	28261	111261	3.94	478	0.43
3 Nolu	26966	76362	2.83	2126	2.78
4 Nolu	21409	52696	2.46	300	0.57
5 Nolu	14322	41349	2.89	1118	2.70
6 Nolu	33251	113687	3.42	697	0.61
7 Nolu	17625	87344	4.96	816	0.93
8 Nolu	34825	104330	3.00	408	0.39
9 Nolu	19956	90481	4.53	1343	1.48
10 Nolu	13651	84273	6.17	174	0.21
11 Nolu	10774	34664	3.22	841	2.43
12 Nolu	3545	10551	2.98	260	2.46
13 Nolu	7259	25251	3.48	307	1.22
14 Nolu	3416	12217	3.58	127	1.04
15 Nolu	2973	5879	1.98	96	1.63
16 Nolu	10124	31343	3.10	109	0.35
17 Nolu	2917	5049	1.73	35	0.69
18 Nolu	3644	3901	1.07	63	1.61
19 Nolu	3352	10480	3.13	4	0.04
20 Nolu	3100	8964	2.89	192	2.14
21 Nolu	2796	5724	2.05	65	1.14
22 Nolu	3945	12639	3.20	570	4.51
23 Nolu	7876	28345	3.60	713	2.52
24 Nolu	7499	18567	2.48	324	1.75
25 Nolu	9621	19388	2.02	298	1.54

6.5.3. Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Birinci Basamakta 2010 Yılında En Çok Tanı Alan Hastalıklar

Tablo 70. Aile Sağlığı Merkezlerine Göre Birinci Basamakta 2010 Yılında En Çok Tanı Alan Hastalıklar

MANİSA MERKEZ 1 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ			
	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	J02	Akut farenjit	12.644
2	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	12.587
3	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	7.932
4	Z00	Genel muayene ve inceleme	6.130
5	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	4.919
6	K21	Gastro-özofajial reflü hastalığı	4.570
7	J03	Akut tonsillit	4.398
8	E78	Lipoprotein metabolizması bozuklukları ve diğer lipidemiler	3.372
9	M54	Dorsalji	3.167
10	L30	Dermatit. diğer	3.085
MANİSA MERKEZ 2 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ			
	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	15.611
2	J02	Akut farenjit	14.564
3	M13	Artrit. diğer	5.733
4	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	5.326
5	Z00	Genel muayene ve inceleme	5.103
6	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	4.463
7	J03	Akut tonsillit	4.411
8	F33	Yineleyen depresif bozukluk	4.134
9	K27	Peptik ülser. yeri tanımlanmamış	3.565
10	D50	Demir eksikliği anemisi	3.108
MANİSA MERKEZ 3 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ			
	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	J02	Akut farenjit	9.481
2	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	6.846
3	Z02	İdari amaçlar için muayene	3.737
4	D50	Demir eksikliği anemisi	3.364
5	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	3.342
6	L30	Dermatit. diğer	3.295
7	J03	Akut tonsillit	2.686
8	K27	Peptik ülser. yeri tanımlanmamış	2.575
9	N30	Sistit	2.511
10	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	2.279

MANİSA MERKEZ 4 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	J02	Akut farenjit	6.968
2	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	4.244
3	Z00	Genel muayene ve inceleme	2.980
4	J06	Akut üst solunum yolu enfeksiyonları	2.574
5	J03	Akut tonsillit	2.128
6	M13	Artrit. diğer	2.105
7	K27	Peptik ülser. yeri tanımlanmamış	1.783
8	J20	Akut bronşit	1.657
9	D50	Demir eksikliği anemisi	1.636
10	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	1.591

MANİSA MERKEZ 5 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	4.548
2	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	4.243
3	Z04	Muayene ve gözlem için diğer nedenler	2.479
4	J02	Akut farenjit	2.313
5	J03	Akut tonsillit	1.598
6	Z01	Yakınma veya bilinen teşhisi olmayan kişilerin diğer özel muayene	1.598
7	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	1.513
8	K27	Peptik ülser. yeri tanımlanmamış	1.419
9	K29	Gastrit ve duodenit	1.413
10	M19	Artrozlar. diğer	1.215

MANİSA MERKEZ 6 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	J02	Akut farenjit	13.652
2	Z00	Genel muayene ve inceleme	13.436
3	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	12.229
4	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	9.906
5	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	4.844
6	D50	Demir eksikliği anemisi	3.605
7	J03	Akut tonsillit	3.217
8	K27	Peptik ülser. yeri tanımlanmamış	3.001
9	K21	Gastro-özofajial reflü hastalığı	2.924
10	L30	Dermatit. diğer	2.662

MANİSA MERKEZ 7 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	10.314
2	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	8.610
3	J02	Akut farenjit	6.363
4	Z00	Genel muayene ve inceleme	5.464
5	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	4.177
6	K27	Peptik ülser. yeri tanımlanmamış	3.873
7	F33	Yineleyen depresif bozukluk	3.519
8	D50	Demir eksikliği anemisi	2.808
9	M70	Yumuşak doku bozuklukları	2.801
10	Z02	İdari amaçlar için muayene	2.563

MANİSA MERKEZ 8 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	13.652
2	J02	Akut farenjit	13.436
3	J03	Akut tonsillit	12.229
4	Z00	Genel muayene ve inceleme	9.906
5	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	4.844
6	D50	Demir eksikliği anemisi	3.605
7	J20	Akut bronşit	3.217
8	J01	Akut sinüzit	3.001
9	M70	Yumuşak doku bozuklukları	2.924
10	M79	Diğer yumuşak doku bozuklukları. başka yerde sınıflanmamış	2.662

MANİSA MERKEZ 9 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	13.652
2	J02	Akut farenjit	13.436
3	M13	Artrit. diğer	12.229
4	M54	Dorsalji	9.906
5	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	4.844
6	J03	Akut tonsillit	3.605
7	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	3.217
8	K27	Peptik ülser. yeri tanımlanmamış	3.001
9	Z00	Genel muayene ve inceleme	2.924
10	E56	Vitamin eksiklikleri. diğer	2.662

MANİSA MERKEZ 10 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	10.508
2	J02	Akut farenjit	8.015
3	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	5.775
4	M13	Artrit. diğer	5.445
5	Z00	Genel muayene ve inceleme	4.961
6	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	4.155
7	F33	Akut nazofarenjit [nezle]	3.996
8	K27	Peptik ülser. yeri tanımlanmamış	3.451
9	M54	Dorsalji	3.143
10	Z02	İdari amaçlar için muayene	2.879

MANİSA MERKEZ 11 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	J02	Akut farenjit	3.810
2	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	3.247
3	Z02	İdari amaçlar için muayene	1.839
4	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	1.561
5	K21	Gastro-özofajial reflü hastalığı	1.539
6	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	1.440
7	J39	Üst solunum yolu diğer hastalıkları	1.372
8	J03	Akut tonsillit	1.290
9	M19	Artrozlar. diğer	1.259
10	D50	Demir eksikliği anemisi	1.046

MANİSA MERKEZ 12 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	Z00	Genel muayene ve inceleme	738
2	J02	Akut farenjit	723
3	M62	Kasın diğer bozuklukları	663
4	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	597
5	K29	Gastrit ve duodenit	555
6	J06	Akut üst solunum yolu enfeksiyonları	544
7	L08	Derinin ve derialtı dokunun lokal enfeksiyonları	405
8	J03	Akut tonsillit	382
9	N30	Sistit	315
10	L50	Ürtiker	282

MANİSA MERKEZ 13 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	4.032
2	M54	Dorsalji	2.673
3	J03	Akut tonsillit	2.622
4	M13	Artrit. diğer	2.062
5	K27	Peptik ülser. yeri tanımlanmamış	2.041
6	R69	Bilinmeyen ve tanımlanmamış hastalık nedenleri	1.460
7	J31	Derinin lokal enfeksiyonları	1.130
8	R39	Üriner sistemine ait diğer semptom ve belirtiler	949
9	F41	Anksiyete bozuklukları. diğer	909
10	K21	Gastro-özofajial reflü hastalığı	876

MANİSA MERKEZ 14 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	1.835
2	J02	Akut farenjit	1.197
3	M99	Biomekanik lezyonlar. başka yerde sınıflanmamış	1.140
4	K27	Peptik ülser. yeri tanımlanmamış	1.007
5	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	737
6	F33	Mental ve davranışsal bozukluklar puerperium ile ilişkili olan.	701
7	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitus	682
8	L30	Dermatit. diğer	486
9	E78	Lipoprotein metabolizması bozuklukları ve diğer lipidemiler	422
10	D50	Demir eksikliği anemisi	382

MANİSA MERKEZ 15 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	1.047
2	K29	Gastrit ve duodenit	876
3	M70	Yumuşak doku bozuklukları	746
4	J39	Üst solunum yolu diğer hastalıkları	588
5	J02	Akut farenjit	392
6	M17	Gonartroz [diz ekleminin artrozu]	247
7	M19	Artrozlar. diğer	243
8	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitus	213
9	K27	Peptik ülser. yeri tanımlanmamış	183
10	R51	Baş ağrısı	181

MANİSA MERKEZ 16 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	4.605
2	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	2.427
3	J02	Akut farenjit	2.114
4	M54	Dorsalji	2.102
5	K21	Gastro-özofajial reflü hastalığı	1.984
6	Z00	Genel muayene ve incelemesi	1.394
7	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	1.346
8	Z01	Özel muayene	1.249
9	F33	Yineleyen depresif bozukluk	1.077
10	M62	Kasın diğer bozuklukları	985
MANİSA MERKEZ 17 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	671
2	K21	Gastro-özofajial reflü hastalığı	533
3	J20	Akut bronşit	463
4	M54	Dorsalji	387
5	M19	Artrozlar. diğer	280
6	J02	Akut farenjit	264
7	Z00	Genel muayene ve incelemesi	201
8	L30	Dermatit. diğer	199
9	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	152
10	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	146
MANİSA MERKEZ 18 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	452
2	Z02	İdari amaçlar için muayene	434
3	K29	Gastrit ve duodenit	341
4	J40	Bronşit	250
5	M54	Dorsalji	232
6	L30	Dermatit. diğer	218
7	K21	Gastro-özofajial reflü hastalığı	195
8	J20	Akut bronşit	185
9	J03	Akut tonsillit	181
10	M15	Poliartroz	158

MANİSA MERKEZ 19 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	M70	Yumuşak doku bozuklukları	1.723
2	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	1.530
3	J02	Akut farenjit	1.450
4	K29	Gastrit ve duodenit	1.291
5	M54	Dorsalji	1.160
6	J06	Akut üst solunum yolu enfeksiyonları	762
7	J20	Akut bronşit	699
8	J01	Akut sinüzit	566
9	L30	Dermatit. diğer	554

10	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	527
MANİSA MERKEZ 20 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	1.483
2	J06	Akut üst solunum yolu enfeksiyonları	601
3	K29	Gastrit ve duodenit	486
4	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	470
5	M15	Poliartroz	394
6	D50	Demir eksikliği anemisi	342
7	I25	Kronik iskemik kalp hastalığı	280
8	M63	Kas bozuklukları	266
9	J40	Bronşit	260
10	N30	Sistit	246
MANİSA MERKEZ 21 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	K21	Gastro-özofajial reflü hastalığı	1.229
2	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	995
3	M54	Dorsalji	965
4	M19	Artrozlar. diğer	808
5	J03	Akut tonsillit	696
6	J02	Akut farenjit	558
7	D50	Demir eksikliği anemisi	340
8	K30	Dispepsi	204
9	L23	Allerjik kontakt dermatit	199
10	I25	Kronik iskemik kalp hastalığı	196
MANİSA MERKEZ 22 NOLU AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	ICD 10 Kodu	Tanı	Vaka Sayısı
1	J02	Akut farenjit	2.912
2	M54	Dorsalji	1.504
3	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	1.465
4	K21	Gastro-özofajial reflü hastalığı	1.007
5	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	980
6	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabet mellitüs	855
7	Z00	Genel muayene ve incelemesi	675
8	F33	Yineleyen depresif bozukluk	625
9	J03	Nazal polip	559
10	L30	Dermatit. diğer	541

6.5.4. Birinci Basamak 2010 Yılı Laboratuvar Hizmetleri

TSM'ye bağlı laboratuvarların âdeti 13 (SM laboratuvarı dâhil) adettir. Bunlar ASM bünyelerinde 1 den 11 nolu ASM'ye kadar 11 adet. Muradiye ASM'de 1 adet ve İSM bünyesinde 1 adet olmak üzere dağılmışlardır. Bunlardan 1. 4. 5. 6. 11 nolu ASM'lerde sabit olarak çalışan yardımcı sağlık personeli. 1. 5. 6 nolu ASM'lerde laborant görev almaktadır. 2 ASB'de AH'lerinin istihdam ettiği bir laborant hizmet vermektedir. Laboratuvarlarda personel istihdamı il merkezindeki hastanelerden geçici görevlendirme yoluyla sağlanmaktadır. Laboratuvara sahip olmayan ASB'lerin tetkikleri İSM merkez laboratuvarına taşınmalı yolla getirilip çalışılıyor. Ayrıca laboratuvara sahip olan ASB'lerin eksik kalabilen tetkiklerinde burada bakılıyor. Laboratuvarlarda genel olarak parmak ucu glukoz. TİT. hemogram. biyokimyasal tetkikler. gebelik testi tetkikleri yapılmaktadır. Her bir laboratuvarın sarf malzemesi TSM tarafından sağlanıyor. Bunların demirbaş kayıtları TSM'de bulunuyor. Denetimleri makinelerin bakımı TSM vasıtasıyla İSM'ne yaptırılıyor. Kalibrasyonları; hemogram için kontrol kanları ile diğerleri için kontrol çubuklarıyla ve firmalar aracılığıyla sağlanıyor. Çalışan personelin ihtiyacına göre sıklıkla denetliyor.

Tablo 71. Manisa İli Geneli Yıllara göre 1.Basamak Laboratuvar / Poliklinik Oranı

Özellik	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Poliklinik	2.605.241	2.876.783	3.300.152	3.849.241	4.392.560	4.201.784
Laboratuvar	493.149	728.411	882.830	506.710	725.987	1.199.812
Oran	0.19	0.25	0.27	0.13	0.17	0.29

Manisa il geneli yıllara göre 1.Basamakta laboratuvar poliklinik oranlarına bakıldığında 2005 yılında %19 olan oran; 2006 yılında % 25; 2007 yılında bu oran %27 ye çıkmış fakat 2008 yılına gelindiğinde bu oran yarı yarıya azalarak %13 seviyelerine gerilemiş; 2009 yılında artma trendine giren laboratuvar poliklinik oranı %17 seviyesine gelmiş; 2010 yılında ise %29 ile son altı yılın tepe noktasına ulaşmıştır.

Tablo 72. Manisa İli Geneli Yıllara göre Laboratuvar hizmetleri - 2010

	POLİKLİNİK SAYISI	İDRAR	KAN	DIŞKI	SEROLOJİ	GEBELİK TESTİ	DIĞER	TOPLAM	Laboratuvar / Poliklinik Oran (%)
2007	3.300.152	85.406	614.031	3.547	125.057	32.369	22.420	882.830	26.75
2008	3.849.241	39.346	446.857	401	6.495	13.592	19	506.710	13.16
2009	4.392.560	49.199	657.864	272	0	18.652	0	725.987	16.53
2010	4.201.784	80.306	1.092.596	0	0	26.910	0	1.199.812	28.55

Tablo 73. Manisa Merkez İlçede 1. Basamak Laboratuvar/Poliklinik Oranları - 2010

İLÇELER	POLİKLİNİK SAYISI	İDRAR	KAN	DIŞKI	SEROLOJİ	GEBELİK TESTİ	TOPLAM	Laboratuvar / Poliklinik Oran (%)
MANİSA MERKEZ	1.013.893	37.505	429.980	0	0	11.978	479.463	47.3
TOPLAM	4.201.784	80.306	1.092.596	0	0	26.910	1.199.812	28.6

7.BÖLÜM - MORTALİTE VERİLERİ

Bölgede gerçekleşen ölümlerin tespiti personel tarafından yapılmamaktadır. Her ne kadar TSM hekimleri defin ruhsatlarını verseler de bunları kayıt altına almamaktadırlar. Bölgenin ölüm verisi TÜİK verileri ve hastane kayıtları kullanılarak sağlık müdürlüğü tarafından elde edilmektedir.

7.1. Ölüm istatistikleri

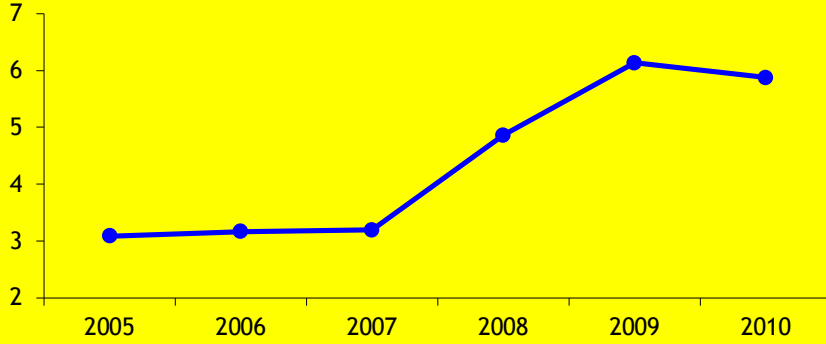
Tablo 74. KIYASLAMALI BÖLGE ÖLÜMLÜLÜK GÖSTERGELERİ 2010

GÖSTERGE	2010 YILI Merkez TSM BÖLGESİ			2010 YILI MANİSA		
	SAYI	HIZ*	NÜFUS	SAYI	HIZ	NÜFUS
Bebek ölümü	60	11.17	5371	187	10.50	17811
Neonatal Bebek Ölümü	39	7.26	5371	128	7.18	17811
Erken Neonatal Ölüm (0-7 gün)	30	5.58	5371	96	5.38	17811
Geç Neonatal Ölüm (8-28 gün)	9	1.67	5371	32	1.79	17811
Postneonatal Bebek Ölüm	21	3.90	5371	59	3.31	17811
Ölü Doğum	42	7.81	5371	158	8.87	17811
0-4 yaş	72	2.64	27211	227	2.45	92323
1-4 yaş ölüm	12	0.54	21840	40	0.53	74512
5-44 yaş	104	0.42	245164	445	0.55	795407
45 –64 yaş	306	4.43	68944	1477	5.02	293984
50 yaş üzeri ölüm	1288	18.58	69309	6791	20.93	324387
65+ yaş	1026	44.79	22904	5519	44.86	123008
Toplam (KÖH)*	1507	4.13*	364547	7668	5.88*	1304722

Tablo 75. 2010 Yılı Yaşa ve Cinsiyete Göre Kaba Ölüm Hızları

CİNSİYET	0	1--4	5--9	10--14	15-24	25-44	45-49	50-64	65--+	T	KÖH
E	113	21	13	17	67	214	150	887	2.794	4.276	3.28
K	74	19	8	7	19	100	55	385	2.725	3.392	2.60
Toplam	187	40	21	24	86	314	205	1.272	5.519	7.668	5.88

Şekil 62. Kaba Ölüm Hızı (Binde)

Şekil 62. Kaba Ölüm Hızı

2008 yılından itibaren artmıştır. Bu gerçek bir artış değildir. Aile hekimliğine geçiş, MERNİS kayıtlarının paylaşımına açılması ve TÜİK çalışmaları; ölümlerin daha az eksikle tespit edilerek kayıt altına alınmasını sağlamıştır.

Tablo 76. Yıllara Göre Kaba Ölüm Hızları ; Bebek Ölüm Hızları (Binde); Anne Ölüm Hızları

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Nüfus	1.267.493	1.257.232	1.215.465	1.252.581	1.295.388	1.304.722
Ölüm Sayısı	3.919	3.983	3.886	6.091	7.946	7.668
K.Ö.H.(%0)	3.09	3.17	3.20	4.86	6.13	5.88
Bebek Sayısı	17.017	17.438	18.111	18.549	18.625	17.811
Ölüm Sayısı	190	163	201	231	202	187
B.Ö.H.(%0)	11.17	9.35	11.10	12.45	10.85	10.50
Anne Sayısı*	17.017	17.438	18.111	18.549	18.625	17.811
Ölüm Sayısı**	8	6	1	9	4	5
A.Ö.H.(%0)	47.01	34.41	5.52	48.52	21.48	28.07

Not: Anne Ölüm Hızı Yüz binde olarak verilmiştir.

*Anne Sayısı olarak ETF bebek sayısı alınmıştır.

**Anne ölüm sayısında; doğrudan, dolaylı ve tesadüfi ana ölümlerinin tümü toplanmıştır.

7.2. Ölüm nedenleri

Tablo 77. Kategorilere göre ölümün en çok olduğu ilk beş hastalık kategorisi ve yüzdeleri - 2010

No	Bölüm Adı	Kodlar	Kategori Adı	Sayı	Yüzde
1	Bölüm 9	(I00-I99)	Dolaşım sistemi hastalıkları	2.776	50.6
2	Bölüm 2	(C00-D48)	Neoplazmlar (Kanserler)	799	14.6
3	Bölüm 10	(J00-J99)	Solunum sistemi hastalıkları	567	10.3
4	Bölüm 18	(R00-R99)	Semptomlar. belirt ve anormal kli. ve lab. Bulg. baş.y.sınıflanma.	359	6.5
5	Bölüm 14	(N00-N99)	Genitoüriner sistem hastalıkları	193	3.5
Diğer			Diğerleri	794	14.5

Toplam 5.488 100.0

Tablo 78. Manisa Merkez 1 Nolu TSM Bölgesi Ölüm Verilerinin Karşılaştırmalı Dağılımları

	MANİSA MERKEZ 2010		MANİSA MERKEZ 2009	
	Canlı Doğum Sayısı	4932		5026
Ölü Doğum Sayısı	42	2.78	52	3.43
Ölen Toplam Bebek Sayısı	59	3.91	56	3.70
0-7 Günlük Ölen Bebek	29	1.92	26	1.71
8-28 günlük Ölen Bebek	9	0.59	8	0.52
29-364 Günlük Ölen Bebek	21	1.39	22	1.45
1-4 Yaş Ölen	12	0.79	12	0.79
50 Yaş + Ölen	1288	85.45	1327	87.75
Toplam Ölüm	1507	%100	1512	%100
KABA ÖLÜM HIZI	Binde	4.13		4.69
CİNSE ÖZEL ÖLÜM HIZI ERKEK	Binde	6.51		
CİNSE ÖZEL ÖLÜM HIZI KADIN	Binde	4.65		
BEBEK ÖLÜM HIZI	Binde	11.17		11.10
ERKEN NEONATAL B.Ö.H	Binde	5.58		5.18
GEÇ NEONATAL B.Ö.H	Binde	1.67		1.59
POST NEONATAL B.Ö.H	Binde	3.90		4.38
ÖLÜ DOĞUM HIZI	Binde	7.81		
Yaşa Özel Orantılı Ölüm Hızı 0-4 Yaş	%	2.64		4.50
Yaşa Özel Orantılı Ölüm Hızı 50+ Yaş	%	18.58		87.76

8.BÖLÜM - ÇEVRE SAĞLIĞI HİZMETLERİ

Suların kontrolü için Manisa Merkezinde 57 tane odak noktadan (her 500 nüfus için 1) su numunesi alınıyor. TSM'ye bağlı 85 köyden ve 16 beldeden nüfusu 500'ün üstünde olan yerler için yılda dört. 500'ün altı olan yerlerden iki kez bakteriyojik su numunesi dâhil kontrol numunesi alınıyor. Su numunesi alınan yerde suda serbest klor anında bakılıyor. Bakteriyolojik numune şişesine (500 ml) alınan suda standart olarak E.Coli. toplam koliform basil. C. Perfringens bakılıyor. Kimyasal numune şişesine alınan örnekte (1500 ml) ph. iletkenlik. nitrit. aliminyum. demir. amonyum. serbest klor. sertlik. renk. bulanıklık. koku. tat bakılıyor. Alınan örneklerde ki su değerleri yönetmelik değerlerine uymadığında en geç bir hafta içerisinde numune tekrarı yapılmalıdır. Tekrar kirli çıkarsa kirlilik kaynağı araştırılıyor. Eğer suda sürekli bir kirlilik varsa yeni su kaynağı bakılıyor.

İlaç eczacılık şubesinde gelen resmi yazılar doğrultusunda aktar denetimleri. eczanelerde ilaç denetimleri (kaçak. ruhsatsız ilaç) yapılıyor.

Güzellik salonu denetimlerinde hijyene bakılıyor. Spor salonlarında kullanılması yasak olan (Sağlık Bakanlığında Ruhsatlandırılmamış) ilaç listesine göre denetim yapılıyor.

Okul sağlığı denetimleri her okula altı ayda bir defa olmak üzere düzenleniyor. Bu denetimler için bir komisyon oluşturuluyor. Bu komisyonda İl Millî Eğitim Müdürlüğünden bir şube müdürü. İSM'den gıda mühendisi. TSM hekimi. İl Tarım Müdürlüğünden bir mühendis. TSM çevre sağlık teknisyeni görev alıyor. Oluşturulan bu komisyon okul sağlığı denetimlerini gerçekleştiriyor.

Kapalı alanlarda tütün kullanım denetimleri (belediye zabıtası. il emniyet müdürlüğünden polis memuru. ÇST komisyonu) yapılmaktadır. Bu denetimlerin sıklığı haftada bir kez olup yıl boyunca devam ediliyor. Gıda satış ve üretiminde çalışan kişilerin altı ayda bir parazit. yılda bir tüberküloz açısından akciğer grafisi çekiliyor. Hasta olunması durumunda iyileştirdiğini ispat eden raporu getirdiğinde çalışma kartı onaylanıyor. Bu arada kaçak çalışması durumunu Tarım İl Müdürlüğü denetlemektedir.

Tablo 79'da iller karşılaştırmalı olarak çevre koşulları parametreleri olan kişi başına temin edilen günlük su miktarı; ortalama kükürtdioksit miktarı ve ortalama partiküler madde miktarları değerlendirilmiştir. Belediyelerde kişi başı temin edilen günlük su miktarı (litre/kişi-gün) TÜİK 2010 verilerinde Türkiye'de 217 lt'dir. Manisa'da kişi başı temin edilen günlük su miktarı 156 lt ve Türkiye sıralamasında 78.sıradadır. Ortalama kükürtdioksit (SO₂) değeri 8 mikrogram/metreküp ile 71. İl ve Ortalama partiküler madde değeri 79 mikrogram/ metreküp) ortalama ile 28. İl olarak dikkati çekmektedir.

Tablo 79. Türkiye'de İller Bazında Çevre Koşulları Parametreleri						
	Belediyelerde kişi başı temin edilen günlük su miktarı (litre/kişi-gün) 2010	Sıra	Ortalama kükürtdioksit (SO ₂) değeri (mikrogram/metre-küp) ortalama 2010	Sıra	Ortalama partiküler madde değeri (PM10) (mikrogram/ metreküp) ortalama 2010	Sıra
Türkiye	217	-	-	-	-	-
Manisa	156	78	8	71	79	28
İzmir	192	60	14	54	49	70
Ankara	202	57	15	50	64	52
İstanbul	195	58	7	76	51	68
Yalova	610	1	8	71	53	67
Şırnak	128	80	128	2	99	11
Tekirdağ	176	71	134	1	80	25

9.BÖLÜM – ARAŞTIRMA

9.1. Manisa Merkez 1 Nolu Tsm Bölgesinde Sağlık Hizmet Özelliklerinin Değerlendirilmek İçin Yapılan Araştırmanın Özeti

Bazı aile hekimliği pilot uygulama birimlerinde birinci basamak değerlendirme ölçeği (BDÖ) (Primary Care Assessment Survey) ile sağlık hizmet özelliklerinin değerlendirilmesi

Tülay Lağarlı^a, Erhan Eser^a, Mustafa Akdeniz^b, Bahar Aydoğdu^b, Ümit Baklaya^b, Canan Fıra^b, Adnan Saatçioğlu^b, Burak Sönmez^b, Eylül Taner^b, Seval Tıglı^b, Koray Topçub, Başak Yıldız^b, Nurcan Yılmaz^b, Hülya Yorgun^b

Özet

Amaç: 1 Ocak 2008’de başlayan Aile Hekimliği Manisa İli pilot uygulamasının yapısal ve işleyiş özelliklerini PCAS (Primary Care Assessment Survey) Birinci Basamak Değerlendirme Ölçeği ile değerlendirmektir.

Yöntem: Çalışma 20.8.2009 - 27.8.2009 tarihleri arasında Manisa merkez ilçede 6 aile sağlığı birimine bağlı bölgede yürütülmüştür. Araştırma bölgesindeki toplam hane sayısı 6900 dür. Küme örnekleme yöntemi ile 360 haneden birer kişiye ulaşılarak. 18 yaş üstü 381 bireye PCAS anketi yüz yüze görüşme yöntemiyle uygulanmıştır. Araştırmaya katılım oranı (327/360) %90’dır.

Bulgular: Örneğin yaş ortalaması 41.2±13.9 dur. Araştırma kapsamındaki kişilerin %86.4’ü kadındır. Araştırma grubunun %16.5’i eğitimsiz. %17.0’ı ise sağlık güvencesi olmayanlar ve yeşil kart sahipleridir. Ölçek puanları, boyutlara göre: Ulaşılabilirlik:53.56±17.41; Süreklilik: 74.01±11.95; Kapsayıcılık: 49.04±20.51; Eşgüdüm: 43.13±43.3; Hizmet memnuniyeti :70.01±13.57; Hekimin kişisel yakınlığı :71.94±17.41 ve Güven :71.95±11.96 ‘dır. En başarılı özellik sürekliliktir. Ulaşılabilirlik: Hanede 5 yaş çocuk ve 0-12 aylık bebek varlığında, sağlık güvencesi ve yeşil kart sahibi olanlarda, hanede kronik hastalığı olan birey varlığında ve ailenin tüm bireyleri aynı aile hekimine kayıt olanlarda daha yüksektir. Süreklilik: Yaşlı ve kadınlarda ve eğitimsizlerde, beş yaş altı çocuk ve kronik hasta bulunmayan hanelerde daha yüksek bulunmuştur. Kapsayıcılık: Yaş ilerledikçe ve sağlık güvencesi olanlarda, hanede kronik hastalıklı ve engelli birey varlığında daha yüksektir. Çok değişkenli analizler sonucunda sağlık güvencesi, yaş, eğitim, aynı aile hekimine kayıtlı olma etkili bulunmuştur. Yapısal özet boyut, ilişki özet boyutuna göre daha düşük puan almıştır.

Sonuç: Manisa Merkez İlçede Aile Hekimliği uygulamasında, kadın ve beş yaş altı çocuk risk gruplarına öncelikli yaklaşımın sürdüğü, yaşlılık sağlık sorunları ile ilgili yeni bir yaklaşımın oluşmakta olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Birinci basamak sağlık hizmeti özellikleri, aile hekimliği, PCAT

9.2. Manisa Merkez 1 Nolu Tsm'nin Yarı Kentsel Bölgesinde Kadınlarda Bazı Birinci Basamak Sağlık Hizmet Özelliklerinin Değerlendiren Araştırmanın Özeti

Manisa merkez yarı kentsel bölgede bir aile sağlığı birimine kayıtlı kadınlarda bazı birinci basamak sağlık hizmet özelliklerinin değerlendirilmesi

Öznur Özkan Bambal^a, Tülay Lağarlı^a, Erhan Eser^a, Mert Filibeli^b, Tuğçe Bilecenoğlu^b

Gökçe Çivi^b, Emine Taştekin^b, Şenay Güngör^b, Ozan Çetin^b, Melis Güngör^b.

Ezgi Ayhan^b, Tuğba Kara^b, Fatih Kahvecioğlu^b

Özet

Amaç: Birinci basamak sağlık hizmet özellikleri kaynakça doğrultusunda bilimsel olarak ölçülebilir niteliktedir ve ilk başvuru, süreklilik, kapsayıcılık ve koordinasyon gibi temel hizmet özellikleri üzerinden değerlendirilir.

Yöntem: Örnek seçiminde çok aşamalı küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. veriler yüz yüze görüşme tekniğine göre yapılandırılmış anketle toplanmıştır. Araştırma bölgesindeki toplam hane sayısı 870'tir. Küme örnekleme yöntemi ile 376 haneden 318 kadına ulaşılmıştır. Araştırmanın ulaşılabilirlik oranı % 84.6'dır. Araştırmanın bağımlı değişkenleri; ilk başvuru, süreklilik, kapsayıcılık ve OHS (Olağan Hizmet Sürekliliği) gibi hizmet özellikleridir. Bağımsız değişkenler ise kadının ve eşinin yaşı, kadın ve eşinin eğitimi, medeni hal, kadının çalışma durumu, sosyal sınıf (eşin işine göre), gelir algısı, bölgede yaşama yılı, göç edilen bölge, sağlık güvencesi, aile tipi, beş yaşından küçük çocuk varlığı ve hanedeki çocuk sayısı kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 38.3 ± 15.3 'tür. Bir sağlık sorunu nedeniyle aile hekimine başvurma % 61.0, ondan bir önceki sağlık sorununda AH'ne (Aile Hekimi) başvuru %55.2 oranındadır. Bu soruların her ikisine de "aynı aile hekimine başvururum" cevabını verenlerin (OHS) oranı %40.1 olmuştur. Aile Sağlığı Birimini yakın, normal mesafe bulanların oranı %93.1'dir. Aile hekiminin ismini bilme %84, ebe ismini bilme %36.2, her türlü sorununuzla sürekli ilgilenen bir hekim veya sağlık kuruluşuna kayıtlı olduğunu söyleyenlerin %74.5'tir. Son bir yılda evime ebe ziyareti aldım diyenler %40.6 oranındadır.

Sonuç: Araştırmanın yapıldığı ASB'de geçen bir yıllık ilk AH uygulama döneminde sosyalleştirme dönemiyle karşılaştırıldığında, tedavi edici hizmet örüntüsünün değişmediği buna karşın gezici ebe hizmetlerinin azaldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Aile sağlığı birimi, ilk başvuru, süreklilik, kapsayıcılık, olağan hizmet sunucu sürekliliği

10.BÖLÜM - EĞİTİM

Manisa Merkez 1 Nolu Tsm Bölgesinde Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi 6. sınıf öğrencilerinin Manisa TSM ve ASM'de yapacakları; hekimliğin temeli olan pratisyen hekimlik pratiği ve birinci basamak sağlık hizmetleri ile ilgili deneyimler elde etmek amacıyla "Halk Sağlığı Kırsal Hekimlik Stajı" için Manisa İl Sağlık Müdürlüğü ile protokol imzalamıştır.

Protokol aşağıdaki esaslara göre yürütülecektir;

- 1- Stajın amacı Tıp Öğrencilerine birinci basamak koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerinin sunumundaki bilgi ve becerilerinin artırılmasıdır.
- 2- Staj. eğitimi verecek olan CBÜ Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Eğitim Araştırma Bölgesi olarak işlev görecek olan Manisa İl Sağlık Müdürlüğüne bağlı "Manisa Merkez 1 numaralı Toplum Sağlığı Merkezi ve bu bölgede yer alan 3 numaralı (Horozköy). 6 numaralı (Haüce Almış). 11 numaralı (Suzan Yurtseven). 16 numaralı (Muradiye). 17 numaralı (Osmancalı). 18 numaralı (Pelitalan). 20 numaralı (Uçpınar) ve 21 numaralı (yayla) Aile Sağlığı Merkezleri (ASM) bünyesinde yapılacaktır.
- 3- Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı. İl Sağlık Müdürlüğü'ne göndereceği bir yazı ile her 8 haftalık staj döneminden önce o dönemde Kırsal Hekimlik Stajı yapacak olan 6. sınıf öğrencilerinin bir listesini bildirecektir.
- 4- Staj. Manisa Merkez 1 numaralı Toplum Sağlığı Merkezi. bölgesi ve her bir öğrenci için belirlenecek bir Aile Sağlığı Biriminde yürütülecektir.
- 5- Bir aile Sağlığı Biriminde (1 hekim ve en az 1 hemşire-ebeden oluşan) aynı süre içinde en fazla 1 (bir) öğrenci staj yapacaktır.
- 6- Öğrenciler staj süresince Aile Sağlığı Birimi sorumlusu hekimlerin sorumluluğunda çalışacaklar ve ASM personelinin uyduğu kurallara uyacaklardır.
- 7- Staj yapan öğrenciler TSM ve ASM 'de beyaz önlüklerinin giyecekler. yakalarına öğrenci kimliği bulunduracaklardır.
- 8- Bu protokolün süresi 1 (bir) yıl ile sınırlıdır. Bu süre sonunda tarafların herhangi biri tarafından farklı bir görüş bildirilmedikçe bu süre sonunda C.B.Ü. Dekanlığının ek bilgilendirmesi doğrultusunda kendiliğinden 1 (bir) yıl daha uzatılmış olur.
- 9- İş bu protokol Celal Bayar Üniversitesi Dekanlığı il Manisa İl Sağlık Müdürlüğü arasında 23/01 / 2008 Tarihinde imzalanmıştır.

Tablo 80. Manisa Merkez 1 Nolu Toplum Sağlığı Merkezinin Karşılaştırmalı Sağlık Düzeyi Ölçütlerinin Özeti

Karşılaştırmalı Sağlık Düzeyi Ölçütleri Özet Tablosu -1				
ÖLÇÜTLER	MANİSA MERKEZ 2010		MANİSA MERKEZ 2009	
Bölge Nüfusu	326.396	% 100	322.592	% 100
Erkek Nüfusu	163.437	50.07	160.954	49.89
Kadın Nüfusu	162.959	49.93	161.638	50.11
0 Yaş Nüfus	5.371	1.64	5.504	1.77
0-4 Yaş Nüfus	26.715	8.18	26.357	8.17
0-14 Yaş Nüfus	77.996	23.89	77.624	24.06
15-49 Yaş Kadın Nüfus	90.293	27.66	90.171	27.95
50-64 Yaş Nüfus	43.819	13.42	42.321	13.12
65 Yaş üstü Nüfus	22.861	7.00	22.164	6.88
Canlı Doğum Sayısı	4932		5026	
Ölü Doğum Sayısı	42	2.78	52	3.43
Ölen Toplam Bebek Sayısı	59	3.91	56	3.70
0-7 Günlük Ölen Bebek	29	1.92	26	1.71
8-28 günlük Ölen Bebek	9	0.59	8	0.52
29-364 Günlük Ölen Bebek	21	1.39	22	1.45
1-4 Yaş Ölen	12	0.79	12	0.79
50 Yaş + Ölen	1288	85.45	1327	87.75
Toplam Ölüm	1507	%100	1512	%100

Karşılaştırmalı Sağlık Düzeyi Ölçütleri Özet Tablosu -2

ÖLÇÜTLER	MANİSA MERKEZ 2010		MANİSA MERKEZ 2009
	Binde		
KABA DOĞUM HIZI	Binde	17.43	15.57
GENEL DOĞURGANLIK HIZI	Binde	62.99	55.70
YAŞA Özel Doğurganlık Hızı			
15-19 Yaş	Binde	28.53	10.06
20-24 Yaş	Binde	120.16	88.56
25-29 Yaş	Binde	124.35	118.26
30-34 Yaş	Binde	76.82	85.40
35-39 Yaş	Binde	32.53	39.44
40-44 Yaş	Binde	11.25	7.94
45-49 Yaş	Binde	1.93	1.89
Toplam Doğurganlık Hızı		1.97	1.76
Genç Bağımlılık Oranı	%	43	35
Yaşlı Bağımlılık Oranı	%	9	20
KABA ÖLÜM HIZI	Binde	4.13	4.69
CİNSE ÖZEL ÖLÜM HIZI ERKEK	Binde	6.51	
CİNSE ÖZEL ÖLÜM HIZI KADIN	Binde	4.65	
BEBEK ÖLÜM HIZI	Binde	11.17	11.10
ERKEN NEONATAL B.Ö.H	Binde	5.58	5.18
GEÇ NEONATAL B.Ö.H	Binde	1.67	1.59
POST NEONATAL B.Ö.H	Binde	3.90	4.38
ÖLÜ DOĞUM HIZI	Binde	7.81	
Yaşa Özel Orantılı Ölüm Hızı 0-4 Yaş	%	2.64	4.50
Yaşa Özel Orantılı Ölüm Hızı 50+ Yaş	%	18.58	87.76
ORTALAMA 15-49 YAŞ KADIN İZLEM		1.05	
ORTALAMA GEBE İZLEM		5.50	
ORTALAMA LOHUSA İZLEM		1.71	
BEBEK ORTALAMA İZLEM		8.16	
1-4 YAŞ (ÇOCUK) ORTALAMA İZLEM		1.10	

KAYNAKÇA

1. Manisa AHBS (Manisa Aile Hekimliği Bilgi Sistemi Sağlık Kayıtları) Veri Tabanı
2. Manisa Sağlık Müdürlüğü İstatistik Şubesi Veri Tabanı
3. TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi MANİSA Veri Tabanı
4. “<http://www.tuik.gov.tr/>” TÜİK web sayfası
5. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı Kitabı 2010
6. “<http://www.adalet.gov.tr/>” ;Aile Hekimlerinin Pilot Uygulandığı İllerde Toplum Sağlığı Merkezi Kurulması ve Çalıştırılmasına Dair Yönerge
7. Özcan C. ,Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.D. , Sağlık Yönetimi ders notları
8. Bambal Özkan Ö. ve arkadaşları, Manisa merkez yarı kentsel bölgede bir aile sağlığı birimine kayıtlı kadınlarda bazı birinci basamak sağlık hizmet özelliklerinin değerlendirilmesi ;Türkiye Halk Sağlığı Dergisi 2010;8(3)
9. Lağarlı T. ve arkadaşları, Bazı aile hekimliği pilot uygulama birimlerinde birinci basamak değerlendirme ölçeği (BDÖ) (Primary Care Assessment Survey) ile sağlık hizmet özelliklerinin değerlendirilmesi; Türkiye Halk Sağlığı Dergisi 2011;9(1)